

MAGAZINE. O LEÓNÉS, A REALIDADE ACTUAL DUNHA LINGUA. **34-35.**
GALIZA. GONDOMAR, CONCELLEIROS DO PP CONDENADOS. **5.**
CULTURA. ESTIVEMOS NO BARCO QUE ISRAEL ATACOU EN 1988. **14-15.**

2 EUROS
10. XUÑO.10

Periódico semanal
Fundado en 1907
Nº.1.410

anosaterra

A Xuanta recórtalle apoios ao libro galego

A industria cultural galega xera un PIB e un volume de emprego maior que sectores como o naval ou o químico

As comunidades de Castela e León ou Andalucía e as Deputacións de case todas as provincias apoian o libro en castelán producido no seu propio territorio

Grandes editoras españolas reciben axudas de ministerios, secretarías e institucións europeas

Páxina 20-21.

**Os confrontamentos entre
as direccións das caixas
e as batallas internas provocan
estancamiento económico**

Páxina 17.

2.

sumario

GALIZA.

-SOCIOLOXÍA ELECTORAL

Algunhas sorpresas sobre a división do voto por clases sociais >6-7

-ENTREVISTA

Francisco Sanxiao,
profesor de Economía Aplicada.

Un experto explica
por que usar o galego dá beneficios económicos >9

-REPORTAXE

Novas feiras se manais
para fortalecer o campo >10

MUNDO.

-PALESTINA

A historia dun barco con destino a Israel >14-15

ECONOMÍA.

-FISCALIDADE

A Xunta non gravará os más ricos >16

CULTURA.

-ENTREVISTA

Miguel A. Martínez Oubiña.

Unha viaxe humana polo Salnés >27

1.410

10 DEXUÑO DO 2010

PROMOCIÓN CULTURAIS GALEGAS. Presidente e conselleiro delegado: Afonso Eiré. Vicepresidente económico: Ramón Barral. Vogais: Miguel Barros, Xosé Fernández Puga, Xavier Rey, Ana Miranda, Ceferino Díaz, Fernando Filgueira, Victorino Núñez e Bieito Alonso. Secretaria: Lourdes Freiría. ● Director: Manuel Veiga. Subdirector: Xan Carballa. Coordenador Diario Dixital: César Lorenzo Gil. Redactores: Horacio Vixande, Mar Barros, Manuel Xestoso, Manuel Vilas, María Obelleiro, Eva Estévez, Xuxo González, Charina Giráldez, Antonio Cendán, Paco Vilá Barros (fotografía). Maquetación e preimpresión: Xoselo Taboada. Fotografía: Axencia Galega de Noticias, Reuters. Xefe de publicidade: Carlos Martínez (publicidade@anosaterra.com) ● Redacción: Rúa do Príncipe 22, baixo - 36202 Vigo. Teléfono 986 222 405. Fax 986 223 101. Correo electrónico: info@anosaterra.com. Administración: Rúa do Príncipe 22, baixo - 36202 Vigo. Teléfono 986 433 830. Subscriptions: subscriptions@anosaterra.com Distribución: Grupo Boreal. Imprime: Norprint. Depósito Legal: C-963-1977. ISSN: 0213-3105.

RESPOTOS Á CRISE

Theotonio dos Santos, economista

'Vivimos en mercados monopolizados e cunha colossal intervención estatal'

Xurxo González

A XII Reunión de Economía Mundial celebrouse o pasado 27 de maio en Santiago de Compostela. O fío condutor da mesma centrábase nos "camíños para superar a crise global". Ademais do economista francés François Chesnais (ver *A Nosa Terra* 1.409), interveu Theotonio dos Santos (Minas Gerais, 1936). O brasileiro contextualizou a crise actual nas oscilacións periódicas do capitalismo, aínda que advirtiu que a economía non pode seguir empregando conceptos caducos derivados do liberalismo. Tamén insistiu en que a solución da crise non será rápida nin fácil.

Non é perigoso que o sistema neoliberal se mantéña como até agora?

Eles pretenden probar que o sistema é así e non pode ser diferente. Pero existe unha crecente contradición da sociedade entera con estes mecanismos de

propaganda. Cada vez vaise facendo más necesario unha orde mundial que controle a situación. Mientras tanto, os procesos de acumulación van explotando nas grandes crises do 94, do 97 en Asia, 98 en Rusia, en 2001-2002 en EE UU, e en 2008, cando se manifesta baixo a forma dunha devaluación do capital financeiro. O preocupante é que a ideoloxía dominante se basea no libre mercado, un concepto do século XVIII. Consiguieron popularizar a idea do home racional, o individuo posesivo, nun momento no que vivimos en mercados totalmente monopolizados, nunha sociedade con concentracións e desequilibrios xigantescos e cunha intervención estatal colossal. A comezos de século en Europa o gasto do Goberno roldaba o 10% do PIB. Hoxe está no 65%.

Comenzamos de século en Europa o gasto do Goberno roldaba o 10% do PIB. Hoxe está no 65%

Asteorías polas que os bancos centrais deben ser independentes non teñen fundamento"

Quen manexa a economía americana é o Estado"

sa absurda. Para que poidas implantar iso na cabeza da xente tes que destruír a súa capacidade de razoamento, de ligar as súas experiencias concretas coas ideoloxías que emprega.

As crises desprázanse cara aos EE UU e a UE. Vostede sinalou a cantidade inxente de reservas que posúen países como China ou Brasil. O capital financeiro concentrado ten capacidade para atacar potencias coma estas? Dispón dun aparato de técnicos capaces de formular mecanismos que apoien os seus intereses. Que un secretario do Tesouro dos EE UU propoña entregarle repentinamente 700.000 millóns de dólares á banca é unha audacia verdadeiramente espectacular, pero o máis sorprendente é que o sistema político non sexa capaz de negarse. Din que existe a ameaça dun "risco sistémico", unha expresión moi forte. Para quen? Os afectados son unha parte ínfima da poboación. 700.000 millóns seguramente daría para calmar a todos os pequenos e medianos investidores con problemas e conseguir que eles tivesen as súas casas. Claro que entón non se poderían manter os prezos especulativos. Os financeiros controlan o Estado?

Mantenén un gran control a través dos bancos centrais e dun sistema financeiro protexido. Desenvolveron un gran traballo ideolóxico para converter a independencia dos bancos centrais nunha manifestación álxida da boa administración. Segundo eles a garantía dun Estado "efectivo", "eficaz" consiste en que o banco central sexa autónomo. Estas teorías non teñen ningún fundamento. Estas institucións, que moven todo o sistema financeiro dun país, non responden hoxe ante a poboación. Trátase dunha >>>

'China será líder tecnolóxico en 15 anos'

Que características ten o ciclo que estamos rematando?

Na década dos oitenta Xapón tiña o 70% dos robots do mundo. Na dos noventa, EUU tiña xa preto do 50%. A partir de 2000 a importancia da robótica pasa a China, que se apropia da producción mundial, cunha componente tecnolóxica moi alta. O excedente económico de China é extremadamente alto, e concentrado na economía produtiva. Isto permitulle aproveitar as escalas de producción planetaria que produce a robótica.

Ananotecnoloxía,

a biotecnoloxía e a xenética van substituir gran parte do sistema produtivo actual!

Vostede afirma que en dez ou quince anos podería comenzar o cambio de modelo produtivo...

A gran expansión do modelo actual está a punto de esgotarse. O

novo está más ou menos debuxado: a nanotecnoloxía, a biotecnoloxía e a xenética van substituir gran parte do sistema. Só será posibel na medida de que os movementos sociais debuxen outra forma de intervención estatal en favor de actividades para a transformación. Vai haber unha loita concreta neste sentido, pero pode asumir mesmo a forma de conflitos nacionais. China camiña en 10 ou 15 anos cara o liderado tecnolóxico. Na nova orde EUU terá un rol importante pero non hexémónico.●

PACO VILABARRUS

>>> aristocracia financiada pola gran produtividade que se alcanzou no mundo, que xerou un gran excedente económico do que se apropiaron. É un fenómeno de autoritarismo colosal.

Varias das maiores empresas do Brasil e China son bancos públicos. Aquí constitúe un tabú...

Lula é un home moi pragmático que está descubrindo as vantaxes de ter un Estado lanzado ao investimento. Con todo, o banco central constitúe un terrible instrumento de conservación do sector financeiro. Hai que precisar que o caso norteamericano non é un exemplo de privatización forte, porque quen manexa a economía americana é o Estado. Controla gran parte da dinámica económica, orientada polo investimento militar. Os EE UU establecen cotas para o comercio e para a introdución do capital estranxeiro no seu territorio, que é o menos liberal que pode existir. Aínda así, vivimos nun mundo onde os EE UU son presentados como un caso de economía liberal. Tamén existe o mito da eficiencia empresarial estadounidense, nunha economía na que as quebras son colosais. Como pode manterse? O estado consegue cartos para axudarles, pero séguese a dicir que o Estado é o ineficaz.●

Editorial

EEUU empregou a débeda pública para manter o seu proxecto de hexemonía en vez de impulsar a transformación económica”

tais requieren grandes investimentos de capital. Que isto se faga realidade require grandes excedentes financeiros para iniciar o proceso. Por iso a fi-

nal de cada ciclo se dá unha caída da produción, que contribúe a que o capital financeiro se desenvolva enormemente. Nos últimos anos estase materializando na forma das chamadas burbollas. Estes excedentes poderán, áinda que non necesariamente, materializarse en investimentos que orixinen un novo ciclo económico.

Pero a financiarización da economía está a formular grandes dificultades...

O problema é que os excedentes se expresan funda-

mentalmente nunha débeda pública colosal, que teñen os EEUU como centro. China posúe 900.000 millóns de euros de obrigas do goberno norteamericano. EEUU empregounos para manter o seu proxecto de hexemonía en vez de impulsar a transformación económica. Aumentou moito os seus gastos militares, pero mantivo unha moeda valorizada precisamente porque foi capaz de atraer moitos recursos cara a súa débeda pública. É unha situación moi confortábel a medio prazo.●

NOSTALXIA

Un dos xogadores máis novos da selección española confesa que o seu modelo político é Aznar. Tamén o mostran as sondaxes: Aznar é preferido a Raxoi. Pola súa parte, no PSOE, citase, cada día máis, o nome de Felipe González. Unha corrente do partido xa anunciou o desexo de que Zapatero non reita como candidato.

Nótese a amplitude das dúbidas e a mirada cara a atrás. Máis que ideas sobre como resolver a crise, asoma a nostalxia por tempos pasados. Non di moito a favor deses estrategas que até hai pouco se mostraban tan afoutos nas tertulias. Parte da poboación empeza a cambiar de emisora ou de canal cando oé falar de economía. Son persoas que se preguntan se os políticos e os expertos están aí para explicar as cousas ou para confundilas máis?

Certo que para entender o que sucede hai que fixarse no pasado. Así, deberíamos lembrar que se a crise española é máis forte que a doutros países por mor da burbuila inmobiliaria, esa burbuila comezou a incharse de forma desmedida grazas á Lei do Solo aprobada por Aznar en 1998, ao pouco de chegar ao poder. Aquela norma “liberalizadora” aumentou de forma excesiva o chan urbanizable. O que pretendía o PP era abaratar o solo e polo tanto a vivenda, pero o resultado foi que, desde aquela, o chan encareceuse un 500% e os pisos un 200%. A medida aznarista reduciu igualmente a cota que os Concellos debían ceder para vivenda protexida do 15 ao 10%.

Na súa lei do 2007, os socialistas tampouco fixeron moito por rectificar o erro de Aznar.

O curioso é que, sabedor do que está ocorrendo, o goberno de Feijóo decidiu suprimir a lei protectora da costa do bipartito e permitir a construcción sobre os acantilados. Talvez, nunha dramática metáfora, o PP pretende construír sobre o abismo.●

ASEMANA

**SENTENZA EN OURENSE
DECLARADOS IMPROCEDENTES
OS DESPEDIMENTOS
DAXUNTA EN I+B**

Un xuiz de Ourense vén de obrigar a Xunta a pagarles indemnizaciones aos técnicos das oficinas de Igualdade e Benestar (I+B) que despediu. O Executivo do PP terá que abonarles o salario dende o despedimento –a finais do 2009– até a sentenza. Son aproximadamente 6.000 euros para cada traballador. Dado que no resto de Galiza os asalariados tamén denunciaron o Goberno galego e as circunstancias son semellantes, o Consorcio de Igualdade e Benestar podería enfrentarse con até 61 sentenzas de despedimentos improcedentes. O OPP acusara os operarios das oficinas de I+B de ser “enchufados” do BNG. Porén, todos estes expertos foron contratados tras un proceso selectivo público e con concorrida, varios deles mesmo despois do cambio do Goberno. A secretaria xeral de Igualdade, Susana López Abeilla, tivo que pedirles desculpas publicamente aos traballadores polas súas verbas. ●

**LINGUA
AXUNTA GASTARÁ UN MILLÓN
DE EUROS NA CAMPÁÑA
DO DECRETO**

“O OPP esquece austeridade e non repara en gastos cando se trata de imponer o español”. Así de contundente respondeulle o portavoz de Lingua do BNG, Bieito Lobeira, ao secretario xeral de Medios, Alfonso Cabaleiro, nunha comisión parlamentar. O responsábel da Xunta admítia ante os membros do Parlamento que o Goberno gastará un millón de euros nunha campaña de “propaganda” do polémico “decreto do plurilingüismo”. Durante o debate, Lobeira afirmou que o Goberno de Feixó “se ri do país” con este tipo de iniciativas dado “o actual contexto de crise”. “Mentres proclama a contencción de gasto en políticas industriais ou de emprego, destina un millón de euros só para proxectar un decreto que todo o mundo rexeita”, criticou o nacionalista. O parlamentar advertiuille ao PP de que “lle faría falta todo un Ministerio de Propaganda para poder xustificar perante a sociedade a cruzada que están facendo contra o galego”. ●

**RECORTES
OS FUNCIONARIOS PROTESTAN CONTRA O GOBERNO CENTRAL**

Os sindicatos UGT, CC OO e CIG chamaron á folga os peritos de 160.000 funcionarios que hai en Galiza para rexeitar os recortes salariais do Goberno central. Segundo o UGT e CC OO, máis do 60% dos traballadores públicos seguiron o paro do 8 de xuño, dato que a CIG rebaixou ao 50% e que o Goberno central cifrou no 11% no conxunto do Estado. Manifestacións ao longo do

país –UGT, CC OO e CSIF na Coruña e a CIG nas cidades– reforzaron esta convocatoria. Na protesta que a CIG realizou en Compostela, os nacionalistas reclamaron unha folga xeral e que sexa “o capital”, e non os traballadores, quen “pague” a crise. Ademais, a CIG anunciou novas mobilizacións contra a reforma laboral, que terán lugar o 17 de xuño nas cidades. ●

**DEPUTACIÓN DE PONTEVEDRA
O COMISARIO DA BIENAL
DE PONTEVEDRA COBRARÁ
CASE TANTO COMA FEIXÓ**

A publicitada austeridade da que presume o Goberno do PP non se corresponde co dispéndio da Deputación de Pontevedra no servizo de comisariado da XXXI Bienal. Só no contrato do comisario, o organismo provincial gastará 69.600 euros, case tanto como o que cobra o presidente da Xunta –tras a rebaxa do seu salario até os 71.961 euros, segundo datos oficiais. A Deputación de Rafael Louzán adxudicoulle sen publicidade os servizos de comisariado ao madrileño Santiago Olmo García. Esta edición é a más ambiciosa da historia da Bienal, para a que o organismo

provincial destinou 450.000 euros, 150.000 euros máis que o ano pasado. ●

**MANIFESTACIÓN
MILES DE PERSONAS
RECLAMAN O PECHÉ DE ENCE**

Como cada ano, milhares de persoas desprazáronse desde Pontevedra e Marín até o complexo industrial de Lourizán para reclamar “a fin inmediata e definitiva da actividade” en Ence e Elnosa. Á protesta, que tivo lugar o sábado 5 de xuño, asistiron medio centenar de organizacións –entre as que se atopaban representantes dos concellos de Pontevedra, Marín, Poio, Vilaboa e Bueu, membros do BNG e do PSdeG, confraría de pescadores e colectivos sociais. A concentración rema-

Manifestación da CIG en Compostela contra os recortes.

PEPE FERRÍN / A.G.N.

Faixa de Galiza Nova na manifestación polo peche de Ence.

tou coa intervención do presidente da Asociación pola Defensa da Ría de Pontevedra (APDR), Antón Masa, quen instou a Xunta a pechar a planta de celulosas antes do 2018, e coa lectura dun manifesto, a cargo da secretaria da

APDR, María Peón. A ecologista asegurou que o colectivo permanecerá “alerta” ante as “verdadeiras” intencións da Xunta. Precisamente, Feixó referíase douce días antes á protesta como unha “manifestación preventiva”. ●

**DO BIPARTITO
UNHA SENTENZA DO TSXG
AVALA A LEGALIDADE
DO CONCURSO EÓLICO**

A sentenza 302/2010 do Tribunal Superior de Xustiza de Galizavén de avalar o concurso eólico tal e como foi convocado pola Consellaría de Industria dirixida polo BNG e nega os argumentos do demandante –Endesa. Así, cualifica de legal que no concurso puntúase como criterio de valoración que as empresas lle ofrecesen á Xunta unha participación accionarial nos parques eólicos. Neste contexto, o portavoz do BNG, Guillermo Vázquez, afirmou que a decisión do Goberno de Feixó de suspender o proceso eólico “obedece a que son as grandes empresas do sector eléctrico as que ditan a

Alberto Núñez Feijóo abrazado ao presidente de Iberdrola na toma de posesión como mandatario da Xunta

política enerxética”. O portavoz de Industria do Grupo Parlamentar do BNG, Henrique Viéitez, sinalou que coa sus-

pensión do concurso eólico “Feixó pretendía darlle unha segunda oportunidade aos seus amigos, amigos que se

abrazaon na Praza do Obradoiro na súa toma de posesión” –dixo en alusión ao presidente de Iberdrola. ●

Momento da votación da Moción de Censura no Concello de Gondomar e [abaixo] veciños protestando en contra dela.

AGN.

Oxénero negro municipal

A corrupción urbanística provocou xa condenas a dous concelleiros do PP de Gondomar

M.V.

O caso de corrupción urbanística en Gondomar, xulgado recentemente, e no que están imputados un asesor xurídico municipal e varios concelleiros, ten bastante en común co ocorrido con anterioridade en Baiona. É dicir, o caso estala cando algún promotor non acepta pagar un suborno. Hai que dicir que, normalmente, o promotor prefire construír máis do permitido e aceptar a "mordida". Entre moitos deles existe mesmo a crencia de que o suborno constitúe unha práctica habitual.

No caso de Gondomar, xa que logo, os promotores non quixeron pagar e puxérone en contacto, a través dun intermediario, coa fiscalía. A fiscalía mandou colocar micrófonos para seguir as conversas e o asunto saltou á luz.

Os concelleiros do PP, agora acusados, pretendían asegurar a vitoria nas seguintes eleccións locais, para así garantir os convenios urbanísticos en marcha. Como era previsible que o PP baixase, a súa estratezia consistiu en apoiar o colec-

tivo Move Gondomar, formado por disidentes do PSOE, próximos a Martínez Torea, concelleiro socialista de Vigo na primeira corporación democrática.

Aínda que dous concelleiros do PP e o arquitecto Borja Ramilo foron condenados, en virtude da acción da fiscalía, pódese dicir que o seu obxectivo funcionou, pois, se ben o BNG logrou a alcaldía, acabou sendo desaloxado por unha moción de censura, promovida polo PP, varios tránsfugas socialistas e un independente de Move Gondomar, o que lle permitiu ao novo goberno legalizar diversas actuacións urbanísticas.

A ORIXE DA CORRUPCIÓN. Por que sucede todo isto? Unha resposta que ofrecen os expertos é que as leis do solo modificáronse demasiadas veces nos últimos anos, tanto as normas estatais como as autonómicas. Os plans xerais dos pequenos concellos nunca acaban de estar adaptados, os propios municipios carecen de medios suficientes para fa-

“

Ainseguradez xurídica converte os promotores, arquitectos e profesionais en figuras débiles”

celo. Isto provoca unha grande ambigüidade que dá lugar a que as mesmas normas sezan interpretábeis de diversas maneiras. A inseguradez xurídica converte os promotores, arquitectos e profesionais

en xeral en figuras débiles ante as presións por parte dealgúns concelleiros e mesmo por parte de técnicos.

A isto habería que sumar a presión chantaxista de personaxes de fóra da administración que se dedican a poñer denuncias urbanísticas, prácticas que figurán xa nos últimos informes da fiscalía. Trátase de denunciantes profesionais, sen outra actividade coñecida (algún está declarado insolvente).

E a estes dous factores cómpre engadir, por suposto, a forte demanda de solo en zonas como o Val Miñor. Son moitos os vigueses que aspiran a ter aquí a súa primeira ou segunda residencia.

O ESTRÁÑO REMEDIO DO PP. Nos pequenos concellos, con poucos medios e con moitas presións, onde a proximidade entre concelleiros e veciños é ademais moi grande, a Xunta podería asumir, coa fórmula precisa, os plans xerais a través da Axencia de Protección da Legalidade Urbanística. Non embargante, está a suceder o contrario. O PP restoulle recentemente competencias a esta axencia e pretende darles más aos municipios. O lector pode deducir por que.●

XORNAIS ELINGUAS

Damian Villalain

A prensa madrileña, que eles chaman "nacional", non está en xeral mal escrita. A prensa galega, en cambio, ofrece diariamente motivos para a risa ou para o choro desde o punto de vista do uso do castelán. Hai un xornal vigués no que non hai día que non apareza unha falta de ortografía, un titular con anacoluto ou frases difícilmente intelixibles por causa da súa calamitosa redacción. Vénseme á cabeza este asunto porque acabo de ler que a princesa Letizia inaugurou en San Millán de la Cogolla un seminario titulado "Os xornalistas, mestres do español", ao que supón non acudirá, polo menos como relator, ningún redactor do referido xornal. Nin de ningún outro medio escrito de Galicia.

Imaxinan un seminario parecido arredor do galego, a celebrar, por exemplo, en San Martiño Pinario? "Os xornalistas, mestres do galego". Hacería que dilatar moito as fronteiras da profesión para que aquilo non parecese unha reunión sectorial da CIG-Comunicación. A maior parte dos xornalistas de aquí non sabe escribir en galego cunha mínima corrección. Non lles fai falta: as empresas nas que traballan non lles esixen o coñecemento desa lingua nin tampoco lles permiten exercer a profesión nela. Isto non impide, porén, que esas empresas cobren copiosas subvencións por promover o galego. Esta é, sen dúbida, unha das áreas paradoxais, blindada fronte ás políticas de austeridade, da nosa vida pública.

Mal en galego e mediocre en castelán. Velá o pouco estimulante estado do noso xornalismo no que toca ao manejo das linguas cooficiais. Nin San Millán de la Cogolla, nin San Martiño Pinario.●

“

Amor a los xornalistas de aquí non sabe escribir en galego cunha mínima corrección”

“ PLAN ESTRATÉXICO

Carlos Aymerich

O pasado luns, nun acto pouco austero, Alberto Núñez Feijóo presentou o seu Plan Estratéxico 2010-2014, horizonte 2020. Un plano dotado con 46.664 millóns de euros (a suma dos orzamentos previstos para os seus catro anos de vixencia) e que seica nos vai levar á converxencia con Europa. O plan estrutúrase en cinco eixos (a saber, cohesión social, dinamización económica, economía do coñecemento, sustentabilidade e "administración austera") dentro dos cales se identifican obxectivos e, dentro delas, medidas para os acadar. Trátase, dixo Feijóo, de substituír a lóxica dos recursos pola dos resultados.

Porén, mal que lle pese ao PP, unha cousa é a propaganda e outra, ben diferente, a realidade. Unha cousa é o que soporta o *power point* presidencial e outra, ben outra, o que fai o goberno do PP. Repárese en que un dos obxectivos do Plano Estratéxico é "duplicar o investimento en I+D+i para acadar o 1,5% do PIB en 2015". Mais desde que o PP voltou ao Goberno de Galiza o investimento público nesta materia experimentou unha redución de 56 millóns de euros. É deste xeito, reducindo o financiamento público, como se vai construir esa "sociedade competitiva baseada na investigación e o desenvolvemento tecnolóxico" prometida no documento? Fálase tamén de "incrementar a taxa de ocupación da poboación entre 20 e 65 anos ao 65% en 2015 e ao 75% en 2020". Porén, a Xunta do PP, nos seus primeiros 14 meses de goberno, recortou o orzamento para políticas de emprego en 216 millóns.

Seica Feijóo citou a Woody Allen: "o futuro é o lugar onde imos pasar o resto da nosa vida". Cabería lembrar tamén, con John Lennon, que "a vida é aquilo que nos pasa mentres imos facendo planes". Eentanto, a vida dos galegos e das galegas é, de cada vez, más dura. ●

Nos primeiros 14 meses de goberno, o PP recortou o orzamento para emprego en 216 millóns"

A clase media alta non é hostil ao

As sondaxes do CIS rompen moitos estereotipos ideolóxicos. Delas tamén se deduce que Feijóo pode levar algúns sorpresas co galego

César Lorenzo Gil

Paco Villabarrós [FOTOGRAFÍAS]

A sondaxe do CIS sobre a relación entre voto e clase social en Galiza mostra que se dan casos curiosos nas simpatías electorais nos diferentes estratos. A esquerda (PSOE e BNG) teñen o seu principal celeiro de votos –até un terzo do total– na categoría de obreiros cualificados, é dicir, aqueles operarios que recibiron formación específica para o seu posto de traballo, sexa na escola sexa na propia empresa na que desempeñan as súas funcións.

Segundo o catedrático de Opinión Pública Fermín Bouza, son os intereses desta clase social os que modelan o argumentario político de socialistas e, sobre todo, nacionalistas. "A estrutura do BNG responde aos criterios desa base social, especialmente no deseño ideolóxico".

O dato que podería resultar máis sorprendente é que un 23% dos votantes do BNG pertence ás clases media-alta e alta. "É aí onde ten o seu outro gran punto forte porque nas clases menos favorecidas e na clase media perde moitos apoios", indica Bouza. Os sociólogo relaciona esta simpatía co propio organigrama do Bloque. "Dentro da fronte hai moitos cadros que son profesionais con altas remunera-

Un 23% dos votantes do BNG pertence ás clases media-alta e alta áinda que ten menos predicamento entre o empresariado"

Só o 25% da sociedade rexeitaba a política lingüística do bipartito, quizais por distancia ideolóxica. Feijóo pode levar algúns sorpresas por ese lado"

Fermín Bouza
Catedrático de Opinión Pública.

cións: profesores de universidade, arquitectos... A dirección do Bloque ten moitos altos funcionarios da Administración na súa primeira liña pero tamén en cadros intermedios e na militancia xeral. Outra cousa é a implantación do nacionalismo entre o empresariado. Nese estrato, que tamén é de clase alta, o nacionalismo non ten igual predicamento".

MENOS HOSTILIDADE CARA AO GALEGO.

Outro dato destacábel da enquisa é a relación das clases sociais co respecto á lingua. Na pregunta sobre se o PP o tería feito mellor na área lingüística que o bipartito, que gobernou entre o 2005 e o 2009, só o 20% dos consultados de clase media-alta e alta considerou que prefería as políticas da dereita. "A cifra de partidarios da política lin-

güística de PSOE e BNG sumada ás que non pensan que o PP melloraría nada é claramente superior. En todos os estratos a suma prexudicia a dereita pero nesta clase, concretamente, nótase menor hostilidade polo gallego", analiza Bouza.

Fermín Bouza considera que, malia a imaxe que se tentou transmitir, tanto desde algunos medios de comunicación

Hadrián Lence, subdirector xeral de Telecomunicacións da Xunta

‘CVC investirá 1.500 millóns en telecomunicacións’

Manuel Vilas

Lanzan un concurso para renovar todas as licenzas de Microsoft. Canto aforráran?

Un 18%. Ademais, reduciremos en 4.000 proximadamente as licencias de Office. Agora xuntamos todas as licencias. Tivemos un ano de negociación dura con Microsoft, quitámoslle licencias e reducimos o prezo.

A oposición rebate austeridade lembrando a previa e millonaria renovación de licencias. Cando chegamos, había un

concurso para regularizar unha situación irregular. A Xunta utilizaba Office e non había li-

cencias de Office. Non se pode estar irregular.

Os milleiros de novos computadores escolares non van traer Microsoft.

A Microsoft non lle gusta nada o noso concurso porque, nas nosas condicións, non hai fabricantes que quieran presentarse cos seus produtos. O software libre é de calidade e ten maior retorno de investimento. O ensino é o lugar perfecto para fomentar o seu uso masivo, aos rapaces dálles igual Windows ou Ubuntu.

Que cobertura e velocidade garante o plan de banda larga?

Dous megas de baixada e 500 kb/s de subida para o 94%. Onde non chega ningún operador, esa porcentaxe baixará, pero seguirá sendo alta velocidade. Son liñas de altísimo custe. A única alternativa é unha rede propia, feita pola empresa pública Retegal.

A internet rural pode verse puxicada pola entrada de capital foráneo en “R”. O presidente e a secretaria xeral falaron cos socios e parece

galego nin ao nacionalismo

Galiza e Euskadi, únicos territorios nos que o PP non sobe

Fermín Bouza recorda que pode estar o tema da lingua detrás da incapacidade do PP para subir en intención de voto en Galiza. “Feixón non conseguiu ilusionar. A pesar da profunda crise económica, de ter nas súas mans o poder e de que a oposición ten uns líderes febles, a dereita non sobe. Mentes no resto do Estado a dereita suma apoios día a día, tanto en Galiza como en Euskadi, non hai cambios”. O sociólogo salienta que de producírense elec-

ciones arrestería, as cifras serían semellantes ás do 1 de marzo do 2009. “Veremos como a medida que nos achegamos ás municipais as cousas poden mudar pero arrestería fártalle ao PP ese pulo necesario para tinxir o mapa dos Concellos da súa cor. A oposición logrou que na axenda política figuren os temas que eles queran e non os que desexaría Feixón. Ese lastre pésalle moito e terá que chegar á campaña aínda acosado por varias frontes”.

cuarta parte da sociedade rexeitaba o traballo do bipartito neste aspecto e ben pode pensarse que unha parte dos descontentes o criticase unicamente por distancia ideolóxica”, comenta o sociólogo. “Se Feixón continúa por ese lado talvez leve unha sorpresa”.

Para Bouza, a lingua non crea reximento popular senón que a súa crise de falantes ten a ver simplemente co cambio social. “É un desapego consecuencia dos novos hábitos e costumes e dun complexo tránsito do mundo labrego ao urbano”. Pero o sociólogo é optimista ao analizar a puxanza en diferentes ámbitos das vilas. “A meirande parte da inmigración interior ten como destino as vi-

las. Hoxe en día as poboacións medias conseguiron modernizarse, teñen todos os servizos públicos necesarios e o acceso ao consumo sen que sexa preciso un cambio de lingua para prosperar”. O sociólogo considera que nese ámbito podería agromar unha nova sensibilidá dentro do PP que fixese menos maioritaria a postura de Feixón. “É de aí de onde pode xurdir unha nova ideoloxía porque os populares das vilas saben que a maioría da poboación ainda vive no espazo rural e vilego e que o idioma é fundamental para contar co apoio social. Vemos como Rafael Cuíña xa vai por outro camiño e talvez pronto ouzamos outras voces no mesmo sentido”.

como desde as fileiras do propio PP en Galiza, o galego non ten mala imaxe entre a maioría da poboación. “Só grupos moi militantes temen a recuperación do galego e invertén a ecuación para que pareza que se crea ‘da nada’ a política lingüística pero non é un debate xeneralizado. Isto transmítense en todas as enquisas”.

Por que, entón, o presidente

galego, Alberte Núñez Feijóo, se finca no tema da lingua como primeiro argumento para gañar as alcaldías das cidades? Segundo Bouza, o titular da Xunta fai unha lectura intereseira do concepto de maioría social. “Non é certo que ese tema move votos, non é certo que haxa alivio pola aprobación do decreto nin que antes houbese un malestar—só unha

CARTAS

APODREMIA

Vivo nunha aldea cativa, non seremos máis de cincuenta veciños, coas peculiaridades propias e típicas dunha aldea onde todos nos coñecemos. Situada a un murmurio do Carballiño e cun aceptábel acceso aos medios de comunicación (televisión, radio, xornais... en fin... borrallo!). Deixando a un lado isto, mais tendo tamén moi claro que no xornalismo deste oxidado país luce unha absoluta baixa na obxectividade, pois calquera medio é totalmente partidista

e débese a algún bando, dado isto e coa dificultade que tan mala información supón para facerte ti mesmo a túa opinión, un, neste caso eu, dende o cotián feito de espreguizarse das sabas, ou tamén, dende a simpleza do día a día, onde ás veces o sol esperta doente pola derrota que lle infrinxiu noite, non entende de moito menos é capaz de asimilar o mundo da política nin dos medios de comunicación. Que negocios escuros e porcos ten que haber agochados para que nós, veciños de a pé, non sexamos nada, ou, se so-

mos algo, simplemente sexamos desperdicio co que xogar, co que negociar! En nome de non se sabe que, matan, deixan morrer, executan, asasinan...! E detrás da barbarie sempre asiste a o miniosa diplomacia, esa que todo o xustifica, esa que a todo lle atopa razón de ser, esa que só miña nai cos ollos asolagados de bágoas non entende, por moito político que dea explicacións e por moito medio de comunicación lle poña palabras ó sangue derramado!

Manuel I. Nanín
(O Carballiño)

“ A FAMILIA EN GAZA

Manuel Cidrás

Acción de Israel en Oriente Medio abala entre o mera mente ilícito e o abertamente delituoso. A abordaxe en augas internacionais do *Rachel Corrie* é tan ilícita como a o *Mavi Marmara*, pero a diferenza na violencia empregada e no custo en vidas humanas en ambos os casos demostra que a criminal carnizaria desatada no barco turco no só foi innecesaria senón mesmo deliberada. Nun escenario internacional en plena mudanza polos cambios nos Estados Unidos pero tamén en Turquía, Israel move ficha coa súa proverbial afoutenza para deixarles claro aos seus aliados que son eles ou o caos, e que non están onde están de paso nin para outros decidirem por eles. Afeteos a que as vidas alleas, os dereitos humanos e a legalidade internacional estean subordinados aos intereses da súa defensa, poñen ao mundo a proba lanzando advertencias de que a súa fortaleza non deriva só da superioridade militar sobre os seus veciños senón tamén da súa posición de arietes nunha confrontación que veu substituír a tradicional dos bloques.

Por iso resulta decepcionante a morneza da resposta internacional diante da arrogancia israelí. Mais que nunca, a comunidade internacional, é dicir, os Estados Unidos, deben poñer en claro que os tempos da impunidade dos seus fillos de puta pasaron, por moito aprecio que se teña da familia. Aínda que nas relacións internacionais as mensaxes adoiten ir encriptadas, é preciso que a resposta chegue clara. Non digo xa para o ben da realización da xustiza, que sería pedir de máis, senón apenas para que exista algunha oportunidade para unha paz futura.

**“
Resulta decepcionante a morneza da resposta internacional diante da arrogancia israelí”**

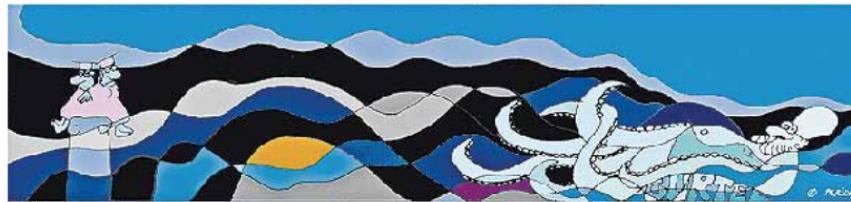
EN POLEIRO ALLEO

OPP NON TEN
AMAIORÍA ABSOLUTA

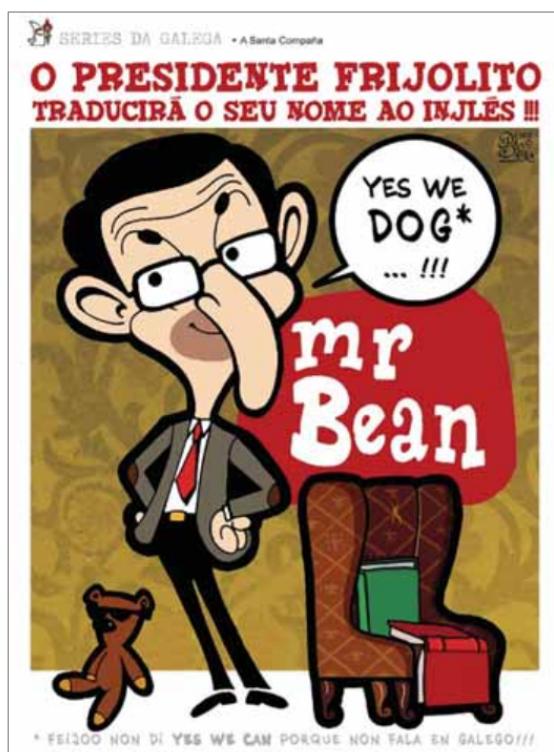
O analista electoral Jaime Miquel é autor dunha tribuna que publica *La Voz de Galicia* na que explica que o PP non sae tan ben parado das enquisas, a pesar da situación de crise. “Que o PSOE de José Luis Rodríguez Zapatero estea a tres millóns de votos do seu resultado nas últimas eleccións xerais, cara ao 34% dos votos válidos, non significa que o PP estea na actualidade en números de maioría absoluta. O PP non está, nin de lonxe, no 45% ou no 46%, como afirman dous das últimas enquisas publicadas. Non é certo, é un puro invento calcular escanos con mostras de mil casos. Tampouco o é a sorprendente estimación do barómetro de abril do CIS, que cifraba nuns exigüos 1,5 puntos de votos válidos a vantaxe do PP sobre o PSOE. Este CIS xa demostrou nas últimas eleccións ao Parlamento Europeo (gañaría o PSOE), que as súas estimacións da intención de voto non son fiábeis, nin se deducen dos resultados directos que publican na súa web; son imposíbeis, interesadas e desacertadas. OPP está, na actualidade, cara ao 40,5% dos votos válidos, por baixo dos 10 millóns de votos, case 400.000 menos dos que obtivo nas últimas eleccións xerais. Nestas condicións, o líder popular, Mariano Rajoy, necesitaría de pactos con UPyD, o partido emergente de Rosa Díez, ou cos nacionalistas de CiU, para lograr ser investido presidente do Goberno, e iniciar a súa legislatura sendo desaprobado por 7 de cada 10 cidadáns con dereito a voto en España, toda unha plusmarca. Isto é o que se deduce do conxunto de traballo publicados recentemente. OPP non está en números de maioría absoluta, non dispón do líder adecuado, nin da estratexia para conseguila”.

SEGUNDO O FARO,
A VOZ BAIXA

Segundo informan *Faro de Vigo* e *La Opinión de A Coruña*—senillos medios do Grupo Moll—, *La Voz de Galicia* perde compradores. “As vendas de *La Voz* nos quioscos caeron en abril por primeira vez por debaixo dos 50.000 exemplares. Exactamente o diario coruñés vendeu 49.811 exemplares, o que representa unha perda de 1.123 periódicos diarios respecto ao mes

Viñeta de *Peridis* publicada por *El País* o venres 4 de xuño en alusión ao caso Gürtel.

Primeiro caso de censura da era Feixó. Varios medios de comunicación destacan que a inspección Educativa mandou que un instituto de Randulfe, Tui, retirase dun taboleiro de anuncios unha viñeta da revista *Retranca* que criticaba o presidente. ●

anterior, sempre segundo os datos facilitados polo propio periódico e certificados pola Oficina de Xustificación da Difusión (OJD). As cifras de venda de *La Voz* en abril representan unha caída do 2,20% respecto ao mes anterior, mentres que de comparalas coas rexistradas polo diario coruñés doce meses antes, a caída é dun 22,7%, que corresponden aos 14.664 periódicos que deixou de vender. Deses 49.811 exemplares que vende

diariamente nos quioscos, 0,74% rexístranse na provincia da Coruña. Fóra de onde ten a súa sede central, é dicir, nas outras tres provincias, as vendas son de 12.659 exemplares. Nos últimos dez anos *La Voz* perdeu 33.469 exemplares diarios de venda nos quioscos da Comunidade. Exactamente, pasou de 82.989 exemplares a 49.520 en Galicia, sempre segundo os datos certificados oficialmente”. A información sinala que *Faro de Vigo* foi o único diario que aumentou vendas en abril, así como fafincapé o liderado de audiencias que este xornal ostenta na provincia de Pontevedra. “O decano da prensa española vende xa diariamente nela 3,11 veces máis que *La Voz de Galicia*, *Diario de Pontevedra* e *Atlántico Diarioxuntos*”. Un dos gráficos que ilustra a noticia sinala que *La Voz* vende na Co-

Para gañar o futuro,
ás veces hai que perder
as eleccións”

José Bono
Presidente
do Congreso dos Deputados.

ruña 36.861 exemplares, o 74% do total das súas vendas en quiosco. En Pontevedra vende 6.313 exemplares, o 13% do total; en Lugo 4.062, o 8% e en Ourense 2.280, o 5%. ●

INTERNET,
O INIMIGO DO INGLÉS

Para falar do futuro, Luis M. Ariza entrevista en *El País Semanal* ao físico e divulgador norteamericano Michio Kaku. Oxornalista pregúntalle polo futuro de internet e o científico responde que “estará en todas partes, incluídas as túas lentes de contacto. Calquera cousa que vexas será internet. Cun pestanexo, podes conectar en liña. Se es un estudiante universitario e tes que facer un exame final, no

canto de memorizar todos os feitos e gráficos, simplemente moverás as pálpebras. O que significa que nós, os profesores,

temos que deseñar mellores exames que non se baseen na memorización. Sete atopas con alguém que non saiba inglés ou español, as túas lentes ou as súas lentes de contacto traduciranche o que diga, en forma de subtítulos. Nos últimos dez anos xa temos máquinas electrónicas de ditado ás que lles falas e escriben cun 95% de eficacia”. Entón, o periodista repón: “As traducións automáticas deixan moito que desexar”, ao que responde Kaku que “Google está a mellorarlas, xa que dispón dun novo algoritmo. O vello traballaba palabra por palabra. O novo compara a frase coas almacenadas que teñen ese estilo, e automaticamente elimina interpretacións estúpidas ou fantásticas. É moito más sofisticado. Non digo que non se cometan erros. Pero un turista poderá ir a calquera cidade e manexarse en calquera idioma nunha urxencia. As túas lentes de contacto proporcionaranle subtítulos”. Dicían que o inglés sería a lingua de internet e se cadría sexa internet que poña no seu sitio o inglés. ●

O SEGUNDO SEXO EN GALEGO

María Xosé Quelzán

A obra da filósofa Simone de Beauvoir consta de dúas partes: a primeira, *Os feitos e os mitos*, foi publicada por Xerais no 2008. Agora presentase o segundo tomo: *A experiencia vivida*. A extensa obra foi traducida ao galego por Marga Rodríguez Marcuño asesorada no aspecto filosófico por África López. Sei oinxente traballo que supuxo esta tradución, e confío en que ha ser a mellor expresión da autora noutra lingua, dado o coñecemento da Marga de ambas as linguas e o esmero e rigorosidade coa que traballa. Unha sorte para a nosa cultura. Esta segunda parte está máis achegada á realidade. Estuda a infancia, a mocidade, a madureza, a vellez, feminina; a súa situación social, de casada, nai ou prostituta; a sexualidade, o lesbantismo... Todas as experiencias na vida das mulleres son analizadas con intelixencia. A obra considerase un texto fundamental do feminismo do s. XX. A pesar dos máis de 60 anos transcorridos desde a súa publicación, ten o valor de todo discurso certeiro e universal. Parte do Fondo Común, o nome que lle dá ao que pouco despois sería definido como Patriarcado, e desde esa razón elabora un discurso afastado do esencialismo no que ser muller non é un arquetipo senón unha consecuencia cultural, produto da civilización. É unha ser en situación. A situación actual é máis libre, teñen máis formación, acceso ao traballo, á economía ou á sexualidade. O descubrimento da píldora anticonceptiva foi posterior á súa publicación, e supuxo unha gran liberación. As mulleres saíron do mundo privado e xa poden apreixar o universo en soberana soidade como ela aspiraba. ●

Todas as experiencias da vida das mulleres son analizadas con intelixencia”

Francisco Sanxiao, profesor de Economía Aplicada

‘Usar o galego é un bo remedio contra a deslocalización e o dumping social’

César Lorenzo Gil

Francisco Sanxiao Otero (Compostela, 1966) é profesor de Economía Aplicada na Facultade de Dereito da Universidade de Santiago. É estudoso do impacto da lingua galega na nosa economía.

Pódese reducir a cifras a utilidade do galego?

A cultura é un recurso que pode servir para crear riqueza e desenvolvimento económico. Polo tanto pódense calcular os beneficios ou prexuízos que o uso ou a perda dunha parte do noso patrimonio inmaterial, neste caso o idioma, lle ocasionan á nosa economía. A ecuación é moi simple: se un país non utiliza eses recursos está a renunciar a crear riqueza.

Porque é unha fonte de riqueza?

Porque lle dá valor engadido ao noso sistema produtivo. Se usamos acotío o galego farémoso rendible porque as diferentes empresas terán que axeitarse á nosa cultura para poder vender; porque ese valor engadido que dá o galego non se pode reproducir noutro lugar. Por poñer un exemplo, se esiximos que nos atendan en galego no teléfono de atención ao cliente dun provedor de servizos, caso da enerxía ou a internet, por exemplo, estaremos obligando a esas empresas a contratar galegos. Traballar en galego é un bo remedio para a deslocalización e o dumping social.

É común ouvirles a algúns empresarios que o uso do galego pecha fronteiras.

Esa frase é unha inercia. Acéptase porque non se reflexiona sobre o que significa en realidade. A realidade é xustamente a contraria. Determinados produtos propiamente galegos seguro que terían maior mercado se fosen rotulados tamén en galego, caso das conservas ou os produtos agrícolas de calidade porque o mercado español identifica a Galiza con esa industria e prefíre á proveniente doutras lugares. Iso non significa poñer as etiquetas só en galego. Todos debemos defender o propio pero adaptarnos aos demás.

Pero se todo se fai únicamente en castelán é máis barato.

Outra falsidade porque o custo da tradución é infimo en com-

JESSICA BARCALA / A.G.N.

“

Gadis ou R'souberon usar o galego para indicarles aos consumidores que están perto deles”

“

A etapa de Feixó será unha paréntese para a lingua”

paración co impacto positivo nos consumidores. Ademais, o que compensaría, en todo o caso, sería usar únicamente o inglés. O castelán non ten tanta forza. Na miña pasta de dentes a etiqueta está redactada, ao mesmo tamaño, en castelán e portugués.

Houbo queixas pola posibilidade da obriga de rotular en galego.

Ese é outro concepto falso. A día de hoxe só é obligatorio rotular en castelán ou traducir os manuais e garantías. A alguén se lle ocorre dicir que iso é unha imposición? Seguro que algunha grande empresa inter-

nacional pensa que lle chegaba co inglés e que ademais lle daba prestixio no seu produto. Que lles recomendaría ás empresas galegas?

Ser conscientes do seu contorno para vender máis. *Gadis* soubo facelo. Non lle importa identificarse con Galiza porque sabe que con iso logra maior proximidade co consumidor, nun momento no que nos preocupa “saber de onde vén o que comemos”. Podemos dicir o mesmo de *R. Citroën* fixo campañas no pasado que vinculaban a compra dun dos seus coches ao futuro da planta de Vigo. Ademais, non se pode desprezar o mercado galego por pensar en expansións fóra. Se os consumidores perciben que algo se fai aquí seguro que están dispostos a pagar máis diñeiro porque sempre apreciamos máis o que coñecemos.

Se todo son vantaxes como é o índice de galego na empresa é baixo?

Hai varios factores pero o fundamental é que o mercado privado –en todas as áreas– xoga ao curto prazo. En determinados temas debe ser o Estado quien corrixa esas eivas. A ningún se lle ocorre que quede mos sen infraestruturas por-

que o mercado non as considere rendíbeis. O Estado faise cargo dos custos. No caso da conservación da nosa cultura e da nosa lingua, temos un Goberno encargado polo Estatuto da súa protección.

Non é raro ouvirles dicir a membros do Goberno que o galego debe “defenderse só” no sector editorial ou na prensa...

E ese mañá alguén pensa que a catedral de Santiago é un estorbo e que é mellor tirala e construir un raiaceos? Todos pensarían que é unha burrada porque son cuantificables os beneficios económicos da nosa historia. Pois a lingua forma parte do mesmo sistema e prescindir dela tería consecuencias nocivas para o noso tecido produtivo e para o futuro laboral. Ou é que a Xunta actual defende que empresas e traballadores marchen?

O portavoz do PP en Galiza, Antonio Rodríguez Miranda, dixo que pedírlles galego, por exemplo, aos médicos que venían traballar a Galiza é impedir que venían os melhores profesionais.

Os servidores públicos teñen que ter coñecementos da súa área pero tamén sabérense comunicarse coa ciudadanía. É más importante saber enten-

der que doença ten o enfermo que acreditar un premio Nobel. A cuestión de fondo é que o verdadeiro significado da palabra bilingüismo para moitos é supremacismo. Escudarse na Constitución para non obrigar ao uso do galego é unha argucia porque se leva lexislado sobre moitos temas que non aparecen na Carta Magna. É máis, a única referencia é que o Estado fomentará e protexerá as linguas que se falan nos seus territorios. **A chegada de Alberte Núñez Feixó supuxo un cambio na política lingüística en Galiza. Será imposible volver aos consensos de anteriores lexislaturas?**

Penso que esta etapa ha de ser unha paréntese. Porque foi o PP quem impulsou todas as leis relativas á normalización lingüística. Porque se equivoca quen quere converter a fala nun trazo político. O galego mantívose vivo durante séculos sen que houbese nacionalistas. O galego úsase maioritariamente e a poboación non é maioritariamente nacionalista. De non haber unha reacción e unha análise rigorosa e obxectiva do que supón desprezar a nosa lingua todos acabaremos pagando as consecuencias e haberá que sinalar os responsábeis.●

Os novos mercados como atractivo rural

As feiras, que se celebran en domingo, axudan á revitalización de pequenos concellos

A.R. (TEXTO & FOTOGRAFÍA)

É coma unha febre que recorre Galiza, implantáronse en Lobios, Entrimo, Ramirás, Porqueira e Melón entre outros lugares. Os comerciantes non pagan ningunha taxa, por que o obxectivo é dinamizar o municipio e buscar un movemento do que carece.

Habitualmente, o domingo está vinculado á feira e ao *mercado* en Padrón e Mondariz. Dende hai cinco anos pequenas localidades galegas puxeron en marcha este tipo de feiras, unha vez o mes, coa finalidade de buscar un movemento comercial do que carecen moitos concellos do campo. Primeiro foi Entrimo, logo Lobios e a continuación en fervenza seguiron outras localidades.

A primeira premisa é buscar un día festivo no que se garanta a presenza dos desprazados á cidade. A elección foi sinxela, sábado pero maioritariamente o domingo. Celébranse unha vez o mes e a implantación é progresiva, baixo un canon semellante. De entrada hai que buscar e convencer os comerciantes habituais deste circuito de feiras—se é no sur de Galiza, de ambos os dous lados da raia—para que acudan a vender.

É de obrigado cumprimento situar unha pulpeira e montar cun grupo de gaitas, áinda que só sexa os primeiros días, unha festa. Canto maior sexa o número de vendedores ambulantes que acudan mellor. O concello non só non lles cobra taxa, senón que nalgún caso financian de maneira indirecta a presenza do vendedor.

O éxito até o de agora parece garantido. Tanto para os comerciantes, que teñen máis días de venda coma para os promotores, reconecendo o movemento e “a vida” que xera.

MONDARÍZ, UN HISTÓRICO. En Mondariz, e desde sempre, hai feira todos os domingos. Habitualmente, o vendedor ambu-

Comezo da feira en Entrimo.

Xa se implantaron novos mercados en Lobios, Entrimo, Ramirás, Porqueira e Melón”

En Mondariz hai trinta vendedores en lista de espera”

lante paga unha taxa anual de trinta euros, englobada no epígrafe de venda ambulante. Hai que engadirlle un canón suplementario por día, de entre dous a tres euros, segundo os metros que ocupe.

Todo o entorno da praza de abastos e igrexa vese ateigado de follalateiros, produtos de hora de tempada e ultimamente moita roupa.

Non hai espazo para máis. Trinta vendedores agardan en lista de espera a que algún dos habituais, ou por idade ou por

outra razón, deixe de acudir.

Aínda que de cote se queixan das malas vendas, no último ano ningún ambulante deixou de pagar o canon nin de continuar coa reserva de espazo.

Para o responsable municipal de mercados de Mondariz, Xosé Alfaia, a feira dos dominigos vai moito máis alá do co-

mercial: “é o punto de encontro dos veciños, baixan todos o domingo, quedase coa xente, ves tomar uns viños, o polbo, é a vida do lugar”.

Coincidindo coa feira, abren tamén os comercios, quitado as entidades bancarias, o que non resta afluencia segundo Alfaia.●

O tradicional mercado intramuros de Valença.

Un grilo pódese comprar por cinco euros en Portugal”

falsificadas na edición do ano pasado. Nestas grandes feiras raianas pódese atopar de todo, pastelería,

frotería, ferreterías e tendas de animais.

En Galiza está prohibida a venda de réptiles, non embargante, ao outro lado da Raia non é difícil mercar lagartos camaleóns e grilos. O prezo do insecto, con pequena gaiola incluída ronda, segundo sexa o que relea, os cinco euros.●

Feiras do outro lado da Raia

Tanto Valença, como Vilanova de Cerveira, sustentan parte da súa economía nas feiras semanais. Son máis de trecentos cincuenta postos os que conviven no novo recinto de Valença. Un total de 21.000 metros cadrados, que quedan curtos ante a demanda. Os que acoden a mercar son, segundo cálculos da Cámara, galegos na súa maioría, case o 80% dos compradores. Na lista de espera para ocupar un lugar para vender no recin-

to hai máis de catrocentos comerciantes.

Os galegos, a maiores de mercar roupa, acoden en masa na busca de galiñas, xa que en Portugal, non é necesario realizar unha guía veterinaria deste tipo de aves. Tamén abunda a roupa falsificada de grandes marcas, ipods e incluso motoserras.

Na feira anual de Cerdal, no municipio de Valença, foron decoradas más de dez mil prendas

OS CAMIÑOS DE ZAPATERO

Xesús Velga

José Luis Rodríguez Zapatero está tomando medidas contrarias ás que prometeu na campaña electoral do 2008 e non pode asegurar que non haxa novos recortes nos vinte e dous meses. Esta circunstancia suscita, en primeiro lugar, unha lexítima dúbida a respecto da coherencia democrática dun goberno que fai aquilo que non figuraba no programa ofrecido ao corpo social. Pero é que, ademais, o PSOE sabe cal é o desenlace habitual destes comportamentos: a perda da fidelidade dunha parte do electorado propio que decide optar pola abstención ou polo apoio a outras opcións. A experiencia dos últimos 30 anos certifica a existencia dunha volatilidade notábel no seo dos chamados electorados de esquerda e a consecuente maior penalización sobre aqueles gobernos de sa cor que incumpren unha parte importante dos compromisos adquiridos ou das expectativas alentadas previamente.

Os teóricos percorridos que pode transitar Zapatero están iniziados de ameazas. Se convoca eleccións de xeito inmediato, o PP gaña sen baixar do autobús. Se mantén o guión económico que lle ditan as autoridades da UE e as mans visíbeis que controlan os denominados mercados financeiros, a erosión da súa base electoral será inevitável. Se lle cede o seu posto a outro dirigente socialista para que faga o mesmo papel, non hai garantías de que varie o resultado final.

Se Mariano Rajoy chega á Moncloa dirá, como David Cameron, que as contas públicas estaban trucadas e utilizará sen piedade as tesoiras sobre o gasto social. Velaí o reto que ten por diante a plural esquerda social que habita nos territorios do Estado: impedir que os fillos políticos de José María Aznar apliquen o "sangue, suor e lágrimas" que teñen na súa axenda oculta. ●

O Constitucional reúnease para preparar a sentencia do Estatut de Cataluña. A ofensiva da Generalitat para impugnar a posibilidade dunha decisión do Tribunal Constitucional declarándose non competente vai perdenado forza. Unha vez que a presidenta María Emilia Casas asumió a redacción da ponencia, este xoves xúntase o pleno e algúns observadores entenden que se comenzará axiña unha votación artigo por artigo, o que levaría a unha decisión previa ás eleccións autonómicas de outono. ●

USTAU/NACIONAL/REUTERS

O Presidente da Generalitat, José Montilla e [ao fondo] Artur Mas.

AS LINGUAS DIFERENTES DO CASTELÁN

Cada vez menos sentenzas en catalán

A porcentaxe de sentenzas redactadas en catalán descende por quinto ano consecutivo. A pesar de que o 25% dos xuízos se celebran na lingua do país, só o 15% pasan ao papel nesta lingua

M.V.

A memoria do 2009, presentada polo Tribunal Superior de Xustiza de Cataluña, volve ofrecer uns datos pouco positivos para o catalán. O ano pasado redactáronse nesta comunidade 250.537 sentenzas, delas o 84,1% estaban escritas en castelán, as demais, un 15,9%, en catalán. É, por outra parte, o quinto ano consecutivo no que se produce un descenso.

En números absolutos, as perto de 40 mil sentenzas escritas en catalán en 2009 supoñen case a mesma cifra que en 2008 e 2006. Mentre que a actividade xudicial non deixa de medrar, o número de sentenzas en catalán permanece estancado.

O paroxiso é que, segundo unha sondaxe sobre usos lingüísticos, o 25% dos xuízos se celebra en catalán, pero está lingua só pasa a ser a empregada no 15% das sentenzas.

A memoria do Tribunal Superior non oculta esta realidade e sinala que o catalán na xustiza "é unha lingua minoritaria". Como solución, propón fomentar a aprendizaxe da lingua a través de cursos para xuíces, maxistrados, fiscais e secretarios. Ainda que o informe non o di, é probábel que esta presenza escasa se deba ao im-

En números absolutos, o número de sentenzas redactadas en catalán foi de case 40 mil o pasado ano"

O catalán está estancado, mentres as sentenzas en castelán aumentan cada ano"

portante número de funcionarios foráneos que teñen a praza en Cataluña. Como se sabe, Cataluña é unha das comunidades cuxa porcentaxe de funcionarios entre os asalariados está entre as máis baixas.

TAMÉN OS AVOGADOS. Mais, o problema non se encontra só entre xuíces e maxistrados, pois o uso do catalán entre os avogados é igualmente baixo. O castelán sobrancea nos recursos que se presentan ante as salas civile e penal do Tribunal Superior, que son as que crean xurisprudencia sobre o dereito civil propio de

Tribunal Superior de Xustiza de Catalunya.

Cataluña. En 2009, a relación de recursos de casación foi de 16 presentados en catalán por 135 en español. Polo que respecta aos recursos de queixa, houbo un en catalán por 29 en castelán. Os cinco recursos de revisión e responsabilidade estaban todos

eles redactados en castelán.

Das sentenzas civís redactadas pola sala, 37 estaban en catalán e 18 en castelán. No ámbito da fiscalía, a lingua usada habitualmente na documentación que se tramita e se presenta ante osxulgados é o castelán. ●

ANO	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TOTAL SENTENZAS	206.493	216.858	216.311	224.795	241.074	250.537
% EN CATALÁN	20,6	20,1	18,1	16,8	16,3	15,4

Prensa e Radio no exilio galego
A pegada de Luis Seoane
Jesús J. Blanco Rosas

Bibiano Fernández Osorio-Tafall
Un científico e político galego no exilio
Xosé Francisco Pardo Teijeiro

Ediciones A NOSA TERRA

O efémero oficio de primeiro ministro do Xapón

Naoto Kan, escollido substituto de Yukio Hatoyama para un cargo no que ningúén dura

Masashi Oki

Licenciado en Ciencia Política pola Chuō University (Xapón) e analista colaborador do IGADI (www.igadi.org)

Parafraseando o seu avó e ex-primeiro ministro Ichiro Hatoyama, o ataéagora xefe de goberno xaponés, Yukio Hatoyama, sempre repetía “irmadade” cada vez que se refería aos asuntos da política doméstica e internacional. Non obstante, e a pesar da súa amabilidade, a súa recente dimisión causou unha elevada confusión política que, segundo palabras do tamén ex-primeiro ministro Junichiro Koizumi, verificou que Hatoyama “estragouse a si mesmo polas súas palabras”.

O asunto más grave que determinou o fracaso da xestión de Hatoyama foi o problema da base militar de Futenma, localizada en Okinawa. No seu manifesto electoral do 2009, o gobernanente Partido Democrático do Xapón (PDX) propuxo a revisión da presenza militar estadounidense, gañando así os comicios xerais dese mesmo ano. Non obstante, ao carecer de maioria absoluta no parlamento, o PDX viuse na obriga de formar un gabinete de coalición co Partido Socialdemócrata de Xapón (PSX) e o Novo Partido do Pobo (NPP).

Ao igual que Hatoyama, o PSX consideraba que esta base debía trasladarse fóra de Okinawa, pero o primeiro ministro prometeu unha resposta para o pasado mes de maio, unha vez considerara esta posición cos EE UU. Non obstante, Hatoyama fracasou ao tentar ser afábel coa poboación de Okinawa, cos seus socios, cos EE UU e co pobo xaponés, debido a que todos eles apostaban as súas esperanzas de resolución deste asunto coa conclusión prevista por Hatoyama para maio pasado.

Unha vez Hatoyama decidira mudar a base á poboación de Henoko, presentáronse fortes protestas en Okinawa e por parte de Washington. Paralela-

mente, o PSX decidiu abandonar a coalición de goberno, complicando así a estabilidade do gabinete.

Hatoyama tentou afianzar a súa política de irmadade no plano das relacións internacionais, avogando pola consolidación da Comunidade do Leste Asiático (CLA) e por unha diplomacia plenamente “asiática”. Non obstante, moderou o seu discurso a fin de non acrecentar a desconfianza dos EE UU.

Pero esta política de irmadade provocou unha perda de credibilidade da diplomacia xaponesa. Para colmo de males, a dimisión de Hatoyama e a asunción dun novo primeiro ministro confirma a situación de inestabilidade dos diversos gobernos xaponeses aparecidos nos últimos anos, con seis primeiros ministros nos últimos catro anos e 16 durante os 21 anos da denominada “era do Heisei” (1989-2010). Os constantes cambios de goberno e perspectivas políticas impidenlle ao Xapón construir unha relación de amizade cos países estranxeiros e tomar a iniciativa nas relacións internacionais.

O 4 de xuño, dous días despois de que Hatoyama manifestase a súa intención de dimitir, celebrouse a elección do novo líder do PDX, sendo elixido Naoto Kan, vice primeiro ministro e ministro de Finanzas do gabinete de Hatoyama. Tras esta elección, Kan asumirá tanto o liderado do PDX como do novo goberno xaponés.

Naoto Kan, primeiro ministro xaponés.

ISSEI KATO / REUTERS

No Xapón houbo seis primeiros ministros nos últimos catro anos”

Kan foi ben recibido polos medios máis influentes dos EUU e da China”

CAMBIOS. Con este panorama, cabe pensar se haberá cambios na política exterior do Xapón.

UERE SABER MÁIS?
www.igadi.org

Kan confirmou que o eixe da súa diplomacia é a relación cos EE UU, outorgándolle igualmente unha importancia capital ás relacións coa China. Esta perspectiva persuade a Kan para consolidar a relación cos seus veciños do Leste asiático.

Polo momento, o novo primeiro ministro xaponés goza de certa credibilidade nos medios estranxeiros: *The New York Times* dixo que Kan ten un carácter más decidido ca o seu antecesor e “indeciso” Hatoyama. Non obstante, é cosa sabida que Kan posúe un carácter más irascíbel, até o punto de que no Xapón ten o alcume de *Ira-Kan*.

Pola súa banda, o chinés *Diario do Pobo* considerou que a ideoloxía de centreesquerda de Kan beneficiará as relacións entre ambos países. ■

LATEXOS

QUEBRA DAS POLÍTICAS NACIONAIS

X.L. Franco Grande

Cando algúen como Jean-Claude Trichet, presidente do Banco Central Europeo, empieza a decatarse de que a estabilidade financeira da Zona Euro pode alterarse polas malas políticas fiscais dalgúns países e de que as responsabilidades específicas de cada país son a causa principal das malas políticas que cómpro corrixir, algo se move. (*Le Monde*, 3 de xuño).

O mesmo Trichet nos di que a vixilancia das políticas fiscais, os cambios na competitividade das economías da Zona Euro e as reformas estruturais deben ser radicalmente melloradas. Somos –di– unha federación de diñeiro. Agora cómpre unha federación fiscal para o control e seguimento das finanzas públicas.

Dito doutra maneira: Trichet estanos dicindo que é indispensábel que a UE faga e mantenga unha política orzamentaria común –o que non é nada novo. Pero, á par, está suxeríndonos que Europa debe dotarse dunha política económica común, por riba e máis alá das políticas nacionais, ben fracasadas a día de hoxe.

E, sen moito esforzo, cabe chegar á conclusión de que a UE debe dotarse dunha política común en materias que exceden dos intereses nacionais, e que son moitas e esenciais, pois ese intereses son os que máis teñen dificultado a evolución de Europa como unidade.

Como ben dixo recentemente Alain Touraine, é unha urxencia histórica desta hora que Europa acade de novo o camiño que emprendera despois da II Guerra Mundial. De non acadar axiña ese liderado político, o noso destino pode ser caer nun cavorco e moi difícil e, ao mellor, case imposible saída. ●

Trichet dinos que é indispensábel crear unha política económica europea común”

Traballadores da factoría de Foxconn en Xenzhen ás portas da fábrica.

REUTERS

A China busca o remedio contra o suicidio

Empresarios e gobernantes chineses non queren que os suicidios na Foxconn prexudiquen a imaxe laboral do país

Laudelino Peláez

Director do Instituto para a Proxección e a Análise Exterior (IPAEX)

Dez suicidios dende comezos de ano na fábrica que Foxconn Technology ten en Xenzhen, ao sur da China, prenderon as alarmas sobre as condicións de traballo no país que en breve desprazará a Alemaña como primeira exportadora mundial (aínda que máis da metade das súas exportacións correspondan a empresas estranxeiras).

A Foxconn, considerada como o maior ensamblador mundial de electrónica, dállas traballo nas súas 20 fábricas a unhas 800.000 persoas, das que 420.000 moran en Xenzhen, unha cidade de China, alcumada coma o Obradoiro do Mundo, encadrada na provincia de Guangdong. No 1979 foi escollida polas autoridades chinesas coma a primeira Zona Económica Especial, que permitiu abrir a economía do país ao capitalismo.

Na nómina de clientes da

Foxconn están marcas tan coñecidas coma Hewlett-Packard, Apple, Dell, Motorola, Nintendo, Nokia ou Sony Ericsson. A nómina dos traballadores apenas chega aos 130 euros mensuais, mesmo co aumento do 30% aplicado o 1 de xuño. Este incremento foi decidido pola compañía co propósito de atallar a onda de suicidios acontecidos nos primeiros cinco meses de 2010. Unha boa parte dos traballadores conseguén salarios superiores aos 225 euros a base de xornadas laborais de 12 horas.

Tanto a dirección da empresa como as autoridades políticas provinciais estánse vendo obrigadas dar respuestas. Algunhas pouco razoábeis como as das Foxconn, que está contratando exorcistas ou obligando os novos traballadores a asinar un documento polo que se comprometen a non suicidarse. Outras más fundamentadas como a habilitación de salas para liberar a rabia, empregar 100 psiquiatras e psicólogos, ou a pragmática

A Foxconn ten en Xenzhen 420.000 empregados"

Astralsociedad avalián, tras as grandes folgas da China, trasladarse ao sueste asiático, con menores custos laborais"

ca colocación de millón e medio de metros cadrados de redes no exterior dos edificios para impedir que se tiren polas fiestras, etc.

Dende o concello de Xenzhen prometen construír instalacións deportivas e culturais para os traballadores –na súa práctica totalidade inmigrantes das zonas pobres. Tanto os dez que se suicidaron como os que fracasaron no intento, eran emigrantes rurais que viñeron á cidade a procurar mellores condicións de vida.

TRABALLAR PARA O ESTRANXEIRO. As duras condicións de traballo impostas polas empresas estranxeiras están detrás destas

dramáticas decisións: É habitual facer entre 80 e 200 horas extras, cando a lei só autoriza 36. Os obradoiros de soldadura non están ventilados, non existen médicos de traballo. Manéxanse produtos tóxicos sen máscaras e guantes. Os errores na cadea de producción sancionanase con multa equivalente a medio día de traballo. Negación das empresas a implantar a lei de sindicatos. Subornos a impectores de traballo.

Curiosamente, empresas clientes de Foxconn como Hewlett-Packard, figuran entre as consideradas que aplican con máis rixidez os códigos de conducta da responsabilidade social corporativa e presionan a Foxconn para procurarlle solucións. O camiño das empresas auxiliares é o atallo que moitas das empresas procuran para evadir condicións de traballo dignas.

Con todo, logo do caso da Foxconn ou da folga na Honda chinesa para solicitar un aumento do salario do 24%, non poucas transnacionais están avaliando trasladarse a Camboa, Vietnam ou Laos, onde os niveis de lucro son maiores, as supervisións políticas menores as condicións de traballo peores.●

SECUELAS DO MAVI MARMARA
TURQUÍA REDIME
A POSICIÓN
INTERNACIONAL DO IRÁN

A crise provocada polo asalto israelí aos barcos que procuraron romper o cerco a Gaza, reforzou a posición iraniana, que xa se puxera de manifesto cos acordos de Lula da Silva e Erdogan para suavizar a crise nuclear, ante o incommodo de Hillary Clinton. A situación en Oriente Medio pode agravarse máis coa chegada dos barcos de subministros que Irán quere mandar a Gaza, baixo bandeira de MediaLua Vermella, pero con escolta militar iraniana, algo que Israel ameaza con considerar *casus belli*.

REUTERS

O primeiro ministro turco Erdogan.

Ahmadineyad cualificou a cooperación nuclear como unha "oportunidade irrepetible" en Istambul onde asistiu como figura principal á Conferencia sobre Interacción e Medidas de Construcción de Confianza en Asia (CICA). A declaración final non incluiu a condena a Israel polo asalto ao Mavi Marmara.●

PORUTGAL
**MORRE ROSA COUTINHO,
O ALMIRANTE VERMELHO**

O 2 de xuño morreu en Lisboa António Alva Rosa Coutinho, 84 anos, vítima de doença prolongada. Coñecido como o Almirante Vermelho, pola súa proximidade ao Partido Comunista Portugués, pertenceu ao Conselho de Revo-

ANT

Coutinho nunha visita a Galiza extinción da PIDE-DGS, policía política da ditadura de Salazar. Tendo cumplido parte do servizo militar en Angola, onde chegou a ser preso por un dos movementos independentistas, a FNLA, voltou a aquel país despois da revolución do 25 de Abril para substituir ao gobernador xeral e permaneceu no país até a sinatura dos acordos de descolonización de Xaneiro de 1975.●

O éxodo palestino

Israel non quere barcos simbólicos nin solidarios. En 1988 xalle puxera unha bomba ao *SolPhyrne*

X.C.

No medio da primeira Intifada, cando o mundo estaba en shock polas imaxes nas que uns soldados israelís quebraban con pedras os brazos de adolescentes palestinos, produciuse un primeiro intento de *Barco da Paz*, organizado polo goberno palestino no exilio, que previa viaxar desde o porto de Limassol (Chipre) até Palestina.

Xunto a xornalistas, parlamentarios de todo o mundo, relixiosos e dirixentes palestinos, ían desembarcar 130 deportados aos que botaran da súa casa e das súas terras despois da ocupación. Os dirixentes israelís amosáranse indignados nas semanas previas, “non permitiremos que ningún utilice a nosa tradición”, lembrando a simbólica entrada no porto de Hailfa, do *Exodusen* 1947.

Un xornalista de *A Nosa Terra*, Gustavo Luca de Tena, viaxaba naquela expedición e narrou os sucesivos boicoteos a diferentes barcos fletados, que acababan desistindo pola presión continua israelí sobre armadores, aseguradoras e gobernios. Cando xa case non había alternativas, apareceu o *SolPhyrne* un vello ferry que xa transportara deportados de Gaza a Túnez en 1976. Desta volta a resposta foi poñer unhas minas magnéticas no barco, nunha operación que o servizo secreto israelí quixo converter nun atentado dun “grupo palestino prosirio”.

Pasaron vinte anos pero brilla o paralelismo das situacións e os argumentos, ainda que polo medio desas dúas décadas houbese, como resultado daquela Intifada, un proceso de paz e morresen os seus protagonistas directos, acaso envenenado Yassir Arafat e assassinado polos seus Isaac Rabin. Gustavo Luca contaba así o día inmediato á explosión, o 15 de febreiro de 1988:

48 HORAS: ATENTADOS EN CHIPRE.
“Algúns dos parlamentarios

europeus que van participar na singradura palestina a Haifa, tomaron parte nas propostas particulares dos seus partidos para que o consello de ministros da CEE [Comunidade Económica Europea] criticase finalmente a política israelita nos territorios ocupados (endeben que cambiando a expresión *condenar por depolar*). Pero a 48 horas do final son xa 57 os manifestantes palestinos desarmados (*activistas*, adxectivian as axencias), que o exército israelita ten matado a balazos. Os sionistas deportan hoxe outros catro palestinos, e hai quien propón expulsar 900, como solución contra as revoltas de Nablus, a cidade coa maior poboación da ribeira Oeste. Tamén é a primeira vez desde a ocupación, que colonos sionistas foxen en silencio dos territorios ocupados en guerra. A noticia da morte de tres palestinos nun atentado cun coche bomba no porto de Limassol, devólvelle aos delegados que contan as horas por embarcar en Atenas o sentido real da guerra.

“Shamir (primeiro ministro israelí) non quere permitir que saia o barco; ofrece o dobre a calquera armador disposto a contratar cos palestinos: promove ameazas anónimas contra mariñeiros e armadores; anuncia que fretará outro barco coas viúvas e orfes dos combates nos territorios ocupados para que saia ao encontro do *Barco do Retorno*; chama ‘terroristas coas mans manchadas de sangue’ aos palestinos que fan tempo para a viaxe en catro hoteis de Atenas; di que vai empregar todos os medios posíbeis para impedir a operación, mesmo unha bomba que afunda o barco; envía un telegrama ao Sindicato da Mariña Mercante no que anuncia represalias contra os barcos gregos que teñan que entrar en Haifa.

“A radio israelita que escoitamos desde Atenas califica de

O capitán **Cleanthus Vahopoulos** diante do seu barco *SolPhyrne* en Limassol (Chipre) o 15 de febreiro de 1988. O barco fora arrendado pola OLP como “barco de retorno”, e o servizo secreto israelí atentou contra el adosándolle minas magnéticas.

REUTERS

“

Anoticia da bomba
(no *SolPhyrne*) conmove este improvisado campamento no que as protestas dos xornalistas confúndense coas oracións de partida dos palestinos de relixión musulmán”

[Gustavo Luca]
Xornalista de *A Nosa Terra* no ‘Barco da Paz’ fletado pola OLP en 1988.

cómplices dos terroristas aos que acompañamos a viaxe. Está a referirse tamén aos deputados galegos González Amadiós (PSdeG-PSOE) e Fernando Martínez Randulfe (PSG-EG), ao político comunista catalán Gregorio López Raimundo (PSUC), ao bispo católico de Xerusalén, Hilarión Capucci, [que tamén estaba presente agora aos seus 88 anos no *Mavi Marmara*], a un grupo de seis simpatizantes israelitas así como a ampla representación de xudeos de Europa e América que viaxarán tamén no barco. Non quedan fóra deste particular decreto antiterrorista os repor-

A NOSA TERRA
PERIÓDICO GALEGO SEMANAL
Nº 204 • 10 FEBRERO • 1988

AS PERÍFEDAS DO BARCO DA PAZ HORA A HORA
UNHA SEMANA
COA EXPEDICIÓN PALESTINA

STOP USA funding
Israeli

Agapito Prado
“Procurarei que o presidente do meu país cumpla con o seu compromiso de apoyar a independencia de Palestina.”

CADA A MIUTOS.
AEROLÍNEAS ARGENTINAS

Portada de *A Nosa Terra* en 1988 recollendo a experiencia no *Barco da Paz*.

teiros de Associated Press, os cámaras de Cable Network, ou os enviados especiais de periódicos e emisoras de Francia,

Alemaña ou Inglaterra”.

EXPLOSIÓN DO BARCO. Cando por fin aparece un barco no que

vixar, o debate é que facer se se produce un asalto, e a atitude maioritaria é que por encima de toda circunstancia os palestinos queren regresar ás súas casas, "aínda que sexa agriloados ou para seren conducidos perante unha xustiza arbitraria". Mientras a expedición se prepara en Atenas para desprazarse até Limassol e embarcar, prodúcese a interrupción das comunicacións nos hoteis onde agardan os xornalistas. Só unhas horas despois desde bloqueo informativo explotan as bombas arrojadas ao casco do *SolPhryne*, co resultado dun buraco no casco de case dous metros de diámetro. O xornalista de *A Nosa Terra* resume o impacto da noticia nos expedicionarios frustrados, "a noticia da bomba conmove este improvisado campamento no que as protestas dos xornalistas confundense coas oracións de partida dos palestinos de relixión musulmán. Hai bágoas e berros. Para outros, afeitos a esperar vinte anos, a interrupción que marca a sabotaxe de Chipre é un minuto máis dunha longuíssima espera, e non se recebe con sorpresa senón cunha amargura infinita. A intoxición servida por unha axencia norteamericana de que a orixe procedería dun enfrentamento entre faccions palestinas, non dura apenas horas".

Á volta daquela viaxe reflexionaba Gustavo Luca nunha columna titulada *Notas para un retrato dos activistas*: "(...) pasados vinte anos alcanzou a criarse unha masa crítica dentro de Israel contra a ocupación de Gaza e as terras da Ribeira occidental. Algúns representantes desta opinión estaban connosco en Atenas para abordar o barco que tiña que devolver a Haifa a 130 palestinos deportados. Un deles advertía un cambio de preocupación en varios gobiernos do Mercado Común, no senso de que a espiral da militarización e o progresivo divorcio entre a poboación israelita e o estado sionista estaba a pór en perigo a propia existencia deste estado. Algo así comentara Moshe Dayan cando a invasión do Líbano. "Perderon a cabeza", dicía o noso amigo xudeu exactamente unha hora antes de que os buzos israelís fixaran saltar a chapa de ferro do barco que nos agardaba en Chipre cunha mina magnética". ●

Concentración en Vigo contra a intervención do exército israelí sobre o barco que pretendía romper o cerco de Gaza.

PACO VILABARROS

TRIBUNA ■ Xan Carballa.

NON TODO SEGUE IGUAL

Israel condecora o militar que matou a seis persoas pero perde aliados

Se fose a primeira vez podería sorprender, pero a política dos gobiernos israelís segue unha pauta continua, que ampara da na disculpa interminábel do dereito a existir (común a calquera pobo, non exclusiva de Israel), converteu as súas execucións sumarias en rutina de cuartel. De nada vale encher un barco con seiscentas persoas, de diferentes nacionalidades, profesións e confesións relixiosas, unicamente determinadas a romper pacíficamente o bloqueo unilateral ao *ghetto* de Gaza con axuda humanitaria: alimentos, cemento e medicamentos.

Confidados nun engraxado sistema de propaganda, o exército de Israel asalta o barco en augas internacionais, e superado pola torpeza inicial de entrar sen resistencia desde lanchas anfibias rexeladas, como as de *Greenpeace*, por medio de mangueiras, inicián un asalto con helicópteros, e despois de abatir a dous pasaxeiros desde arriba —imaxes

Esténdese a idea de que unha presión civil continua acabará por rachar o bloqueo a Gaza"

Israel terá que explicar
por que perdeu un aliado estratégico como Turquía"

omitidas no vídeo oficial dos militares—entra no barco e asasina cando menos outras sete persoas. As autopsias revelaron disparos pola espalda, na cabeza ou entre os ollos, a menos de 45 centímetros. Un dos soldados, protexido no anonimato, semella ser o autor de seis das execucións e anúnciase que vai ser condecorado. Material abondo para un tribunal penal independente que non se poñerá en marcha. Aínda que ningunha opera-

ción militar de Israel deixa de calcular os efectos políticos que vai producir, desta volta o retroceso do disparo pode ser más custoso. Aos dous días de deter o *Mavi Marmara* e a flotilla que o acompañaba o goberno de Netanyahu-Barak (Likud e laboristas da man) tiveron que deixar marchar aos seiscentos detidos sen cargo ningún, baixo a advertencia alarmante de que Turquía, país que se consideraba directamente agredido, podía esixir a aplicación automática do mecanismo de asistencia mutua da OTAN. A política, morna, de Obama, de dar un paso adiante nas relacións cos países árabes veuse abaixo, e a posición norteamericana na rexión volve a unha debilidade semellante á da primeira invasión do Iraq, cando se impuxo a idea de *Paz por territorio* e se consolidou a idea de que Palestina ten dereito ao seu propio estado viábel.

Non lle importou a Israel asaltar aos poucos outro barco, o *Rachel Corrie*, que leva o nome dunha rapaza norteamericana que foi esmagada por unha excavadora militar israelí cando se interpuña diante

dunha casa palestina a derrubar como represalia. Desta volta evitaron facer mortos, pero a mercadoría foi roubada e non se coñece cal será o seu destino. Sumando nos barcos cada vez máis voluntarios internacionais, desde exmilitares norteamericanos (a coronela retirada Ann Wright) ou responsábeis da política antiterrorista con Reagan (Edward L. Peck) a escritores como o sueco Henning Mankell, esténdese a idea de que unha presión civil continua acabará por rachar o bloqueo a Gaza. Exipto terá que deixar abierto permanentemente o paso de Rafah e varios miles de palestinos mortos despois, os cidadáns de Israel terán que explicarse por que perderon un aliado estratégico como Turquía por non calibrar que non se pode sostener un discurso antiterrorista, co uso masivo do terrorismo de estado.

Israel non admite máis barcos simbólicos que os que eles mesmo fletaran cando o *Exodus*. Pero desde 1947 ao 2010 o mundo deu moitas voltas, exustiza e verdade non son xa monopólio dun estado teocrático e militarizado. ●

ECONOMÍA.16.

ANOSA TERRA
10-16 DE XUNO DE 2010

EEUU comeza a investigar a Google por recompilar datos privados. Xa en maio a multinacional estadounidense reconeceu que os coches empregados [na foto] para elaborar o Google Street View (fotos das rúas que se insiren nos mapas) recollían información sobre redes de internet sen fios. Mesmo se arquivaron fragmentos de información que estaban a ser emitidas nese momento. Varios países, entre os que se atopan Alemaña e España, investigan xa o caso. ●

POLÍTICAS FISCAIS

A conselleira de Facenda, **Marta F. Currás**, informa dos reauxustes nos orzamentos xerais de Galicia para 2010.

JÉSSICA BARCALA / A.G.N.

As rendas altas, tranquilas en Galicia

Feixóo non lles subirá o IRPF, como comezan a facer outras comunidades. Os que máis cobran están á marxe do sistema fiscal, segundo moitos economistas

Xurxo González

A veda do debate nas autonomías sobre as rendas altas abriuna José Montilla, presidente de Catalunya. O 1 de xuño anunciou a subida do IRPF para os que ganen máis de 120.000 euros. Entre os 120.000 e os 175.000 o tramo autonómico aumentará do 21,5 ao 23,5%. Os que perciban máis desa cifra cotizarán o 25,5%. A medida non afecta directamente á imposición das empresas, xa que só se gravan os salarios dos executivos e directivos mellor remunerados.

Pese a que a medida afecta só a 20.000 persoas en Catalunya e o aumento da recadación prevista ascende a 75 millóns de euros, Alberte Núñez Feijoo, presidente da Xunta, negouse a levar a cabo unha modificación semellante. De feito, a reforma fiscal non parece encontrarse na axenda do Goberno galego xa que, recentemente, confirmaba que non cumpliría o seu compromiso electoral de rebaixarle

o IRPF ás rendas inferiores a 17.700 euros anuais. Polo menos non até que aumenten os ingresos da Xunta.

O secretario xeral do PSdeG, Manuel Vázquez, pediulle que acometa esta reforma fiscal do mesmo xeito que outras comunidades. Feixóo argumentou que non se pode facer "unha cousa e a contraria. Estamos sempre dispostos a aprender, pero hai unhas poucas semanas criticábasenos por non baixar o IRPF e agora pídenos o contrario", remarcou e agregou que, en todo caso, as políticas fiscais deben ser "redistributivas" da riqueza e non "ideológicas".

GRANDES FORTUNAS Á MARXE. Nunha entrevista publicada recentemente en *A Nosa Terra*, Xavier Vence, catedrático de Economía Aplicada da USC, consideraba "escandaloso que o tratamento fiscal das clases medias sexa exactamente igual ao das clases más altas. En Es-

AXunta non baixará
os impostos aos que menos cobran até que mellore a situación económica"

As rendas altas comezan
a fixarse a partir dos 100.000 euros por ano"

paña cotiza o 43% unha persoa que gana 53.000 euros ao ano, pero tamén outra que gana 600.000. A caída de ingresos do Estado débese a que as grandes fortunas están á marxe do sistema fiscal. A recadación céntrase no grosso da poboación"

Un punto da polémica sobre "grandes fortunas" e "rendas altas" que se desenvolveu nos últimos meses foi a partir de que nivel consideralas. Catalunya categoriza os salarios como "altos" a partir dos 120.000 euros, o que afecta ao

0,2% dunha poboación de case 7,5 millóns de habitantes. Asturias e Baleares –tamén gobernadas polo PSOE– adheríronse á proposta e fixaron un límite ligeiramente máis baixo, 100.000 euros. Andalucía, que estuda o aumento do tramo autonómico do IRPF, non anunciou calserá o límite.

Dúas comunidades socialistas xa se desmarcaron. José Ángel Biel, vicepresidente de Aragón, considerou que os empresarios serán os principais afectados, e que "non se pode cargar a presión fiscal sobre quem xera emprego". José María Barreda, presidente de Castela-A Mancha, considerou que "moi pouca xente cobra aquí máis de 120.000 euros". Aínda así amosouse favorável a esta medida para facer "pedagogía política".

A reforma terá un impacto moderado en Catalunya. As estimacións de Joan Saura, conseller de Interior da Generalitat, céntranse nun incremento de 75 millóns de euros. O dirixente da esquerda afirmou, con todo, que esta cifra equivale ao orzamento necesario para impulsar 46.000 novas prazas de gardería. ●

FOLGAXERAL E OCLOCRACIA

Melchor Roel

Secretario de Comunicación
do S.N. de CCOO.

Trátase da política. CCOO non delega a súa representación nin a dos seus representados en ningún partido, institución privada ou pública. Somos autónomos, e iso significa que somos nós os que elaboramos os nosos discursos e decidimos as nosas accións. Estamos aquí para partitnros a cara polas nosas e nosos representados e, por suposto, para que eles nola partan cando consideren necesario.

Este é o maior activo do noso sindicato, e a liña mestra que debuxa a nosa concepción do sindicalismo de clase. O noso principio fundamental é a defensa dos intereses e dereitos da clase traballadora, aquí contense toda a ideoloxía da nosa organización. CCOO considerou sempre a folga xeral como unha ferramenta para a defensa dos intereses dos traballadores e traballadoras, un valor/recurso moi custoso cuxa utilización se ten que basear na eficacia, na consecución de obxectivos ben definidos e perfectamente tanxibeis. Isto descarta a folga como un fin en si mesmo. O feito de que sexa unha ferramenta non quere dicir que sexa un martelo. Quen así a concibe adoitá identificar os problemas con cravos.

Nós nunca fixemos unha convocatoria de folga para proiciar o desgaste e caída dun goberno ou outro. Dúbidas? Consulte as hemerotecas. Non imos asistir impasibleis a que na nosa sociedade se substitúa a democracia –governo do pobo– por unha oclocracia –governo da multitud e base do autoritarismo– onde a opinión publicada goberne os conflitos. As folgas convocámoslas e facémolas nós. ●

Nunca fixemos unha folga contra un goberno

AFUSIÓN

TRIBUNA ■ Alfonso Elré.

Núñez Feixóo [á esquerda], saúda a Xosé Luís Méndez, Xosé Luís Pego e Xulio Fernández Gaioso.

PEPE FERRÍN / A.G.N.

A PARÁLISE DAS CAIXAS

A fusión das caixas superou o chanzo más difícil pero áinda son varios os factores que a ameazan. A primeira fase ne-gociadora, coa parálise interna que trouxo consigo, está a dei-xar danificados no mundo empresarial, cuxos nomes, no seu momento, se coñecerán. Sólidos proxectos ficaron sen o financiamento xa acordado e agora están a buscalo en países como Alemaña ou o Brasil. Algún estaleiro viuse na obriga de acudir á banca española, aban-donando a súa caixa habitual. Son movementos que producen desafección. Outros non ti-ven tanta sorte e, ante a falta de cumprimento dos compromisos por parte das caixas, víronse na obriga de pechar.

Durante este período de interinidade, a competencia polo poder entre ambas ocu-pou de demasiado tempo e es-forzos. A iso hai que sumarlle a loita que viviu internamente cada unha delas.

O resultado é que, até agora, foi imposible realizar un de-bate serio sobre o modelo (para que debe servir a nova caixa?) ou sobre a orientación da obra social. Esa orientación debería ser ben diferente da actual (adquisición de edificios para acumular patrimonio e unha actividade pouco actuali-zada dirixida ás vellas clases medias). Se as outras pólás da caixa deben atender as necesi-dades do tecido produtivo, a obra social debería apoiar as industrias culturais existentes e

As competencias persoais impidiron un debate serio sobre o modelo da nova caixa”

“Son os actuais directivos, que levaron ás caixas a unha situación de debilidade, os máis indicados para pilotar o novo proceso?”

“A Lei de Caixas segue a ser importante ao marcar pautas que impedirían volver ao pasado”

aqueles proxectos interesantes que poidan xurdir. O feito de que as caixas tradicionais non estean a cubrir estas necesida-des provocou xa o nacemento de caixas solidarias ou doutras dedicadas a atender novas re-des sociais. A balear de Po-lleñça podería ser un exemplo aproximado.

Habería que preguntarse ademais se os directivos, que levaron as caixas a unha situa-ción de debilidade, son os máis indicados para pilotar o novo proceso e se serán capa-ces de adaptarse ás novas de-

mandas. Podería resultar que se crease unha caixa más grande para cometer os mes-mos errores que as dúas actuais, nun camiño que rematase cunha absorción exterior.

DÚAS IMPORTANTES VALORACIÓNIS. O tempo transcorrido permite valorar a importancia da Lei de Caixas, aprobada polo parla-mento galego, á hora de propiciiar a fusión. Esta Lei segue sendo importante, na medida que marca pautas que impedi-rían volver ao pasado.

Hai outra conclusión que podemos xa tirar neste mo-mento. Se o PP de Génova insis-tiu en promover unha absor-ción de Caixa Galicia por Caja Madrid, ao tempo que o PSOE de Ferraz defendía unha fusión de Caixanova con Caja Asturias e outras entidades, agora vese que estas propostas non na-cian da necesidade das caixas galegas senón dun deseño de Estado que busca desdibuxar o mapa das autonomías. Abonda para probalo a situa-ción anémica que, como agora se sabe, vive Caja Madrid.

Tamén resulta de lamentar que, desde a capital de Es-paña, políticos galegos se presten, por apetencias persoais, a estas intentonas que le-varían a Galiza a perder auto-nomía financeira. Unha auto-nomía que, como vimos ao principio, dista de ser un con-cepto abstracto, senón que ten base e efectos reais e inme-diatos na nova economía.●

AXUSTES XENERALIZADOS

Manuel Cao

O fracaso das políticas expansivas de gasto público pro-postas e aplicadas polas institucións e gobernos dos países occidentais púxose de manifesto coa efímera reactivación e coa forte acumulación de débedas, o que podía levar por diante a capacidade de facer políticas públicas pois o pago de intereses come riase boa parte do orza-miento público.

O modelo liderado pola economía financeira daría lu-gar a unha nova era na que a economía real marcará o crecemento futuro cos novos poderes emergentes (a China, a India) que estarían a levar xa a iniciativa económica global. O estancamiento e o desemprego prodúcense nos antigos países capitalistas (EE UU, UE) pero están a xurdir oportuni-dades de crecemento en Asia, África e América e quizais xa na actualidade o núcleo do poder global tanto na econo-mía real como na financeira estás a afastar das prazas tra-dicionais da City e Wall Street.

Un erro de apreciación pudo levar a tratar de reproducir modelos de reactivación semellantes aos ensaiados des-pois dos bonos lixo da década dos 80 e da burbuila tecnoló-xica dos 90; más, a crise e a toxicidade das *subprime* estaba moito máis xeneralizada sen contar cos excesos da burbuila inmobiliaria nalgúns países e a espiral do gasto militar deri-vada da Guerra contra o terrorismo de George W. Bush. Mentre tanto, aparecían novos axentes con grandes po-tencialidades de medra que lideraron a modernización e expansión das súas economías, acumulando reservas, me-lorando con rapidez na tecnoloxía e na innovación e pene-trando en territorios que hai pouco eran coto privado dos países occidentais. A vantaxe tecnolóxica que afortalaba o poder das economías tradicionais estase a perder axiña po-los investimentos en I+D e os incentivos e a calidade da for-mación do capital humano deses países.

Nestas circunstancias, o reglametnado cara á redución dos déficits e un radical cambio na estrutura de incentivos semella inevitábel pois o perigo de suspensión de pagamen-tos é real nalgúns países e, en ausencia dun goberno planetario, o FMI xa non obedece cegamente os intereses de Washington senón que ha de ter en conta a nova distri-bución da riqueza e do aforro mundial. Os obxectivos e di-námicas dos principais axentes da economía global son contraditorios e difíceis de captar pero no que atinxe á UE o máis relevante no curto prazo é a presión dos mercados sobre a débeda acumulada tendo en conta as perspectivas de sostibilidade financeira derivada da competitividade nos mercados.

Os diferenciais na cotización dos bonos proveñen dos fundamentos da economía real, da natureza e contía do desequilibrio fiscal e dos xogos especulativos que sempre penalizarán o máis feble. De aí veñen os reaxustes orza-mentarios xeneralizados en Alemaña, o Reino Unido, Ita-lia, etc, pois cada un paga por si. Por algo a Igrexa Católica trocou a oración do Pai Noso e onde dícia “...perdoa as nosas débedas...” pasou a dicir “...perdoa as nosas of-en-sas...”●

Os axustes na UE buscan que a curto prazo a súa débeda non sufra os mercados”

Adaptación protesta do logotipo de Arxentina 78 e Diego Armando Maradona durante o Mundial de México 1986, no que foi o xogador máis destacado

FÚTBOL

A cara polémica dos mundiais

Corrupción, movementos políticos e intereses opacos moveron os campionatos que organiza a FIFA

Antonio Cendán

A piques de iniciarse a décimo novena edición do Campionato do Mundo de Fútbol, e con 80 anos de historia ás súas costas, nos mundiais sempre rodou algo máis que o balón. O torneo que, cada catro anos, organiza a FIFA estivo salpicado de asuntos turbios, de introducicións políticas e de adulteracións. O Mundial ten outra faciana da que se fala moi pouco. O campionato, presentado como unha loita competitiva, aparece sempre adobado dun especial colorido.

OS MUNDIAIS NA PREGUERRA MUNDIAL. Se cadría o mundial de Uruguai, en 1930, pasou á historia coma un dos más limpos, tanto dentro coma fóra dos terreos de xogo. O mítico torneo celebrouse nun dos países americanos máis exquisitos da época, ao que denominaban a Suíza americana, polo seu alto nivel de vida, destruído en décadas posteriores, logo de varias ditaduras militares. O torneo celebrouse no país do Prata que xa destacaba polas súas magníficas instalacións deportivas. Non embargante, non contou coa bendición europea. Ningunha das grandes potencias futbolísticas da época acudiron a esa primeira cita. A falta de profesionalismo de moitos dos futbolistas, engadianse tamén as dificultades nos transportes. A aviación non estaba considerada un medio de transporte seguro e un barco, o medio de transporte más habitual, podía tardar até tres semanas en sugar o Atlántico.

Ao éxito da organización do

país sudamericano, opúxose, en 1934, a primeira utilización dun evento deportivo ao servizo dunha ideoloxía política. A Italia fascista de Mussolini serviu de todo tipo de artimañas para facerse co título. Na súa segunda edición, a entón Copa Jules Rimet xa perdera a inocencia. O torneo era xa máis que un mundial de fútbol. Así se poñería de manifesto catro anos despois, en Francia '38. Varios países europeos estaban interesados en gañar o campionato e moi especialmente a Alemaña de Hitler, que tería que conformarse con ser semifinalista. O campionato, segundo o experto Pedro Escartín, foi unha tradución do clima de violencia e de guerra que se estaba a vivir a nivel continental. A Guerra Civil española estaba de por medio e o segundo conflito bélico mundial tardaría pouco máis de un ano en declararse.

DO GOL DE ZARRA AO TRICAMPIONATO DE PELE. O mundo da posguerra mundial tamén se reflectía sobre os terreos de xogos. O mundial de Brasil foi un campionato bastante desvalorizado. Dos grandes tan só estivo presente unha non menos desvalorizada Italia, que, a máis da guerra, tampouco vivía allea a catástrofe de Superga, na que pereceran os xogadores do Torino, principal base dos transalpinos naquel entón. España ocupara a cuarta praza, mitificando até o paroxismo o gol de Zarra ante Inglaterra. Aquela vitoria foi presentada coma o suposto renacer da furia e o mito hispánico. O que nunca dixerón os historiadores do fútbol é que ao com-

No ano 2002, o daquela presidente da FIFA, Joao Havelange, o seu substituto no cargo, entón secretario xeral, Joseph Blatter, e o presidente da Uefa naquel tempo, Lennart Johansson.

ANDY MUELLER / REUTERS

O gol de Zarra ante os británicos foi idealizado, ainda que non se dixo que cun empate chegaba para pasar á seguinte fase”

Apartir do mundial de Alemania, no 74, o campionato converteuse en lugar de exhibición de marcas comerciais”

Primeiro balón e primeiro trofeo dun Campionato do Mundo de fútbol, no Uruguai, no 1930.

binado español chegáballo con empatar cos británicos para acceder á segunda fase, xa que neste caso España sumaría cinco puntos e os ingleses tres. Os outros dous compoñentes do

grupo, Chile e os Estados Unidos, xa non contaban. Do mesmo xeito, o celebré xornalista Matías Prats nunca pronunciou a expresión “Pérvida Albión” para referirse ao equipo inglés, o

que chegaría a motivar protestas diplomáticas por parte do goberno británico ante o español. O inventor dessa alusión ándida permanece no anonimato.

O illamento do réxime >>>

Edson Arantes do Nascimento Pelé,
campión co Brasil en tres mundiais
(1958, 1962 e 1970), recibe unha
homenaxe na cerimonia de apertura
de Alemaña 2006.

DYLAN MARTINEZ / REUTERS.

>>> franquista tamén se puxo de manifesto a través da FIFA. En 1954 España quedaría eliminada do mundial por sorteo ante Turquía. O organismo internacional negoulle validez á diferenza de goles e organizou un desempate en Roma que acabou con 2-2. Nos partidos previos, España gañara 4-1, en Barcelona; e perdera 1-0 en Istambul. O mundial, xogado en Suíza, sería gañado por unha renovada Alemaña Occidental que amosaba os valores da nova Europa.

Dous mundiais que pasaron á historia tan só polo fútbol foron os de Suecia e Chile, daquela dous países considerados neutrais. Os nórdicos eran unha das democracias máis avanzadas de Europa mentres que os sudamericanos era un dos poucos réximes democráticos que funcionaban no continente americano.

Non ocorreu o mesmo con Inglaterra '66. Os inventores do fútbol tiñan a espña cravada de non gañar nunca un torneo internacional. Daquela, nin sequera a nivel de clubs. Para resarcirse dun pasado pouco frutífero a nivel de deportivo, servironse de todo tipo de renartarías. Os ingleses acabarían gañando un mundial grazas ás nefastas arbitraxes que apearon o Portugal de Eusébio, e a un xuíz de liña soviético que deu válido un gol que nunca atravesou a liña de meta no partido da final.

En 1970, en México, houbo unha selección que dominou o resto con superioridade, era a do Brasil. Non obstante, detrás do triocampionato dos canarinhos do seu mítico xogador Pelé, agochábase unha ferrea ditadura militar, que en 1964, derrocara o presidente esquerdista João Goulart. O fútbol servía de novo como escusa para tapar outros males. En 1974 sería elixido presidente da FIFA João Havelange, un xornalista colaborador do réxime ditatorial do seu país. Estaría no cargo até 1998.

OS MUNDIAIS A COR. A medida que

Nenos sudafricanos coas caras pintadas das cores das bandeiras dos diferentes países participantes do Mundial 2010.

KAI PFAFFENBACH / REUTERS

avanzaban as novas tecnoloxías, o mundial de fútbol adaptábase ás esixencias das multinacionais e as empresas que vián nel unha nova oportunidade para enganchar os consumidores aos seus produtos. En 1974, o primeiro mundial de Alemaña, constituíu a gran re-

transmisión deportiva por antonomasia. As empresas americanas do sector dos televisores foron algunas das grandes beneficiadas do campionato xermano. Ningunha multinacional foi allea a partir dese instante ao mundial de fútbol, que até daquela estivera prote-

xido polo organismo reitor deste deporte de calquera suposto interese comercial. A partir daquel momento e en edicións sucesivas converteríase nunha exhibición de marcas comerciais.

O gran torneo deportivo serviu tamén aos intereses da ditadura arxentina. Un sorriente xeneral Videla entregaba a Copa da FIFA á selección do seu país coa complicidade senciosa de Havelange.

En 1982, ainda que a concesión data de 1964, España pretendía ofrecer ante o mundo unha imaxe renovada, de país que facía apenas un lustro saíra dunha longa ditadura. Pero ao Camp Nou, de Barcelona, regresaba a infiusta imaxe do presidente da FIFA, xunto ao sempre polémico Pablo Porta, presidente da Federación Española de Fútbol dende o anterior réxime. Os españoles

daquel entón quedáronse cun sabor amargo e ninguén quixo lembrarse nunca máis dun mundial que prometeu moito pero que non deu nada.

Se por algo pasaría a historia o de 1986 é porque nun principio lle fora adxudicado a Colombia, pero motivos tales como a inseguridade no país e outros problemas de tipo político foron suficientes para levar o torneo até México, un país que o organizara tan só 16 anos antes e que tampouco se pode considerar coma o paradigma da seguridad.

O resto de campionatos do mundo, da década dos 90, foron organizados por países nos que estaba asentado o fútbol, incluídos os Estados Unidos, áinda que os taxistas lles preguntasen aos turistas se ían ao estadio a ver un partido de fútbol americano ou de soccer, denominación que recibe alí o balompié.●

Ocultar os problemas de Sudáfrica

Aínda que o mundial que comeza en vindeiros días trata de ofrecer unha nova imaxe do país austral, o certo é que dentro da propia Sudáfrica están a xurdir protestas sobre como se levou a construcción de recintos deportivos e o elevado custo que estes tienen para as arcas do país.

Algún estadio da capital foi levantado en antigos asentamentos marxinais, evacuando os seus habitantes e buscando dar unha mellor imaxe ante o mundo.

Algún dos novos campos construídos tivo un prezo superior aos 70 millóns de euros.●

INDUSTRIAS CULTURAIS E AXUDA PÚBLICA

TRIBUNA ■ Xesús González Gómez.

Crítico literario.

O mito das subvencións á literatura

Cando a Xunta de Galicia vén de reducir a compra de libros en galego para bibliotecas, o autor deste artigo analiza as axudas que recibe a literatura en galego, respecto das que existen noutras comunidades

No suplemento “El sábado”, do *Faro de Vigo* do pasado día 5 de xuño, Xosé Luís Méndez Ferrín publicaba un artigo titulado “Sobre o Día das Letras Galegas”; interesante en todos os seus puntos e discutíbel, tamén, nalgún deles. (Aviso a navegantes, o artigo, que defendía todas as, digamos, características actuais do Día das Letras non ten nada a ver co cargo que ostenta na institución –Academia Galega– o escritor ourensán: sempre defendeu o mesmo, non hai máis que mergullarse nas hemerotecas). Non falaremos das opiniões de Méndez Ferrín sobre o Día das Letras, porque non nos trae iso aquí hoxe, senón do final do artigo, final onde puña, dunha vez por todas, os puntos sobre os *is*.

No remate do artigo, Méndez Ferrín botaba abaixo a idea (lenda urbana por usar un tópico) de que a literatura galega é unha literatura subvencionada. Non é certo, afirmaba. A revista que el dirixe, *A traBe de ouro* non recibe ningunha subvención da Xunta; un escritor galego non pode nunca ser premiado co Cervantes nin co Príncipe de Asturias nin co Rei-na Sofía “por razóns diversas e obvias”. (Nin a miles de premios outorgados por institucións públicas de todo o Estado aos que só poden concorrer aqueles que escriban en español: e unha serie de persoas que non nos atrevemos a cualificar protestan porque en Galiza haxa premios unilingües, só en galego; recordemos no entanto, que outros premios institucionais (públicos), o Torrente Ballester de narrativa, sen ir más lonxe, acepta tamén o español: haberá que lembrarlle, a quem correspon-

da, que, curiosamente, as únicas obras recompensadas con ese galardón que tiveron acepción popular foron as obras escritas en galego; e algunha delas, unha vez traducida a outros idiomas, best-sellers nesas linguas: español, catalán, francés: *Que me queres, Amor?*, de Manuel Rivas. O que debería servir para cambiar as bases de tal premio). A Xunta suprimiu, continúa Méndez Ferrín, “os seus humildísimos premios nacionais de Cultura”, non “concede premios nacionais de literatura nin promove nengunha clase de subvencións nin de axuda aos escritores en lingua galega”. E acababa dicindo que a literatura galega non é unha literatura subvencionada, senón “subalterna e minorizada”.

O milagre da literatura galega, unha literatura de resistencia e voluntariado, segundo o noso escritor, co que estamos de acordo, e que “pesa todo, as letras galegas actuais viven unha época de ouro (si); ouro ao que son acredores lectores, críticos, profesores, editores e tamén algúns libreros e activistas”. Como se dicia en tempos de fe: ten máis razón que un santo.

O mito, porque é un mito, das letras galegas subvencionadas é, todo o mundo o sabe, un mito interesado (e falaz). Como interesado e falaz é o mito de que as letras españolas (*sic!*) non están subvencionadas.

AS AXUDAS NAS COMUNIDADES DE CASTELÁN. Teño diante miña un interesante libro de Ramón Reig –do que un día falarei con máis vagar– *Panorama poético andaluz en el umbral de los años 90* (Alcalá de Guadaira, Guadalmena, 1991). Nun dos apéndices do libro fala das axudas á edición de poesía feitas

PACO VILABARROS

pola Junta de Andalucía durante os anos 1988 e 1989. En total, nese bienio, e só para edición de poesía, a Junta de Andalucía subvencionou as editoriais con 20 millóns de pesetas. (Reconverta o lector as pesetas en euros actuais e teña en conta a inflación dos últimos 20 anos). Pódese afirmar, xa que logo, que a Junta de Andalucía subvencionou case toda,

ou case todo libro de poesía que se publicou no territorio que administra. Mágica que Reig non dea datos das diversas deputacións andaluzas que subvencionan revistas e coleccións de poesía, como as de Málaga, Huelva, Granada, etc.

Por outra banda, se o lector é curioso, pode entrar na “rede” e verá (se é paciente e dá cos lugares axeitados), que ca-

se cada Deputación de todas as “provincias” españolas teñen as súas publicacións –algunha mesmo, colección de poesía–, que cada goberno autónomo subvenciona editoriais “rexionais” e concede premios; que, por exemplo, en Castela-León (gobernada polo PP) a porcentaxe de publicacións das editoras institucionais (públicas) supera a media

A literatura en inglés tamén é axudada

M.V.

As axudas á edición sempre foron importantes en todo o mundo. As políticas neoliberais atacaron esta base, creando unha forte polémica. Mesmo en países como os Estados Unidos ou Inglaterra, as editoriais xeneralistas e a chamada edición “seria” dependen, nunha medida fundamental da axuda pública.

André Schiffrin, fundador da Biblioteca de La Pléiade e, durante trinta anos, director da prestixiosa editorial Pantheon Books, escribiu en *A edición sen editores* que “os libros destinados a librarías

André Schiffrin.

eran por natureza deficitarios, todos os editores dependían de actividades más lucrativas e dos dereitos subsidiarios para equilibrar a conta de resultados”. O editor anota que “o desenvolvemento da ideoloxía do mercado vai á par de modificacións orzamentarias que tamén mudaron a fisionomía da edición. En Gran Bretaña coma nos Estados Unidos, reducironse drasticamente os fondos destinados ás bibliotecas, o que compromete unha das infraestruturas de base da edición seria, tanto para a non ficción como para a novela”.

AJunta de Andalucía
subvenciona case todas as publicacións de poesía que se editan na comunidade”

ADeputación de Castela e León, gobernada polo PP,
chegou a editar o 20% dos libros producidos na rexión”

As editoriais en castelán
reciben axudas de ministerios e de institucións diversas e están no seu dereito”

Un escritor en galego
non pode aspirar a recibir o premio *Cervantes*, o *Príncipe de Asturias* ou o *Reina Sofía*”

res, de Cultura, por direccións xerais, e por infinidade de institucións pertencentes a países europeos na súa maioría, sobre todo no que respecta ás traducións, etcétera. Nunha palabra: as letras españolas están subvencionadas, e non só en “montante e sonante”, senón porcentualmente, moi porribas catro cadelas de subvencións que reciben as editoriais galegas—cando as reciben.

E os gobernos autónomos do Estado Español cumplen coa súa obriga, compran libros para surtir ás súas bibliotecas, o que non fai o goberno galego (?). Maiormente, estes gobernos cómpranlle primeiro ás editoriais do seu territorio—ao cabo, a editorial é unha industria como calquera outra e tamén proporciona postos de traballo (polo que xa sería hora de que os editores fosen considerados como industriais e o seu interlocutor a Consellería de Industria: gañarían en subvencións e, talvez, en poder)—e, en segunda ou terceira instancia, ás editoras estatais situadas fóra da súa “autonomía”. (O inclito goberno galego retirou a prioridade de compra de libros galegos: subvenciona a editoriais instaladas fóra de Galiza e que non producen ninguén material nin postos de traballo no país, pero que se podía esperar deste goberno de, digámolo claramente, cipais?: que vendesen o país).

As letras galegas, editoriais e escritores, non están subvencionadas. Ese mito, propagado por voces interesadas, voces que, á parte de odiaren o galego⁽¹⁾, son normalmente escritores e xornalistas cuxa calidade literaria adoitaba estar por baixo de cero. Escritores e xornalistas que deben pensar que si suprirem o galego os imos ler a eles: pobrínlos! ●

española en case tres puntos (e algún ano en case sete, ano en que chegou ao 20% da publicación total da rexión), etcétera.

E, tamén, se é lector e comprador—porque todos os que lemos e escribimos en galego o somos—de libros en español, pode constatar que grandes editoriais españolas sacan cartos de aquí e acolá: traducións pagadas polos Ministerios de Educación, de Asuntos Exteriores

(1) Aquí talvez conviña reproducir esta nota de Max Horkheimer: “Un xénero particular de antisemitismo. —Existe en Alemania una especie de antisemitismo ligada ao amor cara aos pais. Estes, no cuarto ben vixido, falaron ao neno do Mal que habita no exterior, do perigo da vida desprovista de piedade. O antisemitismo que penetra así na xove alma non é xa disociábel, despois, da memoria do Ben, e o racionalismo actúa como a frialdade dos tempos novos, que evacúa completamente o belo. E o mundo ao revés. Fica entón só unha cousa a esperar: que diante do rostro do asasinato o ero alimentado no Ben se vire. Non se verá que afronte o asasinato a menos que a experiencia esclarecese o erro. O universo do mercado raramente ofrece a ocasión. O amordos pais non contribúe só ao antisemitismo, existe tamén a angustia perante o inferior. Está profundamente empantada co primeiro. Noutrora, en Alemania, os xudeus cultivados facíanse bautizar porque querían escapar ao inferior, non admitido na civilización, como apareceu no comportamento dos assimilados cara aos xudeus orientais. Non querían ser xitanos.”

PACO VILABARROS

Pecha a libraría Michelena de Pontevedra

Xan Carballa

Levan abertos desde 1981 e a fin deste mes botan o peche ao público. A web seguirá aberta e segundo Xosé María Dios, quizais no futuro poda resucitar unha das librarías con máis renome de Galicia. **A fin de mes bótanlle o peche definitivo?**

Hai catro anos que se vén notando un descenso no consumo, sobre todo de compradores habituais de libros. Iso era soportábel cando había outras vendas que compensaban, como a das bibliotecas ou a Universidade, que podían supor até un 20% da facturación. As bibliotecas están paradas, agás algúns municipais, e a universidade baixou as compras nun 60% polos recortes de orzamentos. A continuidade na actual concxuntura é imposible. Se o negocio foi ben antes para todos, entendemos que o mal momento debemos asumilo todos e non pensar en recortes de persoal para unha viabilidade que tampouco está garantida con esa redución. Hai anos tiñamos a libraría virtual, na que se podían facer consultas, pero sen venda directa. No futuro penso que se podía reactivar, porque existe a posibilidade de sostenerse con outro modelo de negocio e con parte da

O libro universitario case desapareceu das librarías”

modifíouse moito.

As grandes superficies librerías funcionan coas novedades e os libros de grande venda. En librarías como a nosa, onde o fondo é importante, esas vendas suporían un apoio importante que se perde porque a competencia que fan é insuperábel, tanto polos descuentos que conseguem como pola capacidade de ofrecer poucos libros, moi promocionados e en grandes cantidades. E tamén pesa como unha lousa o sistema de facturación das distribuidoras que fan recaer un grande peso sobre as librarías, que temos que asumir un volume incesante de novedades—poden ser 2.000 nun mes—e non funcionan como depósito. Eles mesmos saben que ese volume de edición é unha barbaridade.

A posibel irrupción do libro electrónico afectou?

Non. Será moi cómodo, poderás levalo a moitos sitios e ter almacenada gran cantidade de información, pero concedolle más utilidade para a xente que se dedica á investigación. Quen le unha novela estou seguro que aínda sostará moitos anos a compra do libro. Ademais tampouco compite en prezo, nin o lector nin os libros que se comercializan.●

xente que está hoxe aquí. Se os tempos melloran e hai bons locais podería haber xente disposta a seguir, porque aínda nos faltan anos para a xubilación.

É a crise económica o factor fundamental ou o cambio dos costumes?

Axente que antes viña todos os días empezou a retrasearse e vir unha vez á semana. Nos anos bos había quen mercaba todos os días pero pasou este tempo de máis alegria e empezouse a mirar o gasto porque os salarios se estancaron. Nótoa desde hai catro anos e podo ratificalo porque había xente á que lle facturabamos mensualmente, e pasou de gastar 100 a gastar 50.

O público novo ía chegando, pero está moito máis diversificada o investimento do ocio. A maiores o libro universitario case desapareceu das librarías, tanto dos alumnos da UNED ou da Escola de Idiomas que foron un motor importante de Michelena. **O espazo físico das librarías**

A tropa de trapo, cine para menores de sete

Mumu, unha pequena vaca de cadriños azuis, é a protagonista de *A tropa de trapo*, a nova película de animación en 3D para público preescolar. Estreará en outono con versión en galego, catalán e castelán

M.B.

A rebufo do éxito de series infantís para televisión, como *Pocoyó* ou *Caillou*, as produtoras galegas Continental e Abano Produccións xunto a empresa catalá Anera Films ultiman a que será a primeira longametraxe de animación 3D do Estado. Trátase de *A tropa de trapo*, unha película de aventuras, baseada na serie televisiva homónima, que ten como protagonista a un grupo de simpáticas mascotas de trapo. Mumu, unha vaca inxenua e atolondrada de cadros azuis, encabeza esta pequena familia que en outono irromperá na gran pantalla.

O filme está dirixido por Álex Colls, director, produtor e artifice destes pequenos personaxes que ademais de dar vida á serie de debuxos que emite a televisión catalá, protagoniza unha colección de libros dirixidos a primeiros lectores. Estes pequenos animaliños seduciron a produtora de Continental, Chelo Loureiro, polo “seu atractivo e a súa calidade artística”, quen lle propuxo a Colls a embarcarse na producción da longametraxe, dirixida ao público preescolar, bastante esquecido no cine.

“Detecto dende hai anos que todas as películas infantís, clasificadas para todos os públicos concíbense para un público maior de sete anos”, sinala Chelo Loureiro, produtora executiva de *A tropa de trapo*,

Adistribuidora valora
a posibilidade de poñer
en marcha sesións matinais
dirixidas a centros de ensino”

“e deixan fóra aos más pequenos, que non chegan a comprender, ou mesmo pasan medo”. Neste sentido, critica a técnica “traposada” de Disney de apostar por películas que deixan ao protagonista sen pai ou nai. “Dá na liña de flotación dos más pequenos”, sinala, “e así consegue amarrallos á butaca”. Ainda que reconoce o importante papel xogado pola empresa norteamericana, Loureiro amósase crítica cos contidos e defende que ao público infantil cómpre chegar-lles de xeito “honesto”, con “historias bonitas e atractivas, sen ter que deixalo sen folgos”.

A escritora galega Lola Becaría, asina o guión do filme, no que fan aparición por vez primeira unhas relambidas ovellas brancas. Cando Mumu descobre o rabaño, integrado por ovellas que ademais son actrices dun espectáculo, queda seducida pola súa la e o seu esplendor, renega dos seus amigos de trapo vulgar e dispónse a cambiar todo o que sexa necesario para converterse

tamén nunha glamourosa estrela. Serán a xirafa Rita, a porquiña Olga, o paxaro Talalo, o oso Milo e un can resabido, con aires moi british, que devecería por tomar té coa reina de Inglaterra, chamado Alfred, quen a axuden a sair do lio.

VALORES EN TEMPOS MITÓMANOS. Como explica Chelo Loureiro, ademais de divertir os nenos, a película persegue transmitirles o valor da importancia de aceptarnos tal como somos, unha mensaxe que a produtora considera urgente neste momentos nos que a mitomanía é moi forte entre nenos e adultos. A compositora de música para cine e televisión, autora do apartado musical de filmes como *Pradolongo*, asina a banda sonora. A música que acompañará durante toda a aventura aos pequenos animais gravarase nos estudios Bruar, dirixidos por Nani García, coa colaboración dunha orquestra sinfónica. Ademais dos temas compostos pola pianista, a banda sonora inclúe a popular canción de Katrina Walking on Sunshine.

A tropa de trapoxa conta co apoio de distribuidoras e televisións públicas. Alta Films ten prevista a distribución, tras a súa estrea en outono, de 150 copias en salas comerciais de todo o Estado, nas versións galega, castelá e catalá, e valora a posibilidade de poñer en marcha sesións matinais dirixidas a centros de ensino. Pola súa banda, a TVG mercou os dereitos de emisión da película e, tras o seu paso por Cannes, a produtora asinou acordos con outros países.●

Alberto Guitián, debuxante e ilustrador
‘Traballamos para Francia ou os EEUU, pero dende a casa’

M.B.

Seguen os ilustradores necesitando emigrar ás capitais para abrirse oco profesionalmente? O debuxante e ilustrador Alberto Guitián (Lugo, 1974) tentou darlle resposta a esta cuestión no primeiro dos relatorios organizados pola Asociación Galega de Profesionais da Ilustración que se están a celebrar na Coruña en colaboración coa Galería Sargadelos e a Consellería de Cultura.

Segue a ser necesaria a emigración de ilustradores?

No senso tradicional non. Grazas a revolución dixital traballar para calquera editorial ou axencia de publicidade de fóra fixose más doado. Hai moitos profesionais da ilustración que botan tempadas fóra para adquirir experiencia ou para formarse, pero o número de xente que queda alí reduciuse. O proceso de emigración que se viviu até a década dos 80 desembocou no actual proceso de deslocalización, polo que cada ilustrador pode escoller o lugar dende o que quere traballar.

Desde aquí pero para fóra.

Aquí non existe un tecido empresarial que, a nivel editorial, dea traballo abondo para chegar a fin de mes, polo que moitos compañeiros traballan para Francia, para Estados Unidos ou para o resto do Estado. Trabállase moito para fóra pero dende a casa. Esa é a gran diferenza con respecto a décadas anteriores.

Por que pensa que non acaba
de consolidarse ese tecido?

Responde a unha realidade complexa, pero podemos gabarnos de estar avanzando. Parece que se anima a industria editorial en canto ao libro ilustrado e hai iniciativas interesantes de banda deseñada, pero acaba sendo necesario que os profesionais exporten a súa obra para obter a rendibilidade que as limitacións do mercado galego non lle permiten.

Estes últimos anos lévase falado moito do cómic galego, pero hai quen ve detrás de todo isto unha burbulla. Que opinión lle merece?

Non creo que sexa unha burbulla. Nos últimos anos produciuse un boom no cómic galego en autores e propostas creativas pero a industria non estivo a altura. Tampoco se pode falar dunha escola porque as propostas son demasiado heterodoxas, sen ningunha liña estilística nin temática homoxénea.

Como define a situación que atravesa a ilustración galega?

Nos últimos anos deuse un impulso notábel. Os autores acadaron máis visibilidade e aumentou o número de editoriais que apostan polo libro ilustrado, algunas delas con repercusión xa en todo o Estado. O balance sería positivo. Con todo, debido aos cambios que se están a producir na industria da cultura e do entretenimento cos soportes digitais cómpre repensar o termosto sobre os que se baseaba a profesión.●

OS MUNDIAIS

SEGUNDA E ÚLTIMA ENTREGA DA APAIXONANTE HISTÓRIA DOS MUNDIAIS. NESTES DÍAS EN QUE XA DÁ COMEZO O CAMPEONATO DE FÚTBOL DE SUDÁFRICA.

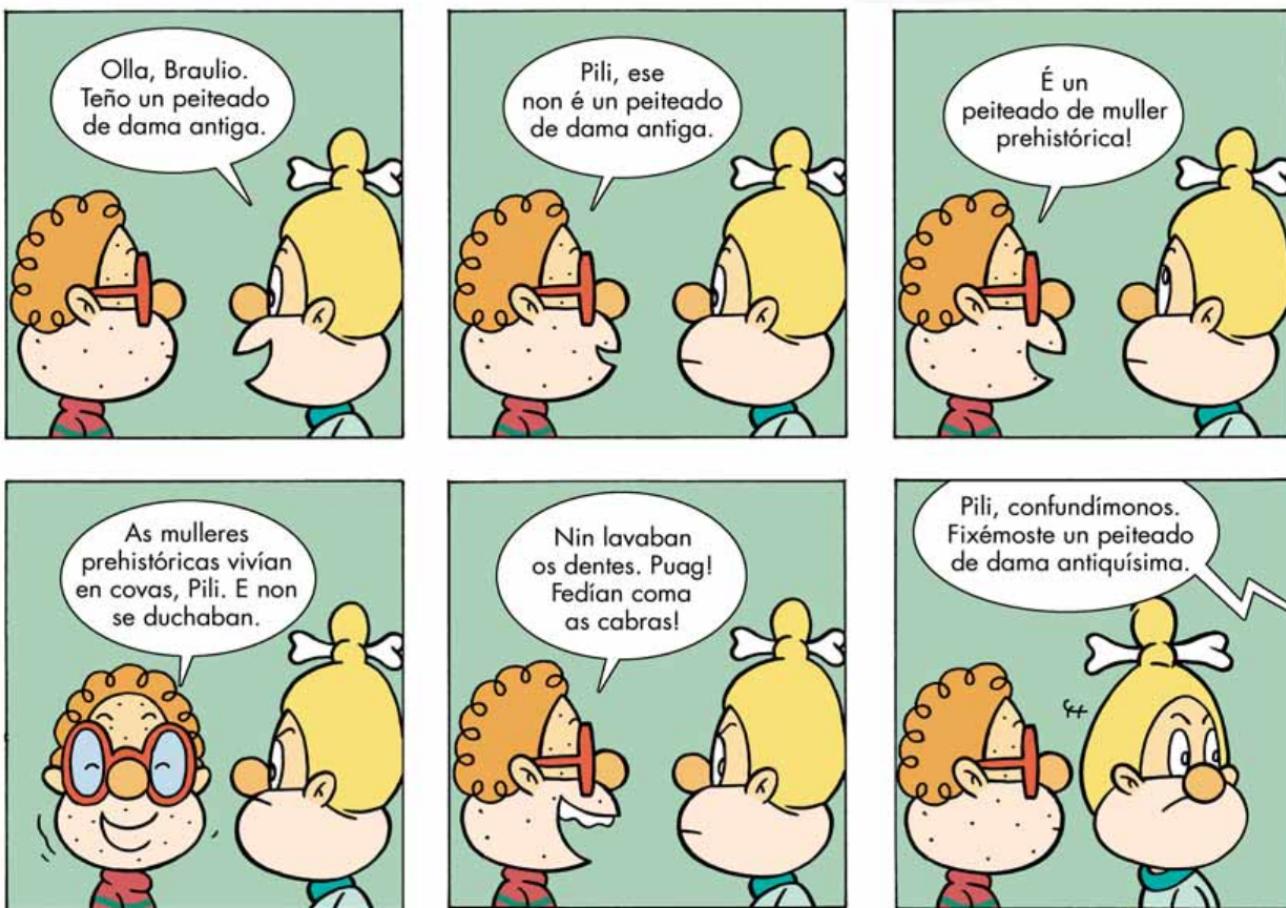
A ÚNICA REVISTA INFANTIL QUE TEN UN SUPLEMENTO PARA ADULTOS CHAMADO A NOSA TERRA

BULE BULE

Redacción/ilustracións:
Gonzalo Vilas

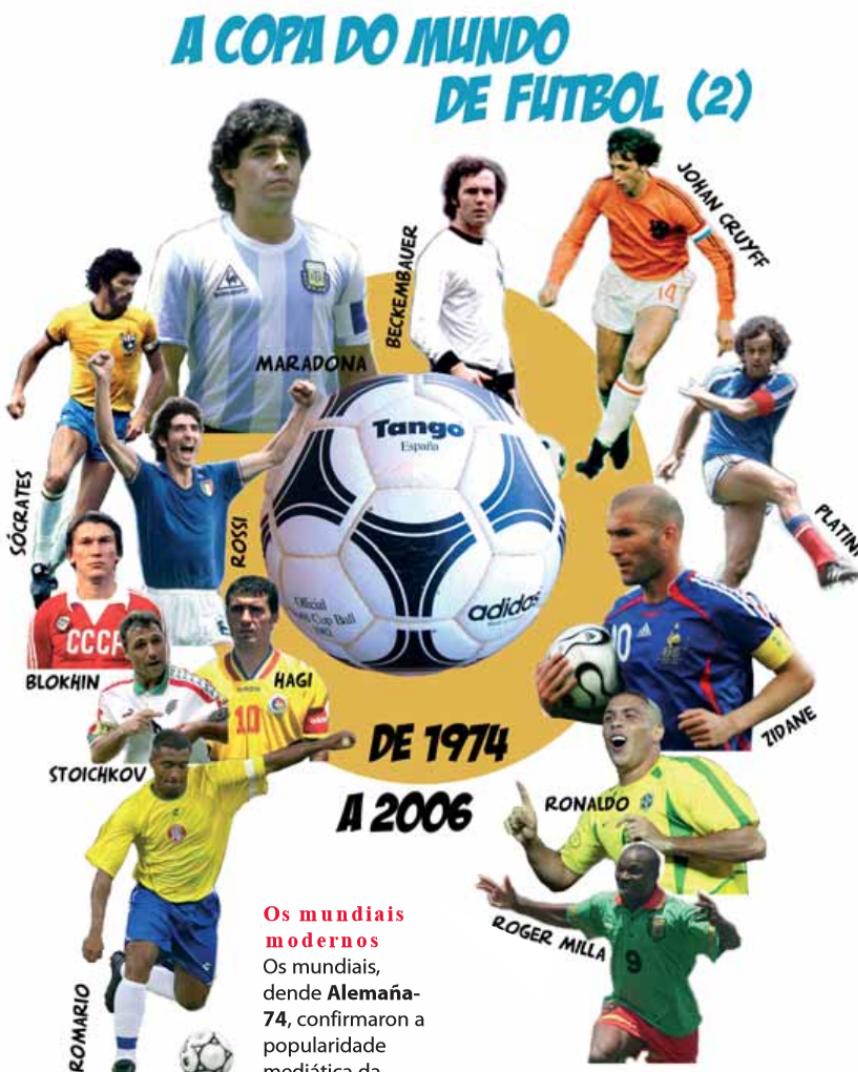
10 - 16 DE XUÑO DE 2010

Os Bolechas

Tere Fernández
OS LANUXE
Edicións A NOSA TERRA

As mascotas dos mundiais apareceron na cita de Inglaterra 1966. Dende aquela, cada campionato ten a súa mascota, con maior ou menor éxito e gusto. A deste ano representa un guepardo, de nome Zamuki.

Os mundiais modernos
Os mundiais, dende Alemaña-74, confirmaron a popularidade mediática da

competición. Desde aquela, o fútbol pouco mudou en canto a ritmo, velocidade e tácticas. O que sí variou foi o número de participantes, aumentando progresivamente para dar acollida ao maior número de países na fase final, aumentando así a audiencia e popularidade no mundo enteiro.

Estes mundiais viron pasar grandes figuras e grandes equipos, algúns sen títulos (como a Holanda de Cruyff ou a Francia de Platini), un xogador que gañou un mundial case el só (Maradona), e a constatación de que, independentemente dos equipos que teñan nese momento, certas seleccións están sempre na pomada das finais.

Así, vimos como Alemaña os anos que está mal pode chegar á final, e cando ten un gran equipo é moi probábel que gañe. Como Italia, case sempre indo de menos a máis, é candidata sempre ao título, do que

xa apaña catro, co seu estilo defensivo ou pouco vistoso en ocasións. Case igual que Argentina. E que Brasil, renunciando algo ao xogo vistoso que o caracterizaba, adoita gañar cando non hai ningún equipo o suficientemente sólido para tumbarlos, coleccionando campionatos até un total de 5. A tradición tamén di que España, cunha gran afección e títulos nos seus equipos, careceu até hoxe desa costume ou capacidade de gañar ou achegarse ás posíons de honra.

Tamén contemplan ao longo das últimas décadas o xurdimento do fútbol africano, pero os logros individuais dos seus grandes futbolistas aínda non se viron refrexados de todo nas súas seleccións.

Rachará algunha destas tendencias neste Mundial de Sudáfrica?

Alemaña 1974

A potente Alemaña organiza o Mundial do 74, 2 anos despois de facelo coas Olimpiadas de Munich.

Brasil e Italia, anteriores finalistas, non dan a talla, e emerxen equipos descoñecidos como a Polonia de Deyna e Lato (3º posto). Pero a gran revelación será Holanda, co seu "fútbol total". A laranxa mecánica de Cruyff, Neeskens ou Krol arrasa aos rivais até chegar á final.

Pero no día decisivo van perder (2-1) diante da Alemaña de Beckembauer, Overath ou Gerd Torpedo Müller, un moiboa convexo que impón a súa condición de local e a súa forza física diante do gran fútbol dos de Cruyff, un dos mellores equipos da historia do fútbol.

O sobrio cartel de Alemania-74, e unha imaxe de Cruyff e Beckembauer, as dúas figuras sobranceiras do campionato, na final de Munich.

México 1986

México volvía organizar o Mundial, que sería o da consagración de Maradona como mellor xogador do mundo.

España fai un bo torneo, pero cae con Béxica na quenda de penaltis. Nun partido que os arxentinos toman como vinganza pola Guerra das Malvinas do 1982, Maradona desfaise de Inglaterra cun gol coa man (*a man de deus*) e outro considerado dos mellores da historia, donde regatea a 6 rivais dende o seu campo.

Á final chega a sólida Alemaña, coma sempre, e coma sempre dan guerra até o remate, empatabndo un 2-0. Pero Arxentina, superior, remata gañando por 3-2.

México 86

Maradona ergue a Copa de campión.

SUDÁFRICA 2010

Por primeira vez chega un mundial a terras africanas. Será esta suficiente razón para que algún equipo africano chegue ás semifinais, cousa nunca acadada por eles?

Quen será o rei do mundial?

Estarán Messi e a súa selección maduros para ocupar o trono de Maradona, Pelé ou Cruyff?

Ou haberá algún xogador máis tapado que resulte decisivo

para o seu equipo? Conseguirá España superar a súa decepcionante historia nos mundiais, agora que semella ter o mellor equipo e xogadores de sempre?

Estará na final algúha das clásicas seleccións que a elas chegan aínda sen xogar ben durante o campionato?

En poucas semanas teremos resposta a estas preguntas, diante dun mundial que, como todos, se presenta apaixonante!

Arxentina 1978

O país arxentino organiza o mundial baixo o mando dunha terríbel **ditadura militar**, o que vai influir no desenrollo do campionato.

España queda fóra na primeira fase, co famoso **gol** (ou erro) **de Cardenosa** contra **Brasil**.

Á final chégase polo primeiro posto de grupo, e así **Arxentina** conséguelo por marcar máis goles que Brasil. Anos despois súbouse que o porteoiro **Quiroga** de Perú fora **mercado** para encaixar eses goles.

Holanda, que estivo a piques de non acordar como protesta frente á ditadura, chega á final desfacéndose de **Alemania**, cun equipo **sen Cruyff** pero liderado por **Renssenbrink** ou os irmáns **Van der Kerkhoff**. Cunha gran presión do público e un **árbitro** que beneficia aos arxentinos, Holanda empata ao final, pero na prorroga marca **Kempes** para dar o título, de novo, á selección anfitrióna.

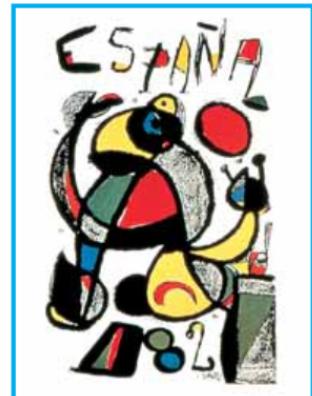
No polémico mundial de Arxentina, marcado pola ditadura militar daquel país, o arxentino **Kempes** foi o máximo goleador e xogador decisivo na final.

España 1982

Un dos mellores mundiais polo alto nivel de fútbol exhibido por moitos equipos. Así, a URSS con **Dashaev** ou **Blokhin**, a Francia de **Platini**, **Giresse** ou **Tiganá**, e un impresionante **Brasil** con xenios como **Sócrates**, **Falcão**, **Eder**...

España quedou fóra en cuartos, superada pola presión de ser o equipo local.

Pero **Italia**, cun estelar **Paolo Rossi**, desfaise da **Arxentina** de **Maradona** e de **Brasil**, dando a gran sorpresa do Mundial. A **Alemania Federal de Rummenigge** ou **Littbarski** gaña nos penaltis ao gran equipo francés. Os xermanos sempre chegan ás finais áinda sen grandes equipos. Pero o contraataque italiano impone claramente na final, conseguindo así o **terceiro título** para os transalpinos.

O partido Italia-Brasil, no que Paolo Rossi marcou 3 goles, foi un dos melhores da historia dos mundiais.

Italia 1990

Un mundial moi pobre en fútbol, coa soa novidade do **fútbol africano**, que destaca con Senegal e un Camerún, co vello **Roger Milla**, que chega até os cuartos de final.

Arxentina chegará á final case só co aporte de **Maradona** e o veloz dianteiro **Caniggia**. **Italia** vese xa na final, pero perde cos arxentinos nun duro partido. Arxentina chega cun equipo coxo á final, fronte á sólida **Alemania** de **Mathäus** ou **Völler**. Aínda así, só un inxusto penalti os derrotará, no minuto 86 de partido. Alemaña, sen entusiasmar a ningún, colecciona o seu 3º título, igualando a italianos e brasileiros.

O arxentino Caniggia foi un dos destacadados deste mundial.

Estados Unidos 1994

A Copa do Mundo viaxaba a un país sen **tradición futbolística**, pero con diñeiro abondo para organizala.

Brasil, farta de fracasos en anteriores citas, arma un equipo á europea, coa forza física no medio campo de **Dunga**, e **Mazinho** e **Mauro Silva**, que xogarán en Celta e Deportivo. Arriba, a eficacia de **Romario** e **Bebeto** chegaba para gañar.

Destacan seleccións modestas como **Bulgaria** (4º), con **Stoichkov**, **Rumanía**, con **Hagi**, ou **Suecia** (3º).

Á final chega unha clásica, **Italia**, que deixara a unha boa España no camiño. Nunha mala final, por primeira vez fáse aos **penalties**, donde Brasil gañaba o seu 4º galardón.

Os brasileiros Mazinho, Bebeto e Romario celebran un gol contra Holanda.

Francia 1998

Os anfitrións foron progresando no campionato, gañando partidos pola mínima e con moito esforzo, até chegar á gran final.

Brasil tamén chegou, con más fortuna que bon xogo, confiado á eficacia de **Ronaldo**. **Croacia** foi unha sorprendente 3º clasificada.

Na final, os galóns de **Zidane** deron unha clara victoria ao equipo galo, que mudara a exquisitez doutros tempos polo poderío físico.

Zidane, artífice do trunfo francés.

Corea e Xapón 2002

Por primeira vez o Mundial saía de Europa ou América, e ademais compartían organización dous países. No futbolístico, non foi un mundial apaixonante. Grandes como **Italia**, **Portugal** ou **Francia** fallaron pronto, e quedou soa **Brasil**, ademais dunha brillante **Turquía**.

Alemania atopou equipos moi doados no seu camiño (incluído o anfitrión **Corea**, que eliminou a **España**), e chegou á final, coma tantas veces.

Alí, o Brasil de **Ronaldo** foi moi superior, e acadaba o seu quinto título. **Pentacampeões!**

Brasil celebra o seu quinto título mundial.

Alemania 2006

Os xermanos volvían albergar un mundial, pero isto non lles chegou para gañalo.

España caía diante dunha veterana **Francia**, que cando poucos contaban con ela, plantouse na final tras un duro partido coa brillante **Portugal** (4º).

Pola súa banda, **Italia**, co

seu clásico fútbol de defensa e contraataque, desfaciébase de **Alemania** e chegaba de novo a unha final.

Os franceses parecían dominar claramente, pero os competitivos italianos empatan, e por segunda vez unha final se decide aos penaltis. Italia conseguía o seu 4º mundial.

Un case xubilado Zidane liderou a Francia, rematando a súa carreira cun feo incidente.

ROSALÍA EN
SABER E GANAR

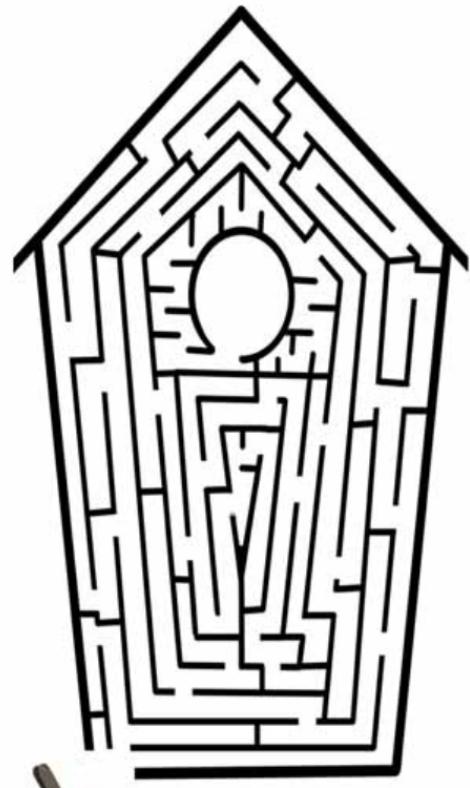
An Almaya

Calquera momento é boa para reler a poesía de Rosalía de Castro, para mergullarnos no seu universo íntimo e transportarnos a unha época ben distinta á que vivimos, e tamén para achegala ás novas xeracións, que naceron nun niño quente, alleos ás miserias doutros tempos, ignorantes se cadra das vidas dos seus devanceiros, marxinadas, emigradas, miserables, moitas delas. O asunto non consiste en andar volvendo de contíno á vista atrás, mais tampouco choromicando como se o que hoxe acontece fose irreparable. Houbo crise nos setenta, nos oitenta coa reconversión industrial, e nos noventa. E tamén períodos de hipotética bonanza, mais hoxe o que brilla, ade más dunha crise económica brutal, é unha falta de valores tentacular, que ten a súa orixe en certos medios de comunicación e esténdese ata a cidadanía como un misto prendido nun rego de gasolina. Reflexiono nisto mentres me sento diante do televisor, co que ando cabreada a miúdo, e atopo co programa *Saber e ganar*, que ten o acerto de dedicarlle un espazo en varios programas consecutivos á nosa poeta. Nos primeiros días créase a atmosfera e amósase unha paisaxe. O xogo consiste en adiviñar de que lugar se trata e con que persoa se relaciona. Tralas pescudas dos concursantes amósasenlos a casa-museo de Rosalía e lese un poema seu. Logo, nun último programa, faise un esbozo e un repaso da súa biografía. Neses días fito o televisor con ollos benévolos, reconciliándome un chisco coa programación, acotío manipuladora e baleira de contidos.●

Un concurso adica varios días a falar de Rosalía e fito a tv con ollos benévolos”

Pasatempos

Atopa neste barullo de letras os nomes de **sete países africanos**.

Axuda a este paxariño a atopar o seu cuarto nesta casa de paxaros.

SOLUCIÓN SOPA: SENEGAL GHANA ÁFRICA TANZANIA MOTOANGUIQUE EXIFTO SUANA

Tenrura e diversión

Linda á espreita.

Autor: Alexander Steffensmeier
Editorial: Xerais

A editorial Xerais achégalles tanto aos primeiros lectores coma aos prelectores a versión en galego deste fermoso álbum ilustrado editado por primeira vez en Alemaña no 2006 e cuxa aparición acadou unha gran recepción por parte do público infantil ao que vai dirixido. Trátase da primeira entrega dunha serie de tres títulos protagonizados pola entrañable vaca Linda. O seu autor é o ilustra-

dor alemán Alexander Steffensmeier quen a través dunhas expresivas imaxes poboadas de detalles, non exentos de humor, e acompañadas por un curto pero intenso texto narrado en terceira persoa, realiza unha homeaxe a este mamífero rumiante, caracterizado de xeito humano no que se refire ás súas emocións e actitudes ante o que considera o máis importante da súa existencia: asustar e escorrentar o carteiro, botando man do enxeño para agocharse nos sitios máis insólitos e percorrendo todos os recunchos da graxa. Pero o que nin

o carteiro nin máis ela sospeitan é que esta brincadeira da divertida vaca, derivará nunha inesperada, á vez que tenra e feliz, relación entre os dous.●

Alba Piñeiro

Miguel A. Martínez Oubiña, autor de *O discurso dos afluentes* ‘O mellor dun libro de viaxes non é a xeografía senón as persoas que un encontra’

M.B.**Paco Vilabarro** FOTOGRAFÍAS

O periodista e narrador Miguel Anxo Martínez Oubiña asina o libro de viaxes *O discurso dos afluentes. Viaxes polas aldeas e lugares do Salnés* (Edicións A Nosa Terra), no que percorre recunchos esquecidos da comarca, a memoria das xentes, tradicións e lendas populares. O autor de *En precario*, novela satírica sobre a precariedade laboral, e do libro de relatos de misterio *Depósito de cadáveres* rende ademais homenaxe ao mundo rural no que se criou e fai unha chamada de atención ante o proceso “alarmante” de despoboamento que está a experimentar.

Trátase dunha viaxe polas aldeas e os lugares do Salnés. Por que o titula *O discurso dos afluentes*?

Buscabas que o protagonismo recaese no pequeno patrimonio, no que menos se reparaba. Non quería determe tanto nas grandes construcións como nos muíños, as pontes vellas, os cruceiros e en toda esa cultura popular de lendas, tradicións e supersticións. Por así díilo, máis que darlle voz aos grandes ríos, perseguía que falasen os afluentes.

Como axuda a creatividade literaria á hora publicar un libro de viaxes?

No mundo do libro de viaxes conviven as guías estritas, que tan só describen lugares e ofrecen claves históricas e recomendacións, con traballo más narrativos onde a literatura adquire un peso importante. Este tipo de obras debe engaiolar a través da lingua e o escritor debe saber escutar as xentes dos lugares que visita, porque normalmente o mellor dos libros de viaxes non é o que escribe o autor senón o que contan as persoas coas que se vai topando. Transcribir esa paisaxe humana enriquece o libro máis que a paisaxe xeográfica.

O Salnés é un territorio aberto a moitas paisaxes, pero semella que o mar é esencial.

Aínda que neste libro basicamente se reflicte o rural, que

conforma o apartado menos coñecido do Salnés, sería imposible non introducir o mar pola importancia que ten desde o punto de vista económico, cultural e social.

Que papel xoga na historia? O que vemos non son imaxes núsas. Detrás delas agáchase a historia que lles dá significado. Se contemplamos un pazo, debemos deternos nos detalles da súa historia oficial e oficiosa, artellada ao redor das creanzas populares, porque consegue que a paisaxe cobre vida. O libro detense no Pazo da Rúa Nova, na parroquia de András, en Vilanova, do que se recollen historias como a de que se un condenado era capaz de chegar ao edificio e de agarrarse a unha das argolas situadas aos lados do portalón principal antes de que o prendesen, automáticamente era indultado.

Boa parte do Salnés é hoxe un lugar privilexiado para o viño e as adegas.

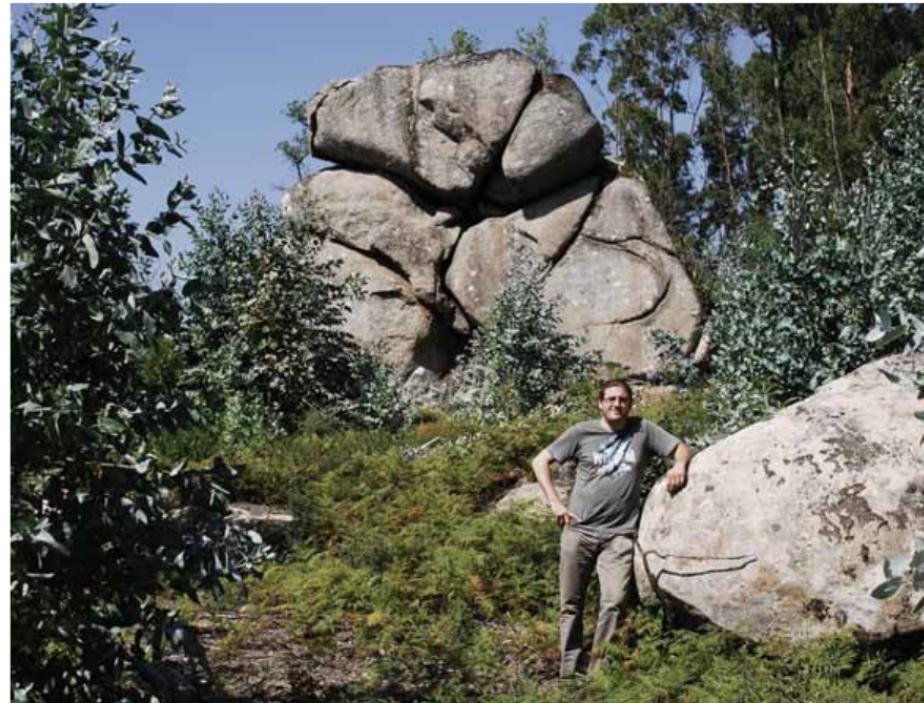
Tanto para o albariño como para o tinto de Barrantes, unha tipoloxía da zona non recoñecida polas administracións por ser híbrido, pero moi arraigado na sociedade do Salnés e na raíz económica da comarca. Centos de familias labregas cultivan tinto Barrantes. Frente ao albariño, que é un viño institucionalizado, o Barrantes ten esa consideración canalla. As administracións deberían buscar fórmulas que permitisen superar este baleiro e dotalo de cobertura legal.

Como definiría a personalidade das xentes do Salnés?

É difícil. Teño a impresión de que varía dunha parroquia a outra.

Escolla catro espazos concretos do Salnés que o viaxeiro debería descubrir.

Un deles é A Armenteira, en Meis. Ademais dun mosteiro, xoia da arte da provincia, ten unha paisaxe de media montaña e arborado e unha xeografía espectaculares. Polas súas connotacións, quedaríame tamén co monte Lobeira, en Vilanova, na miña opinión a mellor atalaia da comarca. Aínda que non se trata dun monte

No Salnés existe unha gran cantidad de lendas preciosas, por exemplo a do Santo Ero da Armenteira, un monxe que permaneceu escoitando un paxaro durante 300 anos”

moi alto, a súa situación no medio da comarca permitelle ao viaxeiro contemplar tanto a zona mariña como a interior e apreciar a configuración do val do Salnés. Ademais destas peculiaridades, o monte de Lobeira está cargado de historia e de lendas. De historia porque aí houbo un castelo medieval e nel está un dos últimos círculos líticos que existen en Galiza, e de lendas porque ainda se conservan moitas que falan de padisizos que unían o curuto cun convento en Vilagarcía, ou de ouro e veleno agachados debaixo de cons. En terceiro lugar

destacaría a Pena da Forca, un rochedo de seis metros de altura, en Ribadumia. O nome faia alusión as creanzas dos mouros e aos lugares onde mataban aos cristiáns. Trátase dun espazo bastante degradado despois de sufrir un incendio importante na vaga de lumes de 2006. Por último, recomiendo o Rego do Alcalde, en Vilanova, a carón do mar. Coa marea baixa pode transitarse. É un litoral diverso, estruturado en pequenas calas, nas que se suceden as zonas de area e de rochas.

Que personaxes dos que aparecen no seu libro destacaaría como propiamente literarios, a pesar de ser reais?

Chamoume a atención, polo seu sentido do humor, un home medio cego que coñecín a carón do Pazo da Rúa Nova. Camiñaba moi lentamente cun caxato. Foi quem me contou a historia do indulto dos condenados. Dicía que os homes quedaban libres da condena pero que a cambio tiñan que quedar de criados no pazo, “que gran penitencia era esa

tamén”. Ese sentido do humor converteo nun personaxe literario, como o cura que armou toda unha estratexema finxindo unha Santa Compañía para que os fregueses desen más cartos á igrexa.

Os mitos tamén están presentes neste volume.

No Salnés existe unha gran cantidad de lendas preciosas. Está, por exemplo, a do Santo Ero da Armenteira, un monxe que permaneceu escoitando un paxaro durante trescentos anos, despois de pedirlle a virxe inspiración para coñecer o significado da eternidade. Consérvanse ademais tradições relacionadas cos ritos de fecundidade. Neste sentido, é coñecida a das nove ondas da praia da Lanzada ou a da Ponte dos Padríños, en Ponte Arnelas, á que acudían as parellas con problemas de concepción. A media noite tiñan que interceptar a primeira persoa que pasase por ali e obrigarlo a oficializar como padríño nun bautizo dun non nacido. Cando o neno nacese o meniño debía chamarse Alberto ou Alberto. ●

PANDOMAR

Marga Romero

Hoxe doe o mar que foi dos galegos no Golfo de México, como o que lambía as Cies do Prestige. Mar espoliado polo home, indefenso diante de cada burla negra, tan lonxe e tan perdo. Nunha pequena lata de conserva, de só 120 ml, vén o mar e a terra, áinda que aquífique tan lonxe e a terra estea inzada doutrinos nomes. Nesa latiña, coma un talismán, chega o futuro no oficio da pesca tradicional co compromiso do uso racional e sostíbel das costas galegas e racha fronteiras. Na pequena tenda da Saalmühle en Ingelheim con produtos que non atentan contra a natureza e de alimentación para as persoas e os outros animais, á beira dos restos da corte de Carlomagno, as dúas encantadoras socias que alevan, engadiron ao seu habitual sorriso a man que me achegaba a sorpresa coa frase: *aus Galicien*. Viñeron as sardiñas, os mexillóns, o bonito, as luras, mentres me aseguraban que eran as más ricas do mundo. Pescá con artes tradicionais, non depredadoras + novas tecnoloxías + aproveitamento sostíbel = Vangarda = Pan do mar. Primeira conserveira, Antonio Pérez Lafuente (Vilanova de Arousa) cunha marca con certificado ecolóxico que entra na casa de quen procura calidade, nos mercados francés, inglés ou no alemán, na tenda na que merco o pan en Ingelheim. Na lata aceite do sur, cebolas ou pementos das hortas galegas, todo ecolóxico. A empresa ten un convenio coa Asociación Galega de Custodia do Territorio, pan da terra, para a conservación da Carballera de Ardán onde vive a única poboación reprodutora en Galiza do morcego de Bechstein. Mañá contareíno na tenda. Agora orgulloso da terra co talismán na man, penso que non só hai piratas.●

Nesa latiña chega o futuro da pesca tradicional”

crítica

NARRATIVA.

O retorno de Nemesio Castro

*O grito do Ipiranga***Autoría:** Luís García Mañá.
Edita: Xerais (135 pp.).

Non tendo ainda 30 anos, o mundo coñecía xa a primeira biografía de Pedro Américo de Figueiredo e Melo, poeta, novelista, historiador, filósofo, e o pintor que pon a primeira pedra da escola pictórica brasileira. As súas mans haberían de ser as autoras do cadro coñecido como *O grito do Ipiranga* e que titulou *Independência ou Morte*. En homenaxe súa e para lembrarnos que estamos no Brasil, Luís Manuel García Mañá, puxo este título á novela que é a terceira entrega das aventuras dese peculiar investigador chamado Nemesio Castro, a primeira totalmente desvinculada (Nemesio non é a única personaxe relativa ao Couto Mixto) do Couto Mixto onde localizara as dúas anteriores. Con menos clareza, con menos decisión, hai ainda outra personaxe que tamén apunta unha homenaxe. É o Tiradentes, alcume co que había de ser coñecido Joaquim José da Silva Xavier, activista político brasileiro que aquí aparece con idéntico alcume mais como inocente mozo de corda lisboa.

Xa do Brasil regresara na anterior entrega, *Menino morreu* (Xerais, 2003), aos Mixtos. Agora, realizará outro traballo de colaboración para a Secretaría de Estado do Goberno da raíña Isabel II, que neste caso o levará Lisboa, acompañado dunha outra personaxe do Mixtos, Cle-

Tabela das letras. FICCIÓN

- ① **Bilbao-New York-Bilbao.** Kirmen Uribe. Xerais.
- ② **Invisible.** Paul Auster. Galaxia.
- ③ **Unha historia que non vou ...** Cid Cabido. Xerais.
- ④ **Settecento.** Marcos Calveiro. Xerais.
- ⑤ **Nocturnos.** Kazuo Ishiguro. Galaxia.

LIBRARIAS CONSULTADAS: Cartabón (Vigo); Couceiro (A Coruña); Michelena (Pontevedra); Pedreira (Santiago); Torga (Ourense); Central Libreira (Ferrol); Andel (Vigo); Escolma (O Carballiño); Sisargas (A Coruña).

NON FICCIÓN

- ① **55 mentiras sobre a lingua...** X. H. Costas. Laiuento.
- ② **Instrumentos tradicionais ...** S. Carpintero. Difusora.
- ③ **Uxío Novoneyra** Carmen Blanco. A Nosa Terra.
- ④ **A cocifa de Larpeiros.** Benigno Campos. Galaxia.
- ⑤ **Así fan os bailadores...** WVAA. Dos Acordes.

Luis García Mañá.

PACO VILABARROS

mente, para resolver a misteriosa desaparición de Agostinho, fillastro do propio Clemente. Porén, a xeografía na que se desenvolve esta novela é moi más grande. Comeza no Brasil, para depois desprazarse a Ávila (Chipre), e de alí a Barcelona, para esclarecerse na metrópole capital do aínda imperio luso. É, pois, unha novela moi viaxeira, esta nova entrega das aventuras de Nemesio Castro, na que perderá a súa dona.

A medio camiño entre a novela detectivesca, a novela histórica e a novela sociolóxica, *O grito do Iparanga* é un curioso discurso literario. Como novela detectivesca que é, non defrauda, propón unha intriga de espionaxe resolta con habilidade, astucia e sinxeleza. Como novela histórica, a docu-

mentación empregada debeu ser numerosa e moi ben assimilada para que os fios da trama non se ensarillen e acaben por tronzar a verosimilitude. E tamén falamos de novela sociolóxica, xa que Luís García Mañá soubo detectar a problemática social do momento para traela ás páginas desta novela. Velai, por exemplo o escravismo, a trata de mulleres, a emigración, o esmorecemento da(s) monarquía(s), o mundo dos facendeiros, as relacións entre os pobos emancipados e as metrópoles europeas...

De xeito que compoñen un fresco moi críbel da problemática social do XIX, en liñasxerais, que mesmo é susceptíbel de se ver incrementado pois na novela non falta certo ar picareSCO (só certo ar) nin tampouco momentos

de grande comicidade.

Esta ben podería ser unha novela de novelas, visto o grande número de rexistros narrativos a que se aproxima. Porén non pasa de aí, de aproximarse, pois o narrador en terceira persoa non é suficientemente competente como para crear ambientes. Moi hábil manexando o resumo, o recurso mellor utilizado deste proxecto narrativo, á hora de recrear ambientes fracaña. Sen tempo non é posibel facer nada. Non é a única condición, certamente, mais o seu concurso adoitá ser imprescindible. De aí que a novela pase polo mundo dos facendeiros (este quizá é o mellor tratado, en boa parte tamén por ser o primeiro), polos ambientes da importación-exportación, travesía en barco, ou que a diferenza entre A Valeta e Barcelona e Lisboa sexa case anecdótica, que os protagonistas acudan a espectáculos líricos e tamén a ambientes moi baixos e non se aproveite a ocasión para amiudalos un chisco, facer que o lector viva ou cheire eses ambientes senón que só pasan pasa por diante del... e das personaxes. Este narrador tan tiránico, fará, por exemplo, que Nemesio viva instantes tan dramáticos como a perda da súa dona e nai dos seus fillos ou que volva namorar (de María da Piedade), mais calquera dos dous momentos (tan transcendentés na vida de Nemesio) resultan pouco más que anecdóticos.

Neste aspecto concreto, que non é novo porque xa o lebramo da entrega anterior, o narrador pecha de excesiva inxenuidade narrativa. E condiciona a lectura. Porque consecuencia directa é que a configuración das personaxes se resente consideravelmente, pois non dá tempo a que o lector asente nas súas vidas as circunstancias que vivén. E, de resultas, tam poco dispón de tempo o lector que, en consecuencia, deberá efectuar unha lectura concentrada, pouco fraccionada, atenta. Ocal ten o seu lado bo, porque a dosificación da información vese salientada e niso non peca >>>

Marilar Aleixandre, Escritora na súa terra. A Asociación de Escritores en Lingua Galega celebrou o pasado 5 de xuño a XVI edición da homenaxe *A escritora na súa terra*, que nesta edición recae na figura de Marilar Aleixandre. A autora plantou un abruñiero, arbore simbólica escollida pola homenaxeada, no Parque da Avenida de Barcelona, en Compostela, onde tamén se descubriu un monólito conmemorativo. Dentro dos actos programados, a escritora recibiu o galardón Letra E, deseñado por Silverio Rivas.●

SANTOS DÍEZ

O Alcalde de Santiago, Xosé Sánchez Bugallo, Marilar Aleixandre e Cesáreo Sánchez Iglesias, presidente da AEGL.

>>> este narrador senón que se amosa moi eficiente, mais é xogar demasiado coa aprehensión da novela por parte do lector. Un lector ao callle quedará na memoria un Nemesio Castro que resulta un hábil investigadora hora de esclarecer escuros conflitos directamente vinculados á actuación política, que desenvolve a súa actividade no século XIX, mais un século XIX entendido en toda a súa amplitude e non na particular conflitividade de cada momento.

Evelaí esta *O grito do Ipiranga*, terceira entrega das andanzas desse particular investigador decimal nómico chamado Nemesio Castro, a quien, sobre todo do medio para adiante, outra personaxe case lle arrebata o papel de protagonista central. Falamos de Clemente, quen está presente xa no inicio da trama. A novela é en boa parte Clemente, porque se despraza con el, e ade más tamén terá protagonismo no desenlace final.●

X.M. Eyré

Unha bonita novela

Unha bonita escapada

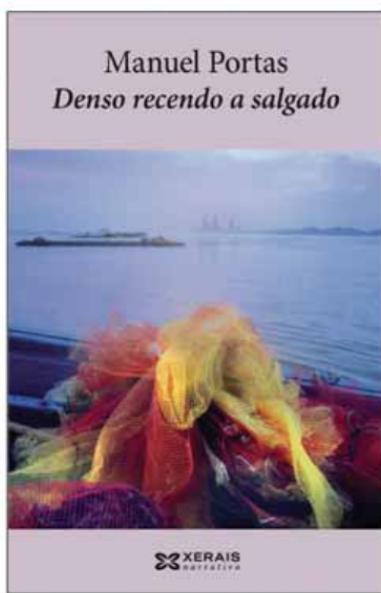
Autora: Anna Gavalda.
Tradución: Dolores Torres Paris.
Edita: Galaxia (120 pp.).

O crítico, ás veces, ten que recoñecer a súa incapacidade para ponderar convenientemente unha obra tan apasionante e emotiva como *Unha bonita escapada*. Segundo a contracapa, trátase dunha novela “áxil, tenra e divertida”, mais estes epítetos non lle fan xustiza a esta magnífica narración >>>

Anna Gavalda.

NOVIDADES NARRATIVA

Manuel Portas
Denso recendo a salgado

Denso recendo a salgado Manuel Portas

Denso recendo a salgado son os fragmentos dun espello escachado por un golpe; as páxinas dunha intensa novela con moitas novelas dentro; unha historia de historias fragmentarias e occasioais, tecida con fios multicolores de personaxes que se entrelazan dende unha aparente desconexión inicial para acabar nunha frenética sinfonía vital, tráxica e vibrante, trepidante, delicada, por veces romántica, e a un tempo crúa e dura como a realidade que lle serve de marco de referencia.

CONTADELIBROS.

Relatos premiados

Nube de seda na Lúa e outros relatos, de Xosé Luis Vázquez Somoza, reúne seis historias,

das cales cinco foron premiadas en diferentes galardóns de narracións breves. Cada relato ten

unha estrutura propia e unha temática de seu pero todos están atravesados polo gusto pola historia mínima e intimista, o papel da memoria nas nosas decisións vitais e a forza do amor e da nostalxía. Edita Toxosoutos.

Clásico de cabeceira

Galaxia continúa a cultivar a ‘Biblioteca Camilo Gonsal’ reeditando unha das súas obras

máis coñecidas, *Desfeita*, escrita no 1983. A novela é un retrato da sociedade contemporánea descarnado no que a crueldade e a hipocrisia triunfan sobre os bos desexos.

As dúas faces de Calveiro

Marcos Calveiro publica dous libros en Xerais. *Settecento* é unha novela histórica, cuxa protagonista é a Veneza barroca na que Antonio Vivaldi facía a súa música. Literatura evocadora e personaxes que se

van descubrindo paxina a paxina. Na colección ‘Fóra de xogo’ aparece *Opintor do sombreiro de malvas*, premio Lazarillo 2009 de literatura xuvenil. Conta a relación dun adolescente con Vincent Van Gogh.●

XERAIS **en galego todo o tempo**

xerais@xerais.es • http://www.xerais.es

crítica

CONTADELIBROS.

Libros que entran polos ollos

Oqo editora presenta dous novos álbunes pensados tanto para primeiros lectores como

para estimular os sentidos dos cativos que están aprendendo as letras. *Nariz de ouro*, de Raquel Saiz e Juliana Bollini (a tradución é de Marisa Núñez), cointános a historia de Eduardíño, un narizotaxadorábel. *Ranilda*, de Mar Pávón e Chloé Rémiat (traducida por Laura Rubio) é unha romántica historia de amor entre ras que se bican.

Veterana escritora

Fina Casalderrei é unha das más consolidadas autoras de literatura infantil e xuvenil. Xerais publica os seus dous

últimos textos. *¿Etí que farías por mí?*, con ilustracións de Manolo Uhía, é un conto de amor entre un can e unha cadeala. *Un saco de estrelas*, con ilustracións de Enjamio, é unha misteriosa historia cunha vella con fama de bruxa como protagonista.

Os músicos de Bremen

Os catro amigos, de Jacob e Wilhelm Grimm, é un conto moi famoso que se publicou por primeira vez no 1857. Ago-

ra Kalandraka volve editalo, con ilustracións de Gabriel Pacheco e tradución de Xosé Balsteros e Marc Taeger. Un burro, un can, un gato e un galo, abandonados polos seus donos, deciden ir a Bremen probar sorte como músicos. ●

Premios a Calveiro e a Eva Moreira. O escritor Marcos Calveiro (Vilagarcía, 1968) vén de gañar o premio 'Raíña Lupa' de literatura infantil e xuvenil, que outorga a Deputación da Coruña, pola obra *Centauros do Norte*, protagonizada por Pancho Villa nos tempos da Revolución mexicana. Pola súa banda, Eva Moreira vén de facerse co 'Terra de Melide' con *A veiga é como un tempo distinto*. O xurado valorou desta obra, que recalca na inmigración galega no Londres dos 60 e 70, "a súa literatura moderna" e "a frescura" da narración. ●

>>> que trata —presten atención— sobre uns irmáns que pasan un tempo xuntos. Nada más e nada menos: uns irmáns que pasan un tempo xuntos! Que bonito! Nestes tempos en que tanta xente se empeña en sufrir por motivos tan groseramente materialistas como a falta de traballo e a carencia de medios económicos, ningún cun pouco de sensibilidade deixará de reconhecer o valor da autora para expresar sen complexos os seus sentimentos máis fondos sobre os irmáns e sobre o amor fraterno.

Pero non uns irmáns calquera. A narradora —que é a más hippy dos catro, aparte de xogadora de póker (?)— comeza explicándonos o super cool e anticonvencionais que son todos. Resulta que os tres maiores van a unha voda e, como son tan anticonvencionais, séntense fatal coas afectacións e os artificios das súas cuñadas e dos seus curmáns. Estes provéñen de familias de "tenderos de ultramarinos rabiosos" —advirtan a acrisolada sensibilidade social— que, obviamente, son racistas e ultradereitistas; non coma eles, que tiveron unha infancia moi feliz porque os seus pais os educaron no amor "á música e aos libros". E claro, cunha formación tan completa e cunha anticonvencionalidade tan anticonvencional (que diría Gombrowicz) son incapaces de aturar o comportamento arrogante do resto dos invitados. Así que —ousados e temerarios— decidén escapar. Si, desertar da cerimonia sen dicirlle nada a ningún —os moi pillabáns!— para

reunirse co pequeno da familia. A deliciosa tensión narrativa acada aquí un dos seus momentos culminantes: mentres foxen, na radio do coche escóitanse os Bee Gees cantando *Staying alive* (algo que podería traducirse como 'sentíndose vivo', aclaro para os ignorantes que non fueron educados no amor á música e aos libros) e a narradora non pode conter a súa exaltación: "Mi madriña! Era demasiado bonito para ser verdade. Era un sinal!". Neste punto, o lector, embargado polo puro sentimento, pregúntase como se amañará a autora para facer evolucionar o relato a unha altura que non desmereza deste instante de epifanía.

Pero Anna Gavalda posúe innumeros recursos e o mellor aínda está por chegar, porque unha vez reunidos os catro irmáns... invítanos a outra voda! Si, que paroxusal, a outra voda. Pero a unha voda de xentes do común, xentes do pobo que contrastan cos estirados dos seus familiares e que propician o despregue dos mellores talentos da autora. Esta describe a franca e desinteresada alegria dos aldeáns para coroar o episodio cunha frase que constitúe, en por si, todo un prodixio literario: "Todo era moi pintoresco". Así se reconece a aguda observadora capaz de extraer unha verdade literaria do perspicaz escrutinio da realidade, aínda a más prosaica. "Todo era moi pintoresco" ... cantos escritores, ilusamente empeñados en escribir con ambição e complexidade, deberán tomar exemplo desta turbadora sinxelezía!

E así continúa a novela, con escenas que, sen cesar, lle poñen ao lector un nó na gorxa. Como cando os mozos se bañan no río e —coa súa habitual anticonvencionalidade— van salferíllles auga ás mozas. Ou cando recollen un can vagabundo: "era unha historia delirante", afirma con ese estilo tenro e honesto que a caracteriza. Ou —outro cumio narrativo— cando os irmáns lle escriben unha carta ao seu pai onde poñen "pensamentos, ocorrências, saúdos, tenurias, parvadas, pequenos corazóns e grandes bicos". A narradora, durante estes comovedores episodios, ábrese ante o lector, despóxase de prexuízos e libera os seus sentimentos máis íntimos: "nunca tanto estrañeai a miña cámara fotográfica", dinos nunha estarrecedora manifestación de pureza.

Mais tamén hai cabida en *Unha bonita escapada* para a reflexión máis sombría, para pensamentos duros e difíciles de asimilar. Gavalda non é desas autoras que evitan a parte máis lúgubre do universo. Pola contra, enfróntase sen medo co lado escuro da existencia confiando na madurez dos seus lectores e, así, desvela a despiadade verdade: "O tempo separa aos que se aman e nada dura para sempre". Madia leva! Haberá algúen neste planeta que aínda non se decale da coraxe desta escritora que interroga a cara oculta do ser humano aínda a risco de perder o favor do público menos audaz?

A través dun estilo austero e decoroso ("Eu non deixaba de repetir 'alucino... alucino... Pero é que alucino...') que desenmascara a prepotencia de certos literatos que se obstinan en facer literatura, Gavalda condúcenos a un final que

se nos aparece coma unha auténtica revelación: o irmán maior percibe ás bágoas de contento que inundan os ollos da narradora ante a prodigalidade do amor fraternal e —confuso— pregúntalle se está triste. E entón ela contesta: "non, es tou súp... súper feliz".

É ou non é para chorar? ●
Manuel Xestoso

TELEVISIÓN.

Perdidos
despois
da dixestión*Perdidos*

Creación: J.J. Abrams.

Elenco: Matthew Fox, Josh Holloway, Evangeline Lilly, Terry O'Quinn, Henry Ian Cusick.

Duración: Seis tempadas.

Perdidos foi unha serie cunhas moi baixas audiencias na televisión en abierto (falando do Estado español) e cun engado especial que, a base de descargas na internet e dvds rotulados a man foi inzando o imaxinario social da xeración face-book durante seis anos que revolucionaron a maneira de ver a televisión.

Sobre o final da serie, hei de confesar que quedei un pouco a saber o que sabía logo do capítulo ecuménico no que todos os mortos van en procesión vestidos de gala (recordoume as ilustracións do paraíso que traía a revista *Atalaia*, a das testemuñas de >>>

EDICIONES A NOSA TERRA

O discurso dos afluentes

VIAXE POLAS ALDEAS E LUGARES DO SALNÉS

Miguel Anxo Martínez Oubiña

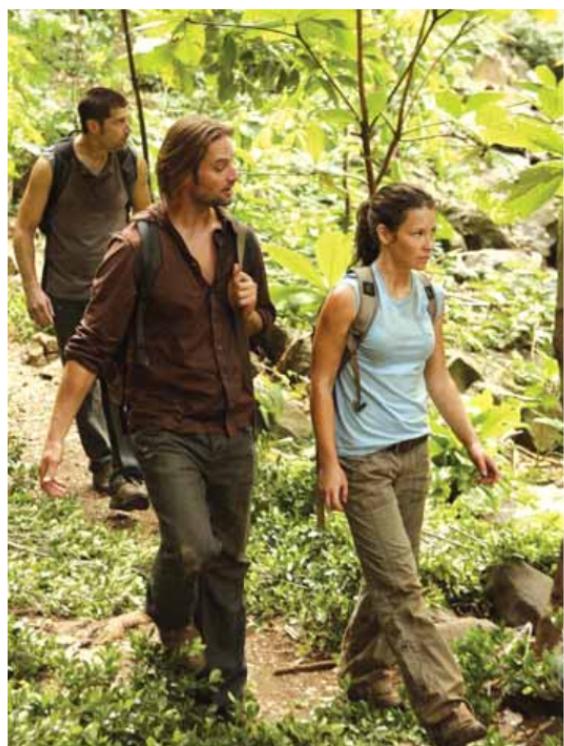

XAN CARBALLA

O Porto de Vigo, escaparate do Francisco Mantecón. Adegas Terras Gauda e A Autoridade Portuaria do Vigo veñen de asinar un acordo para que o Porto se converta en escaparate anual da vanguarda do deseño gráfico internacional a través do Concurso Internacional de Cartelismo Publicitario Francisco Mantecón. Con esta novidade, a adega do Rosal convoca a novena edición do certame que repartirá 16.000 euros de premio entre os gañadores. O deseñador gráfico Emilio Gil e o director de arte da revista *Hola*, Agustín Queredo, forman parte do xurado.●

Unha das paisaxes de Hawaii nas que se gravou *Perdidos* e [abaixo] Matthew Fox, Josh Holloway e Evangeline Lilly nunha escena da serie.

>>> Xehová). Estiven estas semanas lendo moitas teorías, consultando os meus críticos de televisión de cabecera e incluso volvín ver (así como o folleando fotogramas) os capítulos da primeira tempada, coa que penso que esta sexta empatou más que con ningunha outra. Acabei caendo en moitas contas, decateime dos moitos xogos que guionistas e produtores deixaron e decidín

que xa me dá igual cal é o sentido da experiencia *Lost*. O que realmente me interesa desta serie é o amor e pronto.

O argumentario de *Perdidos* foi abalando, ano sobre ano, sobre diferentes xéneros. Como dixen algunha outra vez, a televisión actual ten a gran sorte de dirixirse a un 100% de público obxectivo que medrou vendo a tele. Así pode modelar e retorcer as re-

ferencias que todos temos con moita maior comodidade. Nesta serie houbo aventura, intriga, espías, ciencia-ficción e incluso new age. Os guionistas crearon unha mitoloxía propia e a base do engado de que todo se ia resolver no capítulo seguinte, deixaron infindos fios para a imaginación, desde a antiga civilización que construí os centros de poder na illa misteriosa ao significado dos números que controlaban o electromagnetismo, por exemplo.

Noutro plano no que foron mestres os produtores da serie foi na utilización das novas tecnoloxías da comunicación para agrandar a bóla de *Perdidos*. Crearon microepisodios pensados para móbiles, deseñaron un spin off narrativo sobre a Iniciativa Dharma e profesionalizaron o merchandising cun deseño inequívoco que pasará, irremediablemente e con gran mérito, á historia pop dos próximos anos. Ademais, a serie ten vimbios para vivir novos revivals nas seguintes décadas porque o universo dos superviventes do voo 815 de Oceanic Airlines rivaliza (e quizais gaña) en charme freakie con *Star Trek* ou *Doutor Who*.

Perdidos tamén foi un axuste de contas coa figura da familia. Soterradamente, cobraron infinita importancia as

relacións entre pais e fillos e moitos dos fios que motivaban as actuacións dos personaxes tiñan que ver con fantasmas familiares duns personaxes que combinaron maixistralmente o clíxe coa complexidade. Non é casual que

Jack Shephard, o gran protagonista, viva atormentado pola figura do seu pai alcólico e que sexa este quem exerce de mestre de ceremonias no deradeiro capítulo. Outros personaxes sofrén nas carnes propias esa ruptura emocional: John Locke co seu paícaloteiro que lle roubou un rile e deixou en cadeira de rodas; James Ford Sawyer, obsesiñado polo home que, todo a un tempo, seduciulle a nai, arruinoulle ao paí e provocou a súa orfandade; Kate Austen conducida ao crime pola súa nai maltratada e incapaz de fuxir das relacións marcadas polo odio con homes enchoupados en ira e whisky. E así, unha longa listaxe que cuestiona a figura dos pais desde a propia fundación mítica da illa na que todo pasa.

A maior virtude de *Perdidos* está na potencia das súas historias de amor. Para propiciar o interese folletinesco, o cuadrilátero Kate-Jack-Sawyer-Juliet Burke foi obxecto de rocambolescos vaivéns que a

min non me interesaron, aínda que seguramente cambiaria de opinión se puidésemos ver a elipse da vida dos dous últimos como pioneiros da Iniciativa Dharma nos doces anos 70.

En troques, confeso que me emocionei no que considero un dos catro mellores capítulos da serie, cando Desmond Hume atopa, xa desesperado e a punto de tolear, a voz de Penelope Widmore. Tomaramos calquera de nós un amor coma ese. Un relato realmente bonito que demuestra que, talvez, o mellor de *Perdidos* aparece cando esqueces a trama e xa che importa ben pouco que haxa realidades parelas e saltos no tempo se a cambio podes ver a tenrura dos ollos da actriz Sonya Walger (Penny) cando oulla para Henry Ian Cusick (un dos meus actores preferidos).

En paralelo a esta historia está a de Jin Kwon e Sun Kwon. Atravesados pola amenza da desconfianza, da inseguridade e dos convencionismos, a escena na que os dous afogan collidos da man é o mellor antídoto ás tentacións de facerse *single*.

E sen tanto protagonismo, reloce o amor entre Shannon e Sayid, entre Claire e Charlie e sobre todo entre Rose e Bernard, a única parella que atopa a paz e a harmonía nunha serie na que todo era montaña rusa e más difícil para o capítulo seguinte.

A necesidade de manter enganchado o espectador a base de foguetaría era un truco demasiado gastado xa na segunda tempada, o rastro máis anticuado dunha serie que naceu para revolucionar o formato. Xa no 1930, os mestres de guión abominaban das pistas falsas e trucos visuais para afianzar o esquelete dunha historia e, desgraciadamente, en *Perdidos* houbo moito diso. O aspecto máis aborrecible e seguramente a causa de que haxa case tantos exclaustrados da seita como *talifáns*.●

C. Lorenzo

ECOS LUSÓFONOS

A LUSITANIA NA POESÍA
DE EDUARDO PONDAL

Xosé Lois García

Portugal estivo moi presente nos tres esteos da literatura galega do Rexurdimento: en Rosalía, Curros e Pondal. Neste último hai unha reivindicación explícita á memoria común entre galegos e portugueses que deparou o celtismo e a antiga Suevia. O memorando comunal en Eduardo Pondal (1835-1917), ten varios referentes no achado de reencontro e unidade, ao sinalar: “e os bós fillos do luso,/ e os fortes irmáns,/ nun só nó, fortemente,/ os dous constrinxirás;/ ¡tal é a semellanza sonorosa/ do garriño falar!// Si... dos fillos do Luso,/ que apartados están/ por real estulticia/ da groriosa naí”.

O apelo de Eduardo Pondal é fecundo e xeneroso can do trata de ir aos portentos existenciais comunes para portugueses e galegos. O noso bardo así o pensou e testemuñou: “Á nobre Lusitania/ os brazos tende amigos,/ ós ei dos ben antigos/ con un punxente afán”. Mais en Pondal atopamos esa patria común parcelada por intereses políticos desde a romanización até a castelanización, e que neste versos o confirma: “Barrenan os límites/ do pobo galego/ dos fillos do Luso/ os lazos rompendo,/ borran os nomes/ dos pátridos eidos...”

E neste concerto pondaliano, tan suxerente para lem brar a patria común, lévanos á unidade da lingua a que conforma e modula todos os acentos fraternal, que van alén das fronteiras caprichosas e artificiais como poden ser a do río Miño. A chamada a esa unidade está moi ben puntualizada nestes versos de Pondal: “Serás épica tuba/ e forte sin rival,/ que chamarás ós fillos/ que aló do Miño están,/ os bós fillos do Luso,/ apartados irmáns/ de nós por un destino/ envexoso e fatal./ Cos robustos acentos,/ grandes, os chamarás,/ verso do gran Camões,/ fala de Breogán!

Para Eduardo Pondal a lingua común, a dos antigos tro badores e xogares que fixeron posíbel o Cancioneiro galiciano-portugués, estaba representada en Camões, ademais de ser de orixe galega estaba considerado pola xeración do Rexurdimento como a ponte necesaria para frutificar a nova alianza do que nos era común. Así é como o épico portugués aparece nestes versos pondalianos: “De Lusitania fono/ os esforzados peitos;/ do robusto Camões,/ os sublimes afeitos./ Destino foi glorioso certamente:/ da boa Lusitania fono os feitos/ famosos; de Galicia a musa ardente”.

A lingua común ten en Pondal un significado de unión e, talvez fose el o que con maior contundencia avistou esa preferencia de unidade valéndose da lingua como o maior dos vencellos e das irmundades, cando dixo: “En eses acentos bravos/ de fortes—e non de escravos—/ con alentos soberanos/ parez que diga: -Abrazavos,/ gallegos e lusitanos./ Abrazádevos contentos/ deses vosos nobres so es,/ sonoros e roburentos;/ que son os vosos acentos,/ os acentos de Camões”. ●

Pondal talvez foi o que
con maior contundencia
usou a lingua como vencello
e irmundade”

Lamatumbá,
de AC/DC a Fuxan

A banda ourensá presenta en directo o seu cuarto traballo discográfico, *A órbita da banda hipnótica*, que inclúe temas propios e versións de heavy e folk

M.B.

Dous anos despois da publicación de *Paraugas universale* da intensa xira de presentación que os levou por toda a península, Lamatumbá estrea novo disco. Trátase de *A órbita da banda hipnótica*, cuarto traballo discográfico no que a banda asumió todas as tarefas de producción e no que a electrónica e o ska lle gañan espazo á cumbia e aos pasodobres que marcaron a primeira etapa do grupo.

Para Pedro Feixón, músico da banda, estamos ante a evolución natural dunha sonoridade intuída xa no traballo anterior, reflexo da heteroxeneidade dunha formación de novos músicos procedentes de ei dos estilísticos diversos, con gustos e influencias marcadamente antagónicos. Esa “babel inevitábel” que se produce no estudio é, ao ver de Feixón, o sinal que singulariza a proposta de Lamatumbá, un caos ordenado de “músicos astronautas que pululan por un espazo amplio de curiosidades”.

A órbita da banda hipnótica coceuse de vagar durante máis de mes e medio nos estudos de gravación Mu!, de Vigo. O resultado é “un disco máis vivo e natural”, segundo sinala Feixón, que fala do amor e do desamor, da ledicia e da tristura, pero sen perder o sorriso. Ademais dos temas propios, inclúen no novo repertorio dúas versións. O tema *Muller*, de Fuxan os Ventos, é unha delas. O grupo pasou pola peneira a letra asinada por Marica Campo, imprimiuelle a súa particular impronta e con-

ENDIRECTO

Ourense, 19 xuño, no FAX Festival
Narón, 26 xuño, no Festival da Terra e da Lingua
Ourense, 3 xullo, no Sou Festa Verano 2010
Ourense, 17 xullo, no Festival Serade Queixa
Chantada, 20 agosto,

universal, no que seguía presente a intención de facer mover os pés e as conciencias a golpe de rock, ska e merengue. O público sometéu o grupo a exame, comparándoa coa banda fundada polos músicos que abandonaron Lamatumbá. “Agora superáronse todas esas ansias comparativas, normalizouse a situación e a xente xa comprende a filosofía do grupo”, sinala Feixón. “Este é o disco normal dunha formación normal”, engade.

XIRA DE PRESENTACIÓN. Despois do concerto inaugural na sala Capitol de Compostela, o pasado 20 de maio, Lamatumbá iniciou a xira de presentación que os levará durante o verán por diferentes localidades. Unha realidade que, ao ver de Feixón, non se corresponde co que lle sucede ao resto dos grupos. O músico lamenta que a administración pública divulgue a idea do “Xacobeo como unha oportunidade única para Galiza” cando “é mentira que se estea conseguindo un espazo para que a cultura galega converxa coa universal”.

Sinala, ademais, que se desbaratou a abundancia de festivais que existía. “Acabaron con todos os pequenos, os grandes son inaccesíbeis para a maioría dos músicos e os medianos parece que foron mercados polo Xacobeo, que introduciu unha programación que non se comprende”. A pesar de todo, Lamatumbá ten pechado un gran número de actuación para os vindeiros meses e promete potencia e festa no directo. O video de presentación do tema *Logo chega o día*, dirixido por Xurxo Coira e gravado en Seixalbo, deixa pouco lugar a dúbidas. ●

UERE SABER MÁIS?
lamatumba.com
myspace.com/lamatumba2007

O curso 2010-2011 supónerá para a Escola de Negocios Caixanova un punto de inflexión

O centro impartirá un Grao en Dirección de Empresas e un Máster en Administración e Dirección de Empresas

El vindeiro curso 2010-2011 supón un punto de inflexión, sempre necesario para mellorar. A adscrición da Escuela de Negocios Caixanova á Universidade de Vigo converte o seu grao en Administración e Dirección de Empresas e o seu MBA en titulacións oficiais dentro do Espazo Europeo de Educación Superior. Deste xeito, os alumnos terán a oportunidade de formarse nun centro superior como a Escuela de Negocios Caixanova con todos os servizos e axudas da Universidade de Vigo.

A Escuela de Negocios Caixanova impartirá o próximo curso o primeiro grao oficial privado en Dirección e Administración de Empresas en Galicia,

un programa cunha duración de catro anos, eminentemente práctico e comprometido coa formación en idiomas e tecnoloxías. Conta con interesantes programas de intercambio con universidades estranxeiras e o segundo semestre do terceiro curso impártese íntegramente en inglés. Ademais do novo sistema de bolsas da Escuela de Negocios Caixanova, coas "Bolsas é Excelencia Académica", coa oficialidade, os alumnos poderán optar tamén ás bolsas e axudas oficiais.

Pola súa parte, o MBA Full Time convértense no primeiro máster universitario oficial privado en Administración e Dirección de Empresas en Galicia, un completo progra-

ma dirixido a persoas acabadas de licenciar que permitirá aos asistentes acceder ao mercado laboral cun sólido potencial de futuro. Estes estudos están considerados como un dos dez mellores másteres de España segundo a revista *Actualidad Econó-*

mica. Así mesmo, conta cunha liña preferente de financiamento, a través de Credimáster Caixanova, e como título oficial, tamén se poderá optar a bolsas e axudas oficiais.

Ambos os dous programas entregaranlle a cada alumno un ordenador

portátil ao inicio do programa, dotado con todas as ferramentas necesarias para levar a cabo o traballo diario. Así mesmo, os asistentes disponen de prácticas garantidas en diferentes empresas e remuneradas de polo menos tres meses.

Firme aposta dos centros de Caixanova pola formación profesional

Desde a inauguración do Colegio Hogar de Vigo, en 1948, e do Centro de Formación Profesional en Ourense, en 2007, Caixanova proporcionou ao tecido industrial galego máis de 30.000 traballadores cualificados. Tendo en conta ambas as instalacións, a oferta formativa da entidade de abrangue programas de capacitación profesional, ciclos de grao medio e de grao superior. O deseño das materias impartidas en cada un dos centros atende á realidade socioeconómica do seu contorno, para cumplir o dobre obxectivo de

facilitar a inserción laboral e cubrir a demanda de técnicos especialistas das empresas do seu ámbito de influencia.

O Centro de Formación Profesional Caixanova en Ourense (na foto) conta cun magnífico equipo docente dirixido polos Padres Salesianos e dispón dun plan de estudos ambicioso, tecnoloxicamente ao día. Así mesmo, colabora estreitamente coas empresas galegas.

O Colegio Hogar en Vigo, xestionado tamén polos salesianos, é un moderno centro de formación profesional concertado. Acolle mozos procedentes de calquera lugar de Galicia que estean matriculados nalgúnha facultade, escola universitaria, instituto ou centro de formación profesional do campus pontevedrés.

Residencia de estudiantes Caixanova en Pontevedra

Coincidindo coa apertura do curso 1969-1970, inaugurábase oficialmente a Residencia de Estudiantes de Caixanova en Pontevedra, no número 21 da avenida de Vigo. Inicialmente, este proxecto ofrecía praza a case 200 nenos e adolescentes procedentes maioritariamente do rural da provincia de Pontevedra.

Desde aquela, este espacio residencial foise adaptando ás necesidades modernas e segue a cumplir un importante labor como centro de apoio á Universidade de Vigo, no campus de Pontevedra.

Acolle mozos procedentes de calquera lugar de Galicia que estean matriculados nalgúnha facultade, escola universitaria, instituto ou centro de formación profesional do campus pontevedrés.

Ademáis de aloxamiento, os residentes disponen dun ambiente axeitado para unha boa convivencia e estudo. O servizo inclúe réxime de pensión completa coas instalacións complementarias de aulas de estudo e traballo, biblioteca, salón de actos, salas de televisión, salas de xogos, pistas deportivas, wi-fi, etc.

LINGUAS VIVAS

O leonés, o veciño oriental do galego

En Zamora e León subsisten 25.000 falantes de astur-leonés, un idioma minorizado que constitúe un colchón lingüístico entre o galego e o castelán

H. Vixande

Con apenas 25.000 falantes –case todos por riba dos 60 anos–, o astur-leonés esmorece en León e Zamora sen que as autoridades autonómicas poñan en práctica iniciativas que o protexan, como sinala o seu Estatuto. Trátase dunha lingua que, hai cen anos, se falaba amplamente nesas dúas provincias e que chegaba até as portas das cidades.

Hoxe, máis do 90% da poboación de León e Zamora fala castelán e ten este idioma como propio, mais non sempre foi así. Hai cen anos, a extensión territorial e porcentual do astur-leonés era moito más ampla. Constituía a lingua patrimonial da maioría da poboación do occidente das provincias e do norte de León e chegaba deixa a León e Zamora.

Mentres en Asturias existen rexistros do asturiano que se remontan á Idade de Media e se produciu un fenómeno de rexurdimento no século XIX que se consolidou no XX, León e Zamora permaneceron á marxe dese proceso a pesar de contar co mesmo idioma, ainda que no sur chámase leonés e no norte, asturiano. Nin en Asturias nin en Castela León se reconoce a cooficialidade do astur-leonés, mais en Asturias o nivel de protección é maior e o Tribunal Constitucional admitiu, a principios de ano, o dereito dos falantes a elixir a lingua nas súas comunicacións coa Administración asturiana.

Respecto a León, o filólogo leonés Hector Xil considera que o proceso de desaparición do leonés estivo alimentado por distintos factores. “A falta de conciencia dos falantes de falar unha lingua distinta, a de-

mora deica finais do século XX do nacemento dun movemento de recuperación do idioma, razóns socioeconómicas e sociolingüísticas e ausencia dun discurso provincialista no XIX que despois dese lugar a un rexionalismo, son as causas principais”, sinala este experto.

ESFORZOS PARA A RECUPERACIÓN. A maiores, sen un sistema literario propio até datas ben recentes, sen medios de comunicación alén dalgúns revistas culturais e sen apoio institucional, a *llingua* foi perdendo falantes ao longo do século XX esmagada pola presenza do castelán. A referencia de Asturias permitiulle dotarse dunha norma ortográfica –que é distinta no caso da variante do mirandés, empregada en Miranda do Douro, Portugal– e de prosperar algunas iniciativas de recuperación do idioma. De todos os xeitos, a maioría dos esforzos teñen lugar precisamente fóra do seu ámbito lingüístico actual do leonés e sitúanse preferentemente nalgúnsas cidades nas que o castelán é a lingua materna da poboación.

A xuízo do membro da Academia de la Llingua Asturiana, Nicolás Bartolomé Pérez (León, 1971), os esforzos de recuperación da lingua deberían centrarse “onde se fala o leonés”. Para o académico, “é importante concienciar á xente sobre o valor do idioma non só para o uso familiar”. Mais para conseguilo é imprescindible a intervención da Administración. “Na reforma do Estatuto [da Comunidade autónoma] >>>

Realidade dialectal da lingua asturleonesa

ASTURLEONÉS OCCIDENTAL

- Zona A
- Zona B
- Zona C
- Zona D
- Brañas vaqueiras
- Berciano-Cabreirés
- Sanabrés
- Leonés Centro-Occidental
- Falas de transición ao portugués

ASTURLEONÉS CENTRAL

- Asturiano central
- Centro meridional
- Zona de metafonía vocálica

ASTURLEONÉS ORIENTAL

- Asturiano oriental

- Galaico-portugués
- Galaico-asturiano
- Castellano
- Saiagués
- Fronteira entre España e Portugal
- Límite provincial
- Límite entre dialectos
- Fala local con marcada personalidade
- M Mirandés
- P Pixetú
- BB Bañés
- Se Sendinés
- SC Fala de san Ciprián

UERE SABER MÁIS?
www.lacaleya.org
www.furmientu.org
www.academiadellalingua.com

O territorio lingüístico do galego linda polo este exclusivamente co astur-leonés

Afalta de conciencia
de falar unha lingua
distinta é unha das causas
do proceso de desaparición
do leonés”

[Héctor XIII]
Filólogo.

Haicen anos o leonés era
a lingua da maioría
da poboación occidental
de Zamora e León
e do norte de León”

Esténdese deica Salamanca

Aínda que en tempos alcanzou tamén ao territorio que hoxe ocupa a provincia de Salamanca, en concreto as comarcas de Las Arribes e a Serra de Gata, nestas últimas demarcacions non quedan falantes patrimoniais de astur-leonés pero si se rexistran vestixios da lingua na toponimia e no vocabulario.

Na actual provincia de León, a *llingua* emprégase en trece comarcas do occidente e do norte. Mientras no oeste empréganse varieda-

des dialectais occidentais do astur-leonés, no norte tamén se rexistran formas dialectais centrais e mesmo orientais do asturiano. De todos os xeitos, na metade occidental do Bierzo o galego é a lingua propia, mentres que na oriental é o astur-leonés.

En Zamora, a metade de Sanabria é de fala galega e a outra metade ten o astur-leonés como lingua propia orixinal. Nesta provincia empréganse as variedades dia-

Na actual provincia de León
a *llingua* emprégase
en trece comarcas
do occidente e do norte”

lectais occidentais, ademais do sanabrés. O mirandés –o asturiano de Miranda do Douro, Portugal–

utilízase nalgúns concellos da zona fronteiriza con Portugal.

En calquera caso, a lingua patrimonial coa que limita o galego polo seu oriente é o astur-leonés nalgúnha das súas variedades occidentais, tanto en Asturias como en Castela e León. A pesar de que hoxe existen zonas nas que a porcentaxe de falantes da *llingua* é moi baixa, o castelán non é o idioma propio de ningunha comarca que linde co territorio lingüístico do galego.●

O reino leonés esváese en Castela

A Comunidade autónoma de Castela e León nace marcada pola polémica a principios dos anos oitenta do século XX. Aínda que o franquismo, durante algúns períodos, incluíu a León en *Castilla La Vieja* e houbo iniciativas a prol da unidade das dúas rexións no século XIX, o antigo reino de León nacido na Idade Media mantivo a súa personalidade e a súa memoria deica finais do século XX. Mesmo a división provincial trazada no século XIX tardou en consolidarse.

Cunha bagaxe histórica propia, cando comezou o proceso de formación das autonomías tras a aprobación da Constitución de 1978, un intenso movemento leonés tratou de lograr a creación dunha Comunidade propia e algun-

Nicolás Bartolomé, membro da Academia de la Llingua Asturiana. TAREK HALABI

has posicións defenderon unha organización territorial que tamén incluía Asturias e mesmo Cantabria. A iniciativa fracasou mais hoxe aínda ecóan aquelas reivindicacions.

Con ocasión do seu nomeamento como membro da

Un intenso movimiento
leonés tratou de lograr
unha comunidade propia”

[Nicolás Bartolomé]
Académico da Llingua.

Academia de la Llingua Asturiana, o estudos da literatura popular leonesa e xurista, Nicolás Bartolomé Pérez, admitía nunha entrevista no semanario *Les Notícias* de Oviedo que se cadra hoxe é tarde para que se constitúa unha Comunidade leonesa. “Zamora creouse *ex profeso* e acabaron existindo zamoranistas. É impensábel, a día de hoxe, que desapareza a provincia de Zamora sen ferir a sensibilidade dos zamoranos. As cousas van lentas e dentro de cen anos haberá unha identidade castelán-leonesa, non o dubido. Están a gastar moitos cartos, están a xerar un ambiente político e social, un ámbito económico novo e iso xera centros novos de poder”, indicou.●

Pintada reivindicativa de León libre en Vilafranca do Bierzo.

X. TABOADA

Un rico patrimonio cultural empobrecido

Castela e León conta cun rico acervo cultural inmaterial, pois dentro das fronteiras desta Comunidade autónoma existen territorios nos que é patrimonial algúns das linguas da Península Ibérica agás o catalán e o aragonés. Porén, este ben está escasamente recoñecido e non recibe un mínimo apoio institucional.

Coa excepción do galego no Bierzo, onde a Xunta colabora coa Junta de Castela e León e co Consello Co-marcial do Bierzo na promoción da lingua propia, as iniciativas oficiais a prol dos outros idiomas castelán-le-

En Castela e León, ademais
de castelán, fálase galego,
portugués, astur-leonés
e vasco”

oneses son inexistentes.

Ademais do galego, hai localidades que empregan o portugués en Sanabria; en zonas occidentais de León e Zamora, así como no norte de León, fálase artur-leonés e no condado de Treviño –pertencente á provincia de Burgos pero enclava-

do fisicamente no territorio foiral de Araba– hai residentes que se expresan en éuscaro. En Puebla de Arganzón mesmo existe unha ikastola.

“A Comunidade autónoma é moi grande, apóiasi moito en Castela e non ten moita sensibilidade coas outras linguas que se falan no seu interior”, explica o académico Nicolás Bartolomé Pérez. O resultado non só é a paulatina diminución de falantes, tamén se perde ou se ignora unha diversidade cultural que podería ser fonte de riqueza para esa Comunidade autónoma.●

POLOS CAMIÑOS DATERRA

Dous aspectos do estado actual da anta.

A anta de Abuíme

Vestixios, pedras fendidas, pedras desaparecidas ou semienterradas. Visitamos un dolmen, nun antigo Campo de Mámoas, en terras do Saviñao. Alí se achegaran xa hai ben anos Florentino López Cuevillas e Antón Fraguas

X. Torres Regueliro (TEXTO & FOTOS)

Na parroquia de Abuíme do concello do Saviñao atópase a anta de Abuíme, ou o que queda dela. Saíndo de Escairón, a capital municipal, en dirección a Currelos, e pasada a parroquia de Seteventos (Capela Sixtina do Saviñao da que falaremos noutra ocasión), chégase axiña á parroquia de Abuíme. A estrada pasa a carón do castro, que sobresae pouco no terreo, e no lugar da Cruz, onde hai unha pequena construcción cun letreiro de asociación cultural ou similar, pódese deixar o vehículo. Dende alí se divisa a anta un pouco arredada das casas novas e no medio dunha extensa chaira con campos de labor, hoxe pouco labrados, e prados. Na última visita que lle fixemos, os piñeiros novos xa medraran competindo co dolmen. O lugar era coñecido como Campo das Mámoas, o que

indica que nel debeu haber varias que serían depredadas e destruídas como a da propia anta.

A anta, arca ou dolmen componse de cinco chantas fincadas no chan, de grande espesor e arredor de un metro oitenta de altura, as máis grandes, faltas da tampa que as cubría. Outra pedra permanece enterrada no chan a uns metros das outras, rodeada de silvas e toxos. Tense dito que unha das chantas que falta foi empregada por un canteiro para facer unha pía para o gando dunha casa de Vilasanté, a parroquia inmediata a Escairón. Animaliños, fóra almal, os que tal fixeran. Tanto o canteiro como o que fixo o encargo. Dende aquela (e xa passaron ben anos) non houbo ningúen que se interesase por restituír aquela pedra mutilada, ou o que quedase dela, ao conxunto do que formou parte. Nin concellos, nin deputacións nin xuntas cos seus or-

ganismos correspondentes de cultura e patrimonio.

ESTUDADA POR CUEVILLAS E ANTÓN FRAGUAS. En agosto de 1929 o arqueólogo ourensán Florentino López Cuevillas, o seu discípulo Antón Fraguas e a moza Pura Lorenzana realizaron traballos de campo nesta zona. Antón Fraguas—áinda que algo máis vello ca ela—era compaño de Pura nos estudos en Compostela e licenciáronse xuntos, mentres que Cuevillas xa era o grande mestre da nosa arqueoloxía.

Ao ano seguinte os seus traballos e pescudas víronse recollidos pola revista *Arquivos do Seminario de Estudos Galegos* baixo o título “Mámoas do Saviñao. A anta de Abuíme e a necrópole do Monte da Morá”. Monte que se atopa no mesmo concello, mais noutra dirección. A anta, da que publican debuxo e fotografía estaba xa nun estado semellante ao que se pode ollar hoxe e xa non se aprecian daquela restos da mámoa ao seu redor, que sería de pouca altura. Recóñecen os autores que no estado en que se atopaba non era doado facerse idea exacta e clara da súa magnitude e verdadeira forma. A anta tería, segundo eles, un corredor curto do que eran vestixios tres pe-

Pura Lorenzana quizais fose a primeira galega dedicada a traballos arqueolóxicos”

O traballo de exploración das mámoas era, polo xeral, ‘caro, fatiguento e de cativos resultados’

Os fregueses que ergueron un templo tan consistente deixaron destruír, pola contra, o vestixio más firme dos seus devanceiros”

dras pequenas semienterradas que hoxe xa non se aprecian. O conxunto formariano dez pedras. Faltarian por tanto, ademais da tampa, as dúas chantas que flanqueaban a porta do megalito, unha delas soterrada e a outra de utilitario comedero dos marraos.

PURA LORENZANA, ESTUDANTE EVCINA DO LUGAR. Pura Lorenzana quizais fose a primeira galega dedicada a traballos arqueolóxicos. É unha nida representante da emerxencia das mulleres nos anos vinte do século pasado que comezan a acceder, timidamente, á universidade e a outros campos até entón vedados para elas. Nada en Vilasante en 1907, estudante brillante, foi socia activa do Seminario de Estudos Galegos e será ela a que lea o traballo colectivo do Saviñao, en maio de 1930, como ingreso no Seminario. Foi quizais unha deferencia cara ela dos outros autores. Probablemente ela coñecese e informase da presenza da chanta do dolmen na corte dunha casa da súa aldea. Vencellada ao nacionalismo conservador da Dereita Galeguista, Pura rematará colaborando co primeiro Franquismo (ao contrario de Fraguas que foi represaliado) e xubilándose como inspectora de ensino medio, logo de dedicarse á docencia moitos anos en Santiago.

XOÁN DE FORCADOS, IMPULSOREMECENAS. O traballo das mámoas do Saviñao de tripla autoría leva a seguinte dedicatoria: “Pra Don Xoán López Suárez, doctor en Meiciña, e >>>

Aanta [á dereita] entre os campos de labradio e case comesta polo piñeiral.

>>> más doctor ainda en Iniciativas, en Actividade i- en Galeguismo". Este mecen- as, coñecido popularmente como don Xoán de Forcados, era nativo do Saviñao (ao igual que a, daquela, estu- dante Pura Lorenzana) e é moi posíbel que estes tra- ballos de exploración arqueoló- xica fosen alentados por este mecenas e grande impulsor da investigación na nosa te- rra, señor do solar de Lama- quebrada. O Monte da Morá quedaba perto das súas ter- ras. Como se di na mono- gráfia citada, o traballo de ex- ploración das mámoas gale- gas era, polo xeral, "caro, fati- guento e de cativos resulta- dos".

A igrexa parroquial foi reconstruída no século XVII.

Cuevillas e Fraguas publi- carían, anos despois, un tra- ballo sobre os castros do Savi- ñao, entre eles o de Abuíme,

de forma alongada, sen restos de foxos nin parapetos.

Abuíme foi un dos cinco coutos que pertencían ao se-ñorio da casa de Tor. Precisa- mente, Xermán Vázquez na súa *Historia de Monforte*, re-feríndose á dona María Paz Taboada, derradeira señora de Tor, dí o seguinte: “En es- tos días [abril de 1972], trami- ta expediente para la obten- ción del título de baronesa de Abuíme”. Descoñecemos se a señora de Tor, a quien coñece- mos nos seus últimos anos, chegou a acadar tal título.

Antes de abandonar a al-dea acercámonos á igrexa. A parroquial é un templo re- construído no século XVII, de planta rectangular, coa ábsida

cadrada e más elevada que o resto da nave. Ten adosada a sancristía e un pendello para resguardarse. O seu aspecto é rexo e sólido e, por unha rara asociación, fainos lembrar as chantas da anta próxima. Os fregueses que ergueron un templo tan consistente deixaron destruír, pola contra, o vestixio máis firme dos seus devanceiros, da súa propia historia.

Partimos, dirixindo unha última ollada cara a chaira onde se atopan as chantas. A anta de Abuíme, mutilada, testemuña duns tempos tan arredados, deixa en nós unha sensación de desamparo e esquecemento como tantas cousas desta nosa Terra.●

SARGADELOS

TERRAS GALEGAS ELABORADAS CON IDEAS DO NOSO TEMPO

vixar.comer.mercar

Falámosche a ti.

CADENA SER

GEMMA NIÉRGA

LA VENTANA

Luns a venres de 16:00h a 19:00h.

www.cadenaser.com

EXPO ZARA GOZA 2008

A woman with short blonde hair, wearing a white blouse with lace shoulders, stands by a window. She is holding a white cup with a logo on it. The window has a dark frame and looks out onto a landscape. The interior wall is dark green. A small vase with white flowers sits on the windowsill. In the bottom right corner, there is a blue and white logo for 'CADENA SER PASE O QUE PASE'.

VISITAR.

Oza dos Ríos, terra de contrastes naturais

O concello de Oza dos Ríos, na comarca de Betanzos, é unha zona eminentemente rural, con pouco máis de 3.000 habitantes que se distribúen en 12 parroquias, sen apenas núcleos urbanos salientábeis, agás o do Castiñeiro. Goza dunha posición xeográfica privilexiada, encravada ao sur das terras brigantinas entre os ríos Mendo e Mandeo. Para chegar até aquí poden tomarse dúas vías. Por un lado, a autovía Arteixo-Madrid ou a estrada comarcal C-540, que comunica Betanzos con Arzúa.

O seu relevo, moi accidentado, está cheo de contrastes e peculiaridades, entre elas a de ter unha zona con altitudes de consideración que se aproximan, nalgúns dos casos, aos 600 metros, como é o caso de Pena Moura ou o Cruce da Queimada, en Brueiro. Pola contra, existe outra área que non é tan sinuosa. Estas características fan de Oza dos Ríos un lugar idóneo para a práctica do sendeirismo a carón de calquera dos tres ríos que atravesan o termo municipal, onde existe un gran número de muíños. Tamén é unha zona indicada para os aficionados á caza e á pesca.

A gran riqueza deste concello encóntrase no seu propio hábitat, onde se encravan grandes superficies arboradas, así como tamén nos seus cueros onde pasta un gran número de cabalos do monte.

En calquera pequena ex-

cursión que se faga por Oza é posíbel atopar mámoas e castros, que dan unha idea de cando chegaron a esta terra os seus primeiros poboadores. Dispón tamén dun gran patrimonio rural, entre o que se pode citar o mosteiro de San Nicolás de Cines ou a capela de Belén, de estilo neoclásico rural galego. Polo que atinxé á arquitectura civil, salienta a ponte de Roibeira, sobre o río Mendo, de época románica. Do mesmo xeito, existe un abondoso número de casas reitorais abandonadas.

Á aqueles que queiran descansar, mentres os máis pequenos gozan dos xogos, podería recomendárselle que se achen guen á área recreativa da Fraga do Rei, mentres que o que quiera degustar un bo xantar pode achegarse a Casa Braulio, no núcleo principal do concello.●

Antonio Cendán

MERCAR.

Coches moicaros

Ollar nestes tempos de crise as listaxes de prezos dos coches pode dar vertixe, sobre todo se o que se observa, son os custes de vehículos de alta gama aos que só teñen acceso persoas ás que o Plan Renove e distintas promocións comerciais lle importan ben pouco. Se vostede é dos que xogan á quiniela ou lotaría, e a miúdo soña co que faría se lle toca un premio, aquí van algunas suxencias de compra de coches de luxo.

O 62Zppelin da casa estadounidense Maybach, presentada ao público como "a berlina más cara do mundo" por

Unha vista de Oza dos Ríos.

Maybach 62 Zeppelin.

riba dos Bentley e Rolls Royce, é un exemplo. Cun prezo de 627.500 euros, e dúas versións, unha longa de 6,16 metros de longo, e a curta, de 5,73 metros, conta, entre outros equipamentos, con cambio automático de cinco velocidades, un motor de 640 cv, e até copas de prata para o champagne, iso si, é unha edición limitada a 100 unidades en todo o mundo.

Se soña cun coche deportivo e descapotábel, a factoría inglesa Aston Martin ten no catálogo o *DBS Volante* por 292.000 euros, equipado co último en tecnoloxía. O seu equipo de audio, con 13 alto-falantes, adáptase ao vento cando se abre a capota do coche, que conta con 6 velocidades e caixa de cambios manual e secuencial, freos de carbono e cerámica e unha potencia de 476 cv.

O Bentley *Azure T*, señorío e descapotábel, está nos 403.625 euros. O utilitario inclúe unha potencia de 507 cv, seis velocidades e cambio de marchas deportivo, automático e manual, equipo musical con 10 altofalantes, entrada para iPod e USB, suspensión deportiva e normal e lamias de aliaxe de 20 pulgadas. ●

E.E.

Aston Martin DBS Volante.

Sucalcos na Ribeira Sacra.

VIÑOTECA.

Quinta de Albarado

Quinta de Albarado foi un dos viños premiados na categoría de tintos novos da colleita do 2009 –á que se presentaron 44 mostras– da edición deste ano da cata dos viños da Ribeira Sacra, organizada polo seu consello regulador. Está elaborado pola adega As Oubenzas, fundada no 2006 e asentada sobre una antiga construcción de pedra, que data do século XVIII, situada no lugar do Pacio, en San Pedro de Líncora, no concello de Chantada.

Atopar un viño galego, que non sexa dunha marca coñecida, fóra da súa propia zona de producción, incluso nela, é praticamente imposible. No caso da Ribeira Sacra isto soluciónase grazas á viñoteca que o Museo do Viño posúe no centro de Monforte de Lemos, onde podemos atopar a maioría dos viños elaborados nesa denominación, coma este Quinta de Albarado, a 6.50 euros.

Despois das primeiras sensa-

Quinta de Albarado, 2008
Adega As Oubenzas.
Pacio, Líncora (Chantada)
Mencía.

ciones de pechado esperamos porque sabemos que a paciencia nos viños adoita recompensar con novas fragrancias, que, coma nesta ocasión, nos transportan volitivamente cara

á natureza que acompaña as cepas. Liberados do pechado, arrancan os froitos negros máis claros que nunca, dándolle paso ao radiante e más vivo aroma das baías silvestres e a un chisquiño de herbas perfumadas mesturadas de flores, para rematar nun fondo mineral que nos devolve ao lar.

Gusto vivo ou como encher o padal de sensacións desde unha grácil finura esvelta, sen necesidade dunha aparatosa musculatura nin de elevados graos. ●

Antonio Portela

Suave. Cremoso. Nutritivo.

Queixo Arzúa-Ulloa

O tradicional queixo galego

Certificado pola
Denominación de Orixe Protexida
queixo@arzua-ulloa.org
Tfno. e fax: 981 50 76 53

XUNTA
DE GALICIA

FEADER
Europa investe no
rural

GUIEIRO

1.410 DE CULTURA E ESPECTÁCULOS

ANOSA TERRA
10-16 DE XUNHO DE 2010

Coordinado por Gonzalo Vilas

IV Festival de música alternativa Millo Verde

Rock, reggae, ska, rap e funky son, entre outros, os estilos que poderán gozar os asistentes na cuarta edición do festival alternativo **Millo Verde** en Redondela, que reunirá a varios grupos de música, organizado pola Asociación Millo Verde e a Concellaría de Cultura redondelana.

O festival de música alternativa pretende converterse nun referente na promoción de novos grupos musicais de Galicia e Portugal, debido sobre todo, á calidade nas maquetas recibidas cada ano, de onde saen parte dos grupos participantes. Este ano, contarán coa presenza de grupos como: **Minim, Arritmic, Skakeo, Funny Style Brass, Pan de Capazo, Cuchufello...** entre outros, durante os dous días de duración do evento.

O festival ademais de concertos, contará con actividades de graffiti, talleres, artistas de rúa, rocódromo, pasarás, teatro, xogos para os máis pequenos. Tamén disporá dunha zona de acampada libre e gratuita, onde os asistentes poderán permanecer os dous días.

Entre as actividades programadas haberá un Mercadiño de Troco, nos sotopasais do Concello, organizado coa colaboración da Asociación de Consumo responsábel **Loaira**, ou un obradoiro de malabares na Alameda. Tamén haberá animación de rúa coa intervención dalgunha das bandas participantes ou cos grupos de malabares e novo circo **Isla le triska, Pés Ceibes**, e outros artistas individuais de rúa.

Venres 11 e sábado 12, diversos escenarios e rúas de Redondela.

BUEU

→EXPO. **Translatio Sancti Iacobí.** Unha nova exposición temporal de longa duración baixo o título *Translatio Sancti Iacobí. A Ruta marítima do apóstolo Santiago*, coa que se inicia unha nova serie de pequenas exposiciones denominadas de forma xenérica *Unha Peza Singular*, neste caso arredor da lenda da traslación do Apóstolo. No Museo Masso.

CARBALLO

→MÚSICA. **Coro Nenos Cantores da OSG.** O Festival Mozart Express viaxa cos Nenos Cantores da Orquestra Sinfónica de Galicia, con obras de Mendelssohn, Antón García Abril e Benjamin Britten. O domingo 13, ás 21:00, na Igrexa de San Xoán Bautista.

CARRAL

→MÚSICA. **Tony Lomba & Elió dos Santos.** Os dous coñecidos cantantes vigueses actúan o sábado 12, ás 23:45, na Sala The Star.

ACORUÑA

→CINE. **Cine para os nenos.** Todos os sábados, ás 18:00, no Museo Unión Fenosa - MACUF.

→CINE. **Cines Fórum Metropolitano.** Esta semana poderemos ver *Vratne Lahve (Soños de mociadade)* de Jan Sverák (República Checa, 2007), e *Un conte de Noel*, de Arnaud Desplechin (Francia, 2008). Do xoves 10 ao sábado 12, entradas a 3 e 2 euros, nos cines Fórum Metropolitano.

→CINE. **Programación CGAI.**

Xoves 10

Los Hijos. 20:30 h. *El sol en el sol del membrillo* (2008), *Los materiales* (2009) 87'. Vídeo. Presentación a cargo de dous dos seus autores, Natalia Marín e Javier Fernández. Entrada gratuita.

Venres 11

Gus Van Sant. 18:00 h. *Drugstore Cowboy* (1989) 102'. Subtítulos en galego.

Los Hijos. 20:30 h. *Ya viene, aguanta, riégueme, mátame,* (2009), *Circo* (2010) 90'. Vídeo. Presentación a cargo de dous dos seus autores.

Sábado 12

Fóra de serie. 18:00 h. *Outonarte Galicieiras*, 2010 20'. Presentación a cargo de José Luis Ducid (director), Ánxela Caramés e varios dos artistas participantes. Entrada gratuita.

Gus Van Sant. 20:30 h. *Drugstore Cowboy* (1989) 102'. Subtítulos en galego.

Luns 14

Gonzalo Torrente Ballester. 20:30 h. *GTB x GTB* (Luis Felipe Torrente e Daniel Suberviola, 2010), *Surcos*

O Museo Masso de Bueu inaugura a exposición *Translatio Sancti Iacobí*, con ocasión do Xacobeo e arredor da imaxinería relativa á traslación por mar do Apóstolo.

EXPO

Francisco Llorens

Francisco Llorens (A Coruña 1874-Madrid 1948), profesor, pintor e debuxante, está considerado como o primeiro paisaxista galego da historia da arte.

De pai catalán, formado na Coruña e Madrid, alumno da Escola de Belas Artes de San Fernando e discípulo de Sorolla, pensionado da Academia Española de Roma e viaxeiro por Europa, Lloréns atopou en Galicia a contorna natural ideal para expresarse artísticamente.

Relacionado coa intelectualidade galega e figura senlleira do **Reurdimento**, reflectiu na súa obra dos prados ás rías, das costas marítimas aos interiores boscosos e das rúas e dos monumentos das súas cidades históricas ás casas tradicionais e os xardíns dos pazos das súas comarcas más fermosas. A súa poderosa personalidade cre-

Unha das paisaxes galegas de Francisco Llorens.

ativa destácase con intensa forza sobre o mundo cultural galego da primeira metade do século XX e forma parte das xeracións afectadas pola crise do 98, que contribuíron ao formidábel esforzo impulsor de España pola vía da renovación en todos os sentidos.

A súa formulación estética, vinculada a un espírito realista en princi-

pio e dirixida ao impresionismo máis tarde, alcanzou a súa dimensión orixinal e distintiva dentro da corrente postimpresionista.

Vinte e sete obras conforman esta exposición permanente, a maioría doazón da súa filla, e recentemente restauradas.

Exposición permanente, na Fundación Barrié de la Maza, A Coruña.

Sala de Exposiciones na cidade, situada no Centro Social CaixaNova da Mariña.

→EXPO. **Miradas cara ao paraíso.** Revisión da arte galega en diálogos coas principais vanguardas internacionais, con obras de artistas como Chagall, Óscar Domínguez, María Blanchard, Wilfredo Lam, Fernand Leger, Joan Miró ou Picasso. Até o 30 de setembro, na sede de Caixa Galicia.

→EXPO. **Luís Seoane.** Dúas mostras analizan diversos aspectos da obra gráfica do artista galego, no ano do seu centenario. L.S., a configuración do posible (até o 4 de xuño), e Creando con Luis Seoane, serie de actividades didácticas. Na Fundación Luis Seoane.

Tony Lomba actúa en Carral.

→EXPO. **Cada paso conta.** Organizada pola Asociación contra a Fome en colaboración con Cultura Solidaria Galega, para facer visible unha tragedia que están a vivir un millón de persoas en todo o mundo, a mostra que conta coa participación de máis de 70 artistas con pintura, fotografía, ilustracións, poesía, literatura... Até o 27 de xuño, na Casa Museo Casares Quiroga.

→MÚSICA. **Festival Mozart.** No marco do Festival Mozart, teremos o concerto *Mocidades truncadas*, polo Quinteto Dezinko, este xoves 10, ás 20:30, na Real Academia de Bellas Artes.

O venres 12, ás 21:00, actuación do Cuarteto Scherzo, que interpretará a Mozart e a Schubert, na Casas dos Peixes.

O sábado 12, **Andreas Staier**, artista en residencia do Festival, estréase coa **Orquestra Sinfónica de Galicia**, dirixida por Jaime Martín. Será ás 21:00, no Teatro Colón.

E o domingo 13, ás 13:45, o Quinteto Cimarrón estará na Praza das Bárbaras.

→MÚSICA. **Pandereteiras de Raigadas.** Un traballo de campo que nos transmite a forza da nosa música, a nosa cultura e tradicións. Este xoves 10, ás 20:00, na Sede Fundación caixa Galicia.

→MÚSICA. **Os venres nas Bárbaras.** Ciclo que se desenvolverá durante todo o mes de xuño e inclúe música clásica, zarzuela e música galega. Este venres 11, a **Banda de**

A formación galega de jazz **CoolBeat** actúa na sala coruñesa Jazz Vides, este domingo.

MÚSICA

Abril Fado Atlántico

Este proxecto musical de fado e outras músicas relacionadas coa cultura atlántica galego-portuguesa experimenta sobre a fusión das influencias europeas, indíxena e africana que deron como resultado estilos propios e definidos como o fado, o tango ou o chorinho.

O arxentino **Daniel Adzemian** (guitarra portuguesa, coros, dirección musical) é o líder deste proxecto no que a música é a principal protagonista, mostrándonos a cara oculta e más interesante da cultura musical galego-portuguesa.

O elenco de Abril complétanlo **José Calabuig**, guitarrista valenciano, (Guitarra clásica viola de fado) e **Dani Pérez**, contrabajista, ademais da voz de **Noelia Santos**.

Ocasionalmente o grupo conta coa colaboración de fadistas como o portugués **Emanuel Soares**, ou a moza fadista **Sara Rodrígues**.

Tratamento de Fado para música atlántica podería ser unha etiqueta para a obra deste grupo que, con instrumentación típica de fado interpreta músicas afins a esta cultura sempre en idioma portugués, abordando tanto versións persoais de músicas diversas como composicións propias, nunha proposta arriscada pero homoxénea.

A formación ten actuado nos últimos meses en diversas cidades e vilas galegas, e torna a facelo esta fin de semana, a chegándose á cidade herculina.

O venres 11, ás 21:00, entrada a 5 euros, no Forum Metropolitano da Coruña.

Estela Lloves coa Compañía Arraiana representa a obra *Knochemblume* en Ferrol.

Música ofrece un repertorio de **Reveriano Soutullo**, ás 20:00, na Praça das Bárbaras.

→**MÚSICA. Abril Fado Atlántico.**

A formación, con músicos de varias nacionalidades, recolle a tradición musical galego-portuguesa e outras. O venres 11, ás 21:00, entradas a 5 euros, no Forum Metropolitano.

→**MÚSICA. CoolBeat.** Este grupo galego de jazz actúa o domingo 13, ás 20:30, na sala Jazz Vides.

FERROL

→**ACTOS. Conta contos infantil.** A Biblioteca Central acolle todos os mércores, entre as 18:00 e as 18:50 horas, unha sesión de contacatos para nenos e nenas no marco do programa *A hora do conto*. A actividade está dirixida a rapaces de catro a dezanos, gratuita.

→**ACTOS. Clube de Narrativa.** Celebrase en xoves alternos o Clube de Narrativa para adultos, en horario de 16:30 a 18:00. As sesións están dirixidas por Raquel Paz. Este xoves 10, na Biblioteca Central da praza de España.

→**EXPO. Ruth Matilda Anderson, unha mirada de antano.** Despois de ter estado en Coruña, a mostra repártese agora entre Ferrol e Vigo para exhibir o amplio legado da fotógrafo Ruth Matilda Anderson, no maior arquivo fotográfico de Galiza, caracterizado pola gran calidade e vasta información que achega. Até o 9 de xaneiro de 2011, na Sede Fundación Caixa Galicia.

→**EXPO. Centro Torrente Ballester.** Exposición do Cristo da Tahona, peza propiedade do concello de Ferrol cuxa orixe se remonta ao século XIV e que formou parte dunha vivenda particular no barrio de Canido até o ano 1850. Na Sala Máximo Ramos. A Sala de Proyectos ofrece a video proxección *Ocaso*, da artista **Marina Núñez**, mentres que na parte antiga e nova do centro estará aberta a exposición *Seguro?*, de **Suso Basterrechea**. Todas, no Centro Torrente Ballester.

→**MÚSICA. Roger de Flor: naturalidade e silvestre.** Recital do cantautor galego, que inclúe a proxección dun documental. O venres 11, a partir das 20:30, entrada de balde, no Centro Torrente Ballester.

→**MÚSICA. Gala Lírica.** Gala lírica a cargo da compañía **Amigos da Lírica** de Ferrol. O sábado 12, ás 20:30, entradas de 20 a 10 euros, no Teatro Jofre.

→**TEATRO / DANZA. Knockenblume (Flor de hueso).** Obra da compañía Cía. Arraiana-Estela Lloves, que poderemos ver este xoves 10, ás 20:30, entrada a 5 euros, no Teatro Jofre.

→**TEATRO. Glengarry Glen**

Ross. Obra dirixida por **Daniel Veroneze** co Teatro Español, interpretada por Gonzalo de Castro, Ginés García Millán. O domingo 13, ás 20:30, entradas de 18 a 14 euros, no Teatro Jofre.

OGROVE

→**EXPO. Víctor Lorenzo.** Este artista de Baiona expón as súas esculturas en madeira, até finais de xullo, na Casa da Cultura Lueiro Rey.

LARACHA

→**MÚSICA. Machina.** Machina chega desde Cerceda, un dos berces do rock galego. Actúan o venres 11, ás 00:00, no Pub d'Antón Rock Café.

LOUSAME

→**TEATRO. O espírito do bosque.** Monicreques para os cativos, co grupo **Títeres Falcatrúa**. O sábado 12, ás 11:00, na Praza dos Santeiros.

LUGO

→**ACTO. Sábados +XTI -Máis por ti.** Actividades que resultan atractivas para os mozos, nun espazo saudable. O sábado 12, de 18:00 a 22:00, entrada a 3 euros, na discoteca BOE.

→**ACTO. IMercadillo de Trastos Belos Cidade de Lugo.** Neste primeiro mercadillo pode-ranse atopar compravendas de móveis e repostos antigos e clásicos, compravenda de coches clásicos, exposición de maquinaria agrícola, e unha ampla gama en coches, móveis e aperos antigos. O sábado 12, de 10 a 20:00, e domingo 13, até as 15:00, na Praza do Seminario Menor.

→**EXPO. Galicia innovadora.** Esta mostra recolle as nove imaxes galardoadas e seleccionadas no concurso fotográfico *Galicia innovadora e creativa* convocado pola Fundación Galicia Europa e a Xunta. No Museo Provincial.

→**EXPO. O Castro da Atalaia.** Esta mostra sobre este xacemento situado en San Cibrao está organizada por Marína Patrimonio, coa colaboración de Lugo Patrimonio e Adega, e patrocinada pola Deputación. Aberta até o 20 de xuño, no Museo Provincial.

→**EXPO. Castelao. A derradeira lección do mestre.** Exposición de obras, obxectos persoais e libros de Castelao, no 60 cabodano da súa morte, e correspondentes ao período 1936-1950. Permanecerá aberta até o 10 de xullo, na Sala de Exposiciones do Museo Provincial.

→**DANZA. Lugo 10 Danza na rúa.** Neste espectáculo de danza, un total de 42 bailaríns e bailarinas protagonizarán sete coreografías de diferentes estilos. O venres 11, ás 19:30, no fondo da Praza Maior.

Avenida de Samil 17
36212 Vigo
T + 34 986 240 130
F + 34 986 240 633
verbum@vigo.org
www.verbum.vigo.org

EXPOSICIONES TEMPORAIS

A Voz da Terra.

Unha interpretación visual de X.M. Albán sobre poemas de Uxío Novoneyra. Ata o 13 de xuno, de 10 a 21h. Entrada gratuita

O libro do artista como colector de ideas.

Inauguración o venres 11 de xuño ás 20h. O libro do artista pode definirse como unha forma de arte do século XX, integrada en todos os movementos importantes. É un campo de acción no que existen moitos aspectos en relación á sua forma, idea e materiais, e ao mesmo tempo continental e contido, como tal posúe en si mesmo ideas e deseños, combinando imaxe e palabras e en ocasións a ausencia dunha ou doutra.

OBRADOIROS

Os Contos de Pablísimo, de 12 a 12h45. Para nenos/as a partir dos 4 anos. Domingo 13 de xuño. 1 euro por asistente.

Obradoiros de Fotografía. A partir dos 16 anos, os martes e mércores 15, 16, 22 e 23 de xuño, de 18 a 21h. Gratuito

Conferencias de Fotografía. O 16 e 23 de xuño ás 19 horas. Entrada gratuita.

Dentro da programación cultural de **Caixanova**, varias ciudades galegas verán esta semana a representación teatral de *Glen-garry Glenn Ross*, unha obra de **David Mamet** que dirixe **Daniel Veronese**.

→**MÚSICA.** *80 anos con Groba*. O ciclo lucense **Músicas a carón da mosqueira** ofrece este recital a cargo da **Orquestra de Cámara Galega**. Este xoves 10, ás 20:30, no *Círculo das Artes*.

→**MÚSICA.** *Esquíos*. O conxunto estradense protagoniza un concerto este xoves 10, ás 21:00, na *Sala Clavicémbalo*.

→**MÚSICA.** *Ciclo Murajazz*. A *big band Murajazz* ofrecerá tres concertos durante este verán, cun amplio repertorio de standards de jazz e música de filmes, que comezarán este xoves 10, ás 21:30, na *Praza Maior*.

→**TEATRO.** *Glen-garry Glenn Ross*. Unha obra dirixida por **Daniel Veronese** co **Teatro Español**, interpretada por Gonzalo de Castro, Ginés García Millán, sobre un grupo de vendedores inmobiliarios pola que **David Mamet** obtivo o Premio Pulitzer en 1984, e que foi levada ao cine en 1992. Este xoves 10, ás 20:30, no *Auditorio Municipal Gustavo Freire*.

→**TEATRO.** *VIII edición da Mos*

tra de Teatro Cidade de Lugo. O Concello, a Vicerreitoría de Cultura da USC e a Escola Arte e Lecer Fingoi organizan esta mostra, até o martes 15. Os grupos participantes da mostra son: **Achádego Teatro, Hipócrita Teatro e Nova Escena Teatro**, que representarán no teatro afectacionado da cidade. **Matapiollos Teatro e Alberte Carbocas** representarán o teatro profesional. A Compañía independente **Gula Gula** achegá o teatro universitario do campus, e tamén veremos á **Aula de Teatro** do Concello de Lugo. As representacións, no *Auditorio Municipal e Praza Maior* (matinais).

MELIDE

→**EXPO.** *O lobo*. Mostra organizada por ADEGA, ERVA e Asociación de Amizade das Artes Galego Portuguesa, un alegato a prol da conservación do lobo e os seus hábitats, con obra pictórica, literaria e audiovisual de más de 60 artistas de Galiza e Portugal. Até este luns 14 de xuño, na sala de

exposicións do *Edificio Multiusos*.

→**MÚSICA.** *Martinez*. O grupo fórmase en Vigo en 2008 integrado por antigos compoñentes de bandas de recoñecido prestixio como Kannon, Medusa ou Gardening. Actuación este venres 11, ás 23:00, na *Sala Fundación*.

MOS

→**MÚSICA.** *Concerto - Presentación The Turre's Band*. Presentación do seu 2º disco no que colaboran as **Cantareiras de Torroso**, así coma a violinista **Laura Quintillán**. Este venres 11, ás 22:30, no *Torreiro de Festas de Torroso*.

→**TEATRO.** *A evasión de Houdini*. Un espectáculo de magia a cargo do ilusionista **Pedro Volta**. Poderemos veo o luns 14, ás 21:00, no *Multiusos das Pozas*.

OURENSE

→**EXPO.** *Gravados*. Exposición de gravados de **Isabel Somoza, Xabier de Sousa e Xosé Poldras**, na *Galería Visol*.

→**EXPO.** *O soño da materia*. Exposición da artista **Flor Fernández**, no *Auditorio Municipal*.

→**EXPO.** *Rostros do mundo*. Exposición de fotos do profesor de secundaria e viaxeiro ciclista **Roberto Mateos García**. No *Café Cultural Auriense*.

→**MÚSICA.** *O Sonoro Maxín*. A marchosa fanfarria ourensá actúa este venres 4, ás 21:30, entrada a 5 euros, no *Café Cultural Auriense*.

→**MÚSICA.** *Rojo Dos*. Este grupo de hardcore de Coia, Vigo, dá un concerto o sábado 12, ás 20:00, na *Sala Masterclub*.

→**TEATRO.** *Nunca menos*. Un percorrido en clave de humor acedo a través da historia de Galiza, por todos eses períodos de luze e de sombras que fixeron de nós o que hoxe somos. Unha obra da compañía **Fulano, Mengano e Citano, S.L.**, que poderemos ver este xoves 10, ás 20:30, no *Auditorio Municipal*.

→**TEATRO.** *Exitus*. Un funeral, un home na busca de emprego, un directivo dun laboratorio farmacéutico e un avogado, entremesturan as súas vidas sen que eles mesmos sexan conscientes do destino común que os une. Pola compañía **Titzina Teatre**, este venres 11, ás 21:00, entradas de 8 a 6 euros, no *Teatro Principal*.

→**TEATRO.** *Berto Romeo*. O conocido cómico da televisión ven co seu espectáculo *La apoteosis necia*, donde combina monólogos humorísticos coa música en directo, creación do propio artista. Este venres 11, ás 21:00, no *Auditorio Municipal*.

→**TEATRO.** *Frankenstein*. Neste espectáculo para nenos, o grupo

Ghazafelhos parte dun clásico como Frankenstein para profundizar nas diferencias que, as veces, nos fan sentir mal. O domingo 13, ás 12:00, no *Auditorio Municipal*.

PONTEVEDRA

→**EXPO.** *Ao pé do Lar. Memorias de coociña*. Exhaustiva mostra sobre a gastronomía galega dos últimos 200 anos, analizando a coociña como espazo de elaboración de alimentos, pero tamén como espazo destacado da nosa cultura. Até o luns 31, na *Sede Fundación Caixa Galicia*.

→**EXPO.** *80, A Moda en Galicia. Singularidades*. Unha exposición sobre a moda galega nos anos 80, que permanecerá aberta até o 4 de xullo, no *Pazo da Cultura*.

→**MÚSICA.** *Concerto de piano*. **Enrique Moreno** e **Laura Ordóñez** protagonizarán o concerto de piano que terá lugar o venres 11, ás 20:30, no *Teatro Principal*.

→**MÚSICA.** *Heihstock + Roma Santa*. Doble actuación este venres 11, ás 23:00, con entradas a 4 euros, na *Sala Karma*.

O sábado 12, *fest-a - presentación low cost* Festival Benidorm (Sorteo de abonos e regalos).

→**TEATRO.** *Glen-garry Glenn Ross*. Unha obra dirixida por **Daniel Veronese** co **Teatro Español**,

A orquestra-fanfarria *The Turres Band* presenta o seu último disco nunha festa en Torroso (Mos), base de operacións da banda.

TEATRO

Por que o meniño se coce na polenta?
Sapristi teatro/CDG

Autor: Quico Cadaval, sobre textos de Aglaja Veteranyi
Dirección: Roberto Leal
Elenco: Nuria Sanz e Nacho Sanz (música)
Estrea.

Unha escena da obra de Sapristi Teatro

pista central cunha bancada, sitúa o espectador nun punto de vista non determinado dun circo. A partir de aquí establecese un xogo interpretativo entre a actriz e a súa personaxe, de xeito que se sucede a representación de imaxes tiradas da memoria e do maxín da cativa: Aglaja vella, morta, meniña, a súa nai colgándose dos cabelos ou o seu pai facendo de pallaso.

Do venres 11 a domingo 13, no salón Teatro de Santiago.

O IX Festival Rock en Costa, un certame realizado con poucos medios e moita ilusión, traerá ao barrio compostelá do Castiñeiriño a dous grupos galegos (na imaxe, Skornabois) e un conxunto do rock portugués.

interpretada por Gonzalo de Castro, Ginés García Millán, sobre un grupo de vendedores inmobiliarios pola que David Mamet obtivo o Premio Pulitzer en 1984, e que foi levada ao cine en 1992. O venres 11, ás 21:00, no Auditorio do Centro Social Caixanova.

PADRÓN

→TEATRO. A verdadeira historia dos tres porquiños e o lobo feroz. Unha obra para os pequenos, a cargo do grupo Teatro do Andamio, que poderemos ver o venres 11, ás 22:00, na Praza de Mareas.

O PORRÍÑO

→MÚSICA. Donicelas. Dende Salceda chega o grupo de pandereteiras formado por Tere, Noelia, Bea, Isa, Andrea e Rosa. Este venres 11, ás 23:30, entradas de 4 a 2, no Café Bar Liceum.

E ao día seguinte, o espectáculo de monólogos de Carlos Santiago, A Leira Magnética, unha sátira sobre a actualidade. Ás 23:30, entradas de 7 a 3 euros.

ARÚA

→MÚSICA. O Sonoro Maxín. O marchoso grupo ourensán estará actuando o sábado 12, ás 00:00, na sala Catro Camiños.

SADA

→EXPO. Vía Santa, Vía Ártabra. É o título da mostra da pintora Paloma Herce, unha obra que ten que ver co camiño xacobeo. Até o 13 de xullo, na Casa da Cultura Francisco Llorens.

SANTIAGO

→ACTOS. Choiva de contos. Cada sábado pola mañá, a biblioteca compostelá acolle unha actividade de contos dirixida aos nenos e nenas. Ás 12:00, na Biblioteca Ánxel Casal.

→CINE. Cine iraní. O Cine Clube de Compostela programa o filme Shirin (Abbas Kiarostami, Irán, 2008). Baseado nun conto medieval iraniano, é unha homenaxe ao cinema a través de fiar os silenzios e as caras de 113 actrices. O mércores 16, ás 21:00, no Centro Social O Pichel.

→EXPO. Pano de fondo. Os seus comisarios son os expertos en fotografía Manuel Sendón e Xose Luís Suárez Canal. A exposición aborda o retrato realizado nos estudos galegos, centrándose dunha forma especial na primeira metade do século XX, período de extraordinaria riqueza neste aspecto. Até o 31 de agosto, no Centro Cultural Caixanova.

No mesmo recién inaugurado cen-

tro está aberta tamén a exposición O Pórtico da Gloria. Misterio e sentido, ilustrando os estudos de Félix Carbó con imaxes de gran tamaño e senllos paneis explicativos.

→EXPO. Gilberto Zorio. Montaxes e obras deste italiano, estandarte nos anos 60 da chamada Arte Povera. Até o 27 de xuño, no Museo de Arte Contemporánea-CGAC.

→EXPO. 48 metros de camiño. Exposición colectiva de diversos autores, en distintas disciplinas artísticas, con obras relacionadas co camiño compostelán. Até o 30 de xuño, na Galería Espacio 48.

→EXPO. María Xosé Díaz, 1980-2010. Nada en Catoira en 1949, cursou estudos de Belas Artes en Barcelona, onde viviu 12 anos. Aínda que a súa formación é pictórica, no seu traballo sempre se manifestou a súa atracción polo volume e o espazo. Até o 20 de xuño, no Auditorio de Galicia.

→EXPO. In Search of the Miraculous: trinta anos despois. A mostra ilustra a historia do artista Bas Jan Ader en España. O artista, que formou parte da primeira xeración de artistas conceptuals que xurdiron en Los Angeles a mediados dos anos 70, desapareceu no Atlántico en 1975, e o seu bote foi atopado por mariñeiros galegos. Até o 5 de setembro, no CGAC.

LA APOTEOSIS NECIA

El show de humor para personas tensas

OURENSE
Venres 11 de xuño
21:00
Auditorio Municipal

O popular showman televisivo Berto Romero leva a Ourense o seu espectáculo A Apoteose Necia.

GUIEIRO.43.

10 - 16 DE XUNIO DE 2010

CAIXAGALICIA exposiciones

Ruth Matilda Anderson
Unha mirada de antano

(Arquivo da Historia. Society of America)

Ata o 9 de xaneiro

Sede Fundación Caixa Galicia Ferrol

Ruth Matilda Anderson
Unha viaxe pola Pontevedra dos anos vinte

(Arquivo da Historia. Society of America)

Ata o 9 de xaneiro

Sede Fundación Caixa Galicia Vigo

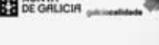
Ao pé do lar
Memorias de cociña

Casa de Emilia e Juan (Melide, A Veiga, Ourense)

Ata o 31 de agosto

Sede Fundación Caixa Galicia Pontevedra

caixagaliciate

únete, divírtete, emocionáte.

XACOBEO 2010 Galicia

www.fundacioncaixagalicia.org

Baixo o título *Estopa e pano sedán*, o **Museo do Pobo Galego** presenta a colección de traxes galegos de **Piluca Montenegro**, nunha mostra que se inaugura este venres 11, ás 19:30.

EXPO. Santiago, punto de encontro. A mostra reúne un total de 58 obras de arte en distintos formatos, chegadas dos fondos da Catedral de Santiago e da Colección Caixa Galicia. Até o 7 de novembro, na Sede Fundación Caixa Galicia.

MÚSICA. Alondra Bentley. Naceu en Inglaterra, pero criouse en Murcia, cidade na que se iniciou musicalmente formando parte de grupos como First Aid. Agora debuta en solitario cun disco titulado *Ashfield Avenue*. Este xoves 10, ás 21:30, na Sala NASA.

MÚSICA. Rock en Costa. Tres bandas galegas e unha portuguesa conforman este ano o cartel deste festival que monta a Asociación Xurásica. *Foggy Metal Breakdown*, de Vigo; *Born a Lion*, de Leiria; *Skarmento*, de Donramiro e *Los Chavales*, de Compostela, actuarán nesta IX edición. O sábado 12, ás 21:00, entrada de

balde, no CSC do Castiñeiriño (*Pista de baloncesto*).

TEATRO. Maná maná. Unha comedia a cargo dos tres cómicos que compoñen o grupo **Los Ullen**. O venres 11 e sábado 12, ás 21:00, no Teatro Principal.

TEATRO. Carles Flaviá e Carlos Blanco: Man a man. Carles Flaviá, personaxe vencellado á escena cultural barcelonesa máis canalla, vén a Galiza por vez primeira para actuar man-a-man cun dos nosos monologuistas más sólidos, Carlos Blanco, nunha actuación única e prometedora. O venres 11 e sábado 12, ás 21:30, na Sala NASA.

TEATRO. Por qué o menor se come na polenta? Un espectáculo de Sapristi Teatro e o CDG, con Nuria Sanz e dirixido por Quico Cadaval. Estrea o venres 11, ás 21:00, e funcións o sábado 12 ás 20:30, e domingo 13, ás 18:00, no Salón Teatro.

O cómico catalán Carles Flaviá.
TUI

EXPO. Crónicas da Repre-

sión Lingüística. Unha mostra gráfica e audiovisual, comisariada polo cineasta **Xan Leira**, para divulgar a represión lingüística contra a lingua galega dende 1936. Na Sala Municipal de Exposiciones do Concello.

EXPO. Corpos de letra. Unha mostra de escultura do autor **Pepe Cáccamo**, aberta até o 17 de xullo na Galería Trisquele Medulio.

VIGO

ACTOS. Contarte. A Concellaría de Educación de Vigo e OQO editora, botan a andar até fin deste mes a 2ª edición deste mes da arte e a literatura infantil, para achegar a 2.500 escolares de Vigo o mundo da arte, a través do álbum ilustrado. Exposición e obradoiros no Instituto Municipal de Educación IME.

EXPO. Carlos Mañó. O artista presenta 30 obras pictóricas de distintos formatos, correspondentes á

súa etapa creativa 2003-09. Até o 15 de xullo, na Galería Art-Next, Doctor Cadaval, 5.

EXPO. Luís Seoane: razón e compromiso. Chega a Vigo a mostra formada por 45 obras realizadas por Luís Seoane ao longo da súa traxectoria. Até o 18 de xullo, no Centro Cultural CaixaNova.

EXPO. Lugares do saber e exilio científico. Exposición a cargo de AnaTeresa Ortega, sobre a chamada Edade de Prata da investigación e ciencia en España, ligada á Institución de Libre Enseñanza, e truncada dunha tallada polo franquismo. Na Galería Bachelos.

EXPO. Ruth Matilda Anderson, unha mirada de antano. Mostra do amplio legado da fotógrafa Ruth Matilda Anderson, no maior arquivo fotográfico de Galiza, caracterizada pola gran calidade e vasta información que achega. Até o 9 de xaneiro de 2011,

CONVOCATORIAS

XXIII Premio

Eusebio Lorenzo Baleirón

1. O **Concello de Dodro**, para honrar a memoria do seu ilustre poeta e contribuír á promoción da poesía galega, manifestación sobranceira da nosa literatura, convoca a XXIII edición do Premio Eusebio Lorenzo Baleirón.

2. Poderán concorrer a este certame as poetas e os poetas que o desexen, con cadanxe un libro escrito en lingua galega, segundo a normativa vigente.

3. Os poemarios aspirantes ao premio serán de tema e forma libres, cunha extensión mínima de 500 versos e máxima de 800. Deberán ser orixinais e estar inéditos na súa totalidade, condición que se estende ao soporte digital. No momento do fallo do certame, non poderán estar presentados a ningún outro concurso.

4. Os participantes deberán enviar 4 exemplares da obra, mecanografiados, sen remite identificador, ao seguinte enderezo:

"XXIII Premio de Poesía Eusebio Lorenzo Baleirón". Concello de Dodro-Tallós, 32-15981 Dodro-A Coruña.

5. As obras concursantes deberán ostentar o título e un lema, que tamén figurará no exterior dun sobre que conteña a fotocopia do DNI do autor ou autora, o seu teléfono e endereço, así como un pequeno currículo literario, no caso de que teña obra publicada.

6. O prazo de presentación das obras remata o dia 13 de novembro do ano 2010.

7. A dotación do Premio, único e indivisible, será de **2.300 euros**. Se o xurado o considera oportuno, pola baixa calidade dos libros presentados, o premio poderá ser declarado desierto.

8. O xurado será designado polo Concello de Dodro. Formarán o presidente e o secretario este, con voz e sen voto-, ambos membros da

Corporación Municipal, e catro especialistas vencellados á poesía e/ou á crítica literaria. A composición do xurado farase pública cando remate o prazo de admisión de orixinais.

9. O fallo será dado a coñecer nun acto que se celebrará na Casa da Cultura do Concello de Dodro o día 11 de decembro. A entrega do premio realizarase o día 19 do mencionado mes. As obras non premiadas serán devoltas aos autores que as soliciten no prazo dun mes a contar do día do fallo.

10. O obra galardoada publicarase dentro da Colección de Poesía "Eusebio Lorenzo Baleirón" da Editorial Sotelo Blanco, que se reserva os derechos de edición.

A contia do premio será considerada como un adianto dos dereitos de autoría. O autor ou autora recibirá gratuitamente 25 exemplares.

11. A participación nesta convocatoria implica a aceptación das bases e a interpretación que delas faga o xurado, non admitíndose recurso contra a decisión que este nas suas funcións adopte.

Roteiro literario por Lóuzara

Organizado pola Asociación Cultural Ergueitos, a andaina polas terras de Fiz Vergara Vilariño camiñarán entre as intervencións artísticas que acompañan 13 poemas do Fiz, que son as flores deste ramo que se erguen fermosas buscando un ceo liberado.

O roteiro terá lugar o vindeiro domingo 20 de xuño.

A saída de Sárria será na Casa da Cultura, ás 12:00.

- Visita ás 5 primeiras intervencións escultóricas do roteiro

- Xantar en Paredes

- Lectura de poemas de Fiz Vergara Vilariño e actuación do contrabaixista Carlos Méndez

Paisaxe de Lóuzara.
- Camiñada desde Santalla até o Pozo de Beltrán, descubrindo as outras 8 intervencións escultóricas. Pregáse confirmar o máis pronto posíbel a asistencia no correo gerardoalvaredo@gmail.com, ou nos teléfonos: 678601550 / 677429225.

XV Edición do premio literario Ánxel Casal

O Concello de Santiago convoca este premio e comparte a súa organización cada ano con un centro de ensino secundario da cidade, atendendo a un desejo de itinerancia na coorganización do mesmo.

Poderán concorrer a este premio literario, alumnos e alumnas de ensino non universitario a partir dos 14 anos. As obras, escritas en lingua galega, serán inéditas e o tema libre. Os traballos terán un mínimo de 100 versos, na modalidade de poesía e un mínimo de 10 páxinas a dobre espazo, na modalidade de conto e na de teatro.

A dotación total do premio é de **5.100 euros**. Os premios están suxeitos a retención fiscal. Na modalidade de conto establecese un primeiro premio de **1.000 euros** e un segundo premio de **700 euros**.

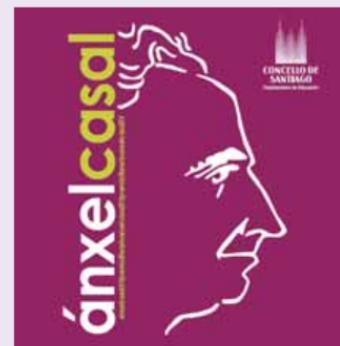
Na modalidade de poesía establecese un primeiro premio de **1.000 euros** e un segundo premio de **700 euros**.

Na modalidade de teatro establecese un primeiro premio de **1.000 euros** e un segundo premio de **700 euros**. Os traballos presentados ao premio non levarán nome do autor ou autora, senón que serán asinados con pseudónimo.

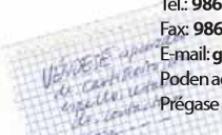
Cada traballo presentado levará adxunto un sobre pechado no que, por fóra, deberá figurar o título do conto, da poesía, ou da peza teatral e por dentro o nome completo do autor/a, endrezo, idade, teléfono, centro no que estuda, título do conto, poesía ou texto teatral e pseudónimo utilizado. Achegarase unha copia do traballo nun CD, formato RTF, acompañando á copia do traballo en papel.

Os traballos presentaranse por correo certificado, polo que toda a documentación citada na base anterior deberá remitirse ao Concello de Santiago, en sobre pechado, facendo constar no seu exterior:

"XV Premio literario Ánxel Casal"
Concello de Santiago de Compostela
Departamento de Educación, Praza do Obradoiro, 1-15705 Santiago de Compostela

A galería Trisquel de Tui acolle unha exposición de esculturas de Pepe Cáccamo.

Anuncios de balde.

Poden facelos chegará:
Apartado 1.371, 36200-Vigo

Tel.: 986 222 405

Fax: 986 223 101

E-mail: guieiro@anosaterra.com

Podén adxuntar unha foto.

Prégase avisar da desactualización dos anuncios.

na Sede Fundación Caixa Galicia.

→EXPO. Expedición do buque Alberto I de Mónaco. Pode contemplarse o litoral galego de finais do século XIX onde, a diferenza das costas francesas, áinda se pescaba sardiña en abundancia. Está composta por 34 fotografías en diferentes formatos e permanecerá aberta ata o 11 de xullo. No Museo do Mar.

→EXPO. Voando cara á terra. Este foi o proxecto gañador da más recente convocatoria do Premio para novos comisarios, que en 2009 foi convocado conjuntamente polo MARCO de Vigo e o FRAC Lorraine, Fonds Régional d'Art Contemporain de Lorraine, Francia. Até o 29 de agosto, no MARCO.

→EXPO. Ao final do camiño. O pintor alemán Detlef Kappeler traballou en Nova York, Bombay, Vietnam, Biafra e París. Despois da súa xubilación, en 2003, estableceuse

en Muxía, onde o mar embravecido lle serve de inspiración para as súas obras. Até o 27 de xuño, no Centro Cultural Caixanova.

→EXPO. Candida Höfer. Primeira exposición da fotógrafa alemá en España, na que os comisarios Doreen Mende e Markus Heinzemann ofrecen un percorrido pola obra de Höfer desde os seus inicios en 1968 até o ano 2008. No Museo de Arte Contemporáneo MARCO.

→MÚSICA. Jinghangman. Un grupo de Vigo que vai dar un concerto o sábado 12, ás 22:00, entrada a 3 euros ou 5 con CD, na Fábrica de Chocolate.

→MÚSICA. XXL + Zona Zero. Os XXL comezán en Madrid en 1991 co nome de Deus Deceptor, e retornan hai tres anos á escena musical. Este venres 11, ás 00:00, entrada a 8/10 euros, na sala La Iguana Club.

Austria, un dúo que toca cancións pop tratadas con bases e sons elec-

Quico Cadaval actúa en Vigo.

trónicos, sen esquecer as guitarras e os arranxos vocais, estará o venres 4,

ás 00:00, entradas a 5 euros.

E o sábado 12, tamén ás 00:00, tocará a banda porriñesa El Cubo.

→MÚSICA. José Luis Barbera. Membro da Nova Trova cubana, actuou con Pablo Milanés ou Silvio Rodríguez, e ten escrito temas para estes dous artistas cubanos. Estará o xoves 11, ás 23:00, entrada a 6 euros, na sala Contrabajo.

E o venres 11 chega o mellor pop-rock da man dos composteláns Kephir e os arousáns The Friends, ás 22:00, entrada a 4 euros. E o sábado 12, ás 22:00, entrada a 4 euros, os galegos Monkey Meets Music.

→MÚSICA. Michael P. Hinson. O

guitarrista e cantante indie norteamericano fará unha actuación o

sábado 12, ás 22:00, na sala Mondo Club.

→TEATRO. Fantasmais familiares.

Na sua forma actual, o espectáculo de Quico Cadaval apro-

veita a referencia do espectro das historias tradicionais, para explorar outras zonas espectrais da nosa conciencia, a nosa memoria e percepción. O sábado 12 ás 22:00, e domingo 13, ás 21:00, no Teatro Arte Live.

→TEATRO. Glengarry Glen Ross. Unha obra dirixida por Daniel Veronese co Teatro Español, interpretada por Gonzalo de Castro, Ginés García Millán, sobre un grupo de vendedores inmobiliarios pola que David Mamet obtivo o Premio Pulitzer en 1984, e que foi levada ao cine en 1992. O sábado 12, ás 20:30, no Centro Cultural Caixanova.

VILALBA

→ACTOS. Presentación de libro. Presentación do libro Obra Completa, poesía e prosa, de Xosé Luis García Mato, que terá lugar o venres 11, ás 20:30, no Salón de Actos do Centro Cultural e Recreativo.

ANUNCIOS DE BALDE

■ Vendo varios debuxos orixinais de Laxeiro. Chamarao T: 986 589026 de 20 a 22 horas.

■ Aula de música moderna. Pop-Rock-Jazz. Canto, frauta travesaíra, guitarra eléctrica, baixo, piano, batería, composición de cancións. T: 658 824262/986 298530. Vigo.

■ Vendo balconada e portas do século XIX, por reforma, en Bergondo. En perfecto estado. T: 628 901393.

■ Busco rapaza entre 30/40 anos que viva en Galiza e fale galego para relación de parella ou amizade. Prouento honestidade e sinceridade. Correo electrónico: pedrolopez_35@yahoo.es

■ Fanse cubertas de piscina e bombas de calor. Amplia variedade de prezos. Preguntar por Carlos, T: 637 472399.

■ Véndense móbeis de cociña, con vertedoiro, campá extractor, billa e pedra de encimeira, perfecto estado, ideal para segunda cociña en casa rural. Moi económica. Anxo, T: 636 495923/609 416204.

■ Alugo piso no centro de Pontevedra, rúa Benito Corbal. Dous dormitorios, amoblado, con terraza, patio de cociña, garaxe e rocho. 575 euros coa comunidade incluído, reformado. 475 euros. T: 689 585767.

■ Vendo móbeis de oficina practi-

camente novos, en moi bo estado (mesas, cadeiras e andeis), e computadores de todo tipo: portátiles e pcs clónicos con windows e Linux. Máis información no correo mobeisecomputadores@gmail.com.

■ Quixería coñecer a unha muller progresista e galeguista de entre 30 e 45 anos que deseñe unha relación de parella. Só pido honestidade e sinceridade. Prometo o mesmo. Escribir a riasbaixas2007@yahoo.es, ou charmarao T: 687 581137.

■ Remolque de aluminio cerrado para dous karts, 6 caixóns, bo prezo. T: 617 486436.

■ Vendo óleo sobre táboa de castiñeiro (0,35x0,25), orixinal de Alfredo Souto Cero. Ten autentificación. T: 617 920934.

■ Compártese casa perto de Samil, en Vigo, por meses ou máis tempo. 130 euros máis gastos. E-mail: antirorio@gmail.com.

■ Alúgase piso en Vegadeo. Amoblado, calefacción. T: 676 727618.

■ Alúgase piso na Coruña, rúa Belén, perto da estación do tren e a 5 minutos do Pazo da ?pera, dous dormitorios, con mobles, 70m², coa comunidade incluído, reformado. 475 euros. T: 609 372341.

■ Alúgase casa rural en Meira (Lugo) á beira do nacemento do río

Miño. 3 cuartos, 4 baños, cociña, calefacción, TV vía satélite. 10.000 metros de finca. Fins de semana ou temporadas. T: 686 753105.

■ Véndese ático en Salceda de Caselas. 3 cuartos, 2 baños, cociña, salón, garaxe e bodega. 90m². 142.000 euros. T: 691 495571.

■ Véndese colección do Faro de Vigo do centenario (1952). Preguntar por Carlos. T: 986 490688.

■ Con experiencia e responsabilidade, coido do teu meniño ou meniña. Zona de Vigo e Valmiñor. Charmarao T: 660 183231.

■ Vendo BMW 525TDS. Bo estado. Prezo económico. En Vigo. T: 696 114250. Correo: noalboiro@gmail.com.

■ Alugo piso en Ares. Amoblado. T: 981 448609.

■ Mazda MX5 descapotábel, ano 1993, vermello, 84.000 km, AA, bo estado e barato. T: 617 486436.

■ Alúgase piso en Ribadeo. Amoblado e calefacción. T: 676 727618.

■ Vendo madeira de buxo de até 13 centímetros de diámetro, seco e verde. Santiago. T: 691 916239.

■ Vendo BMW 525 TDS. Ano 93, bo estado. 140 CV. Granate. 3.800 euros. T: 981 328304.

■ Vendo ciclomotor Peugeot Treker vermello de 50 cc. Perfecto estado. Vigo. 250 euros. T: 653 388693.

■ Véndese en Ribeira embarcación de fibra 3,60x1,60 marca RAIDER do ano 2007 e remolque de 5 m. Homologados. 2.000 euros. T: 618 156964.

■ Véndese BMW 325 i Aut, ano 90, azul metal, bo estado, sempre en garaxe, bo prezo. T: 689 313701.

■ Carnota, Lira, a carón da praia. Alúgase apartamento completamente equipado para 4 persoas, con terraza e vistas ao mar. 1ª quincena de xullo 550 euros. 1ª quincena de agosto 600 euros. 1ª quincena Setembro 550 euros. T: 981 761144 / 666 843997.

■ Alugo casa en Salvaterra de Miño por temporadas, fins de semana, etc., consta de dous cuartos, baño, salón cociña integrado, todo amoblado. T: 609 867359.

■ Véndese cadeira Jané Carreira PRO de 2 pezas, con seirón, homologado para ir en coche e paseo. Vai co seu bolso a xogo. 130 euros. T: 881 977028.

■ Alúgase piso en Vegadeo. Céntrico, amoblado e con praza de garaxe. T: 637 259084.

■ Busco personas para compartir oficina en Santiago, zona de San Lázaro. Equipado con mobiliaria, amplio e lu-

moso. 400 euros recibos incluídos. T: 881 977028.

■ Alúgase piso en Ribadeo. Céntrico con calefacción e amoblado. T: 676 727518.

■ Véndese moto trail Yamaha XT (600 c.c.), do ano 2003, en perfecto estado de conservación. 34.000 km. Regalo luvas, maleta traseira, bolsa sobredepósito etc. Bo prezo. T: 609 564425, dende ás 18 horas.

■ Busco postais ou fotografías antigas do Val Miñor (Baiona, Nigrán e Gondomar) para colección. T: 676 918359.

■ Busco persona responsável para compartir apartamento novo en Santiago. Zona tranquila a 10 minutos do centro. Para 2 persoas, cada habitación ten baño propio. Amoblado, exterior, moita luz. Fácil de aparcar. 180 euros. T: 687 581137.

■ Muller de 30 anos, preocupada pola lingua e a realidade busca amigade de persoas con sensibilidade afín. Correo: galego.iriya@gmail.com.

■ Poña aquí GRATIS o seu anuncio, facendo chegará: Apartado 1.371, 36200-Vigo Tel: 986 222 405 Fax: 986 223 101 E-mail: guieiro@anosaterra.com

Xosé Vallínas

Ben Barnes é Dorian Gray.

Intre de *A Última estación*.

STEPHAN RABOLD

EN CARTEL.

O retrato de Dorian Gray

Dirixe: Oliver Parker.

Intérpretes: Ben Barnes, Colin Firth.

Terror. Gran Bretaña, 2009

O londinense Parker é todo un experto xa na adaptación cinematográfica da obra de Oscar Wilde. Con Rupert Everett como referencia icónica xa estreou, hai uns anos, as súas versións de *A importancia de se chamar Ernesto* e *Un marido ideal*. Despois probou sorte en territorios alleos, como o visitado en *St Trinians*—titulada, ou destitulada máis ben, en español como *Supercañeras*—, o da comedia adolescente sobre internados británicos, antes de pasar ao ostracismo con *I really hate my job*, comedeta menor ao servizo de Neve Campbell, que nin tan sequera gozou de estrea peninsular. Agora regresa cun novo Wilde, o da terrorífica fábula moral de Dorian Gray, levado aquí ao terreo do horror granguinoescoc-victoriano.

O deus da madeira

Dirixe: Vicente Molina Foix.

Intérpretes: Marisa Paredes, Madi Diocou.

Drama. España, 2010

A segunda experiencia tras a cámara, despois de *Saxitario*, do escritor, efémoro poeta novísimo e crítico Vicente Molina Foix é un diálogo de culturas, relixións e corpos a tres bandas—catro en realidade—no que se entrecruzan os camiños do vello mundo e do novo “novo mundo” africano nas historias de dous inmigrantes clandestinos (un mozo senegalés animista, que vende trebellos étnicos na rúa, e un perruqueiro marroquí musulmán) e unha madura viúva católica practicante—Marisa Paredes—xunto co seu fillo, deseñador de páginas web homosexual. Os catro iranse enredando e desenredando nun relato de amores e choques culturais coa cidade de Valencia como pano de fondo.

A última estación

Dirixe: Michael Hoffman.

Intérpretes: Christopher Plummer, Paul Giamatti.

Drama. Alemaña, 2009

Meteuse por sorpresa na última gala dos Oscar—e nos Globos de Ouro—con senllas candidaturas interpretativas para Helen Mirren e Christopher Plummer. Poucos sabían dar conta de onde saía aquela última estación da que ningúen dera conta na precampaña dos premios. Dirixida polo responsável da versión d'*O Soño dunha noite de verán*, con Michelle Pfeiffer e Kevin Cline, esta coproducción a tres bandas (Alemaña, Rusia e Reino Unido) vén sendo un académico biopic sobre o escritor Lev Tolstoi, que se beneficia dun esplendoroso elenco de carácter.

The Cove

Dirixe: Louie Psihogios.

Documental. EEUU, 2009

Que os xaponeses teñen poucos miramentos á hora de perseguir baleas polos océanos xa o sabía-

mos. O que non era de dominio popular eran as matanzas de golfinos para fornecer as necesidades da industria do sushi. Os ecoloxistas lévanas denunciando desde hai anos, pero foi este documental dun antigo fotógrafo do *National Geographic* o que situou o asunto na axenda de debate social, cerimonia dos Oscar mediante. Filmada con cámaras ocultas e micrófonos camuflados, certifica o masacre de milleiros de delfins nunha cala da prefectura nipoa de Wakayama. Concienciou sobre o tema a poboación estadounidense e obtivo o *oscara*o mellor documental 2009.

Campamento Flipy

Dirixe: Rafa Parbus.

Intérpretes: Flipy, Pablo Carbonell.

Comedia. España, 2010

Á espera de que Trancas e Barrancas se independicen definitivamente de Pablo Motos e decidan invadir o país dos teletubies, o primeiro inquilino do Formigueiro en conseguir pro-

O equipo de rodaxe de *The Cove*.

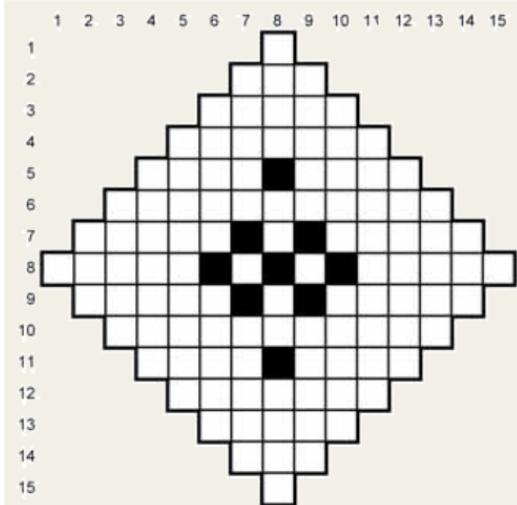
duto audiovisual propio é o calamitoso científico tolo Flipy, que protagoniza esta comedia familiar, na que comparte cartel con outros populares cómicos televisivos como Pablo Carbonell, Pedro Reyes ou a tribo de “Muchachada Nui”. Iso si, ao argumento non lle pidan demasiada coherencia. Da noite á mañá o Flipy preadolescente transformase no Flipy adulto que todos coñecemos para facerlle ás beiras á monitora dun campamento de verán da que está namorado en secreto.●

Nao Albet, Madi Diocou e Marisa Paredes en *Odeus da madeira*. E. PEREDA-P. ARDIZZONIEscena de *Campamento Flipy*.

por Gonzalo Vilas

por Carlos Pena - xadrez.algalia@gmail.com

CRUCIGRAMA

Horizontais:

1- Símbolo do Tritio. 2- "Be-...", estilo jazzístico practicado por Dizzie Gillespie e outros. 3- Filme de Otto Preminger, protagonizado por Gene Tierney. 4- Mandato legal do goberno ou dun monarca. 5- Prefixo latino que significa décima parte. Deporte nacido nas praias californianas. 6- Repousabán. 7- Ladrido de barro mesturando con palla. Osxéno. Apelido dun popular literato galego contemporáneo. 8- Libre de danos ou feridas. Símbolo da realeza. 9- Este tipo de bola era a máis desexada, se xogabas ás máquinas de bolas ou "ping-balls". Símbolo do Boro. Xamáis. 10- Dise do bosque formado por árbores que non perden a follá non inverno. 11- Espaciado, con espazo entre os seus elementos. Ave mariña en perigo de extinción. 12- Moverse sen parar, non quedar parado. 13- Banquete ou festa no que se cometan toda clase de excesos. 14- Percibir un son. 15- Artigo indeterminado.

Verticais:

1- 1 romano. 2- Interxección para dar ánimo. 3- Abrev. de "disco duro externo". 4- Inxuriar gravemente, aldraxar. 5- No fútbl, desfacerse dun contrario rebasando a súa posición. 6- Cidade italiana. Feito de ou similar ao ouro. 7- Vasilla cuadangular que don Quixote usou por sombreiro. Percibo o díñeiro adebedado. 8- A carreira ciclista longa de maior prestixio. Atadura. Prefixo que significa "dous". Nome dun escritor galego recentemente celebrado. 9- Cartelín que nas películas antigas levaban os xornalistas no sombreiro, si eran americanos, claro. Enganar a algúen ou faltar á palabra dada. 10- Tratar de ti ao interlocutor/a. Máquina tradicional que serve para quitar auga dun pozo ou dun río. 11- Músculo circular do ollo. 12- Vento suave do poente. 13- Abreviatura comunmente usada para falar de quen negocia a gran escala coa droga. 14- Sen compañía. 15- Amperio.

XADREZ

Liga galega por equipos 2010.

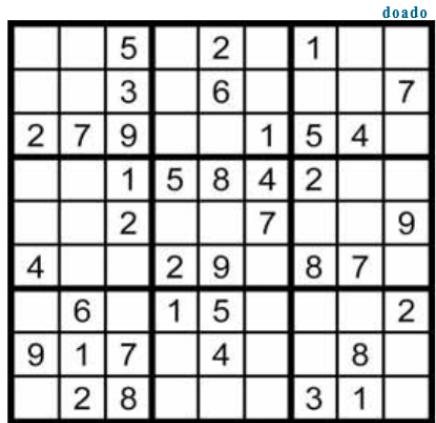
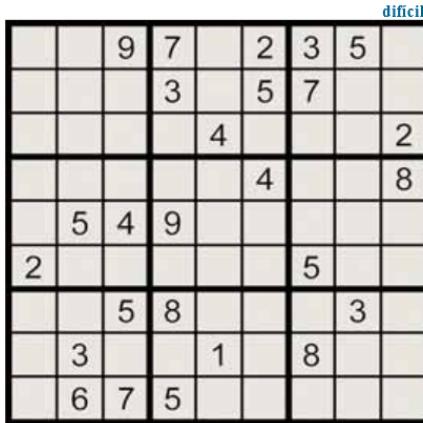
Do 9 de xaneiro ao 8 de maio disputouse a Liga Galega de Xadrez, na que participaron máis de 200 equipos distribuídos en cinco divisións. Na División de Honra, composta polos doce mellores equipos da comunidade, o gañador foi o Club Marcote de Mondariz, que coa decisiva participación dos grandes mestres Alexander Graff e Iván Salgado se impuxo no *Play-Off*, disputado nos salóns da Fundación Caixa Galicia en Pontevedra, ao Universidade de Vigo por un marcador de 2 - 4. O terceiro e cuarto lugar foron para o Círculo Ferrolano e para o Círculo das Artes de Lugo. Na parte baixa da clasificación quedaron os clubs Algalia de Santiago, Santa María de Caranza de Ferrol e o Círculo Xadrez Narón, que non pudieron evitar o descenso e xogarán en Primeira División na vixente temporda.

García Melgar, Pablo 2285
 Rodríguez Rodríguez, Antonio 2231
Liga Galega Clubs [Algalia-Arteixo] (1.2)
16.01.2010. A46: Sistema Colle.
A46: Sistema Colle.
O equipo de Arteixo fixo na parte final da liga unha excelente actuación que o mantiño na máxima categoría. 1.d4 Cf5
2.Cf3 d6 3.g3 h6 4.Ag2 c6 5.0-0 Af5
6.Cc3 Cbd7 7.a4 a5 8.Te1 e5 9.e4 Ah7

10.b3 Ae7 11.Ab20-0.12.h3 Te8 13.d5
 Dc7 14.Cd2 Af8 15.Cc4 16.Aa3
 Tad8 17.De2 Cxe4 18.Axe4 Cxe4
 19.Cxe4 cxd5 20.Axd6 Dd7 21.Cc5
 Dxh3 [21...De8?] 22.Axf8+ dx4
 23.Cxb7 Td42.Ac5 Ae4 25.Dxe4 Tx4e
 26.Txe4 Dc8 27.Cd6 Dxc8 28.Cxe8
 cxb3 29.cxb3 Rf8? [única era 29...De7=]
 e as negras teñen posibilidades] 30.Tc4
 [30.Tae1! f6 31.Tc4 Dd5+ ...] 30...Db6
 31.Cc7 Dxb3 32.Tac1 g6 33.Cb5 Rg7

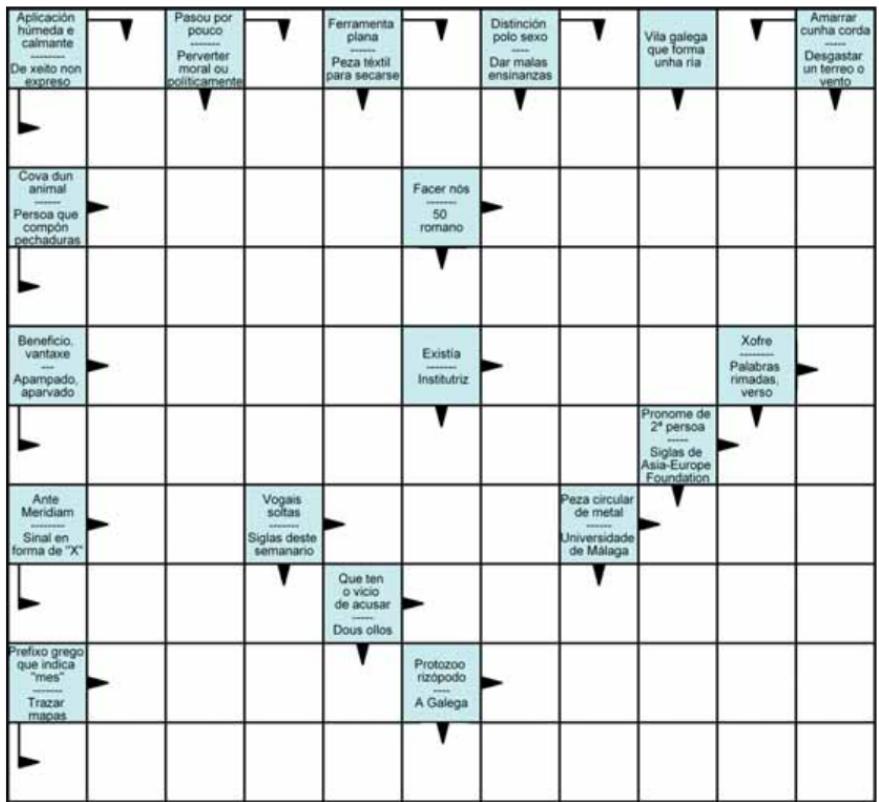
34.T1c3 Dd1+ 35.Rg2 Dd5+ 36.Rh2 Dd1 37.Tc1 Dbs 38.Cd6 h5? 39.Tc7 Dx4 40.Txf7+ Rhd 41.Tcc7 Dd4 a dama non é quem de defender ao rei Diagrama 42.Tcd7 [42.Cf5!!+ Rg5 43.Cxd4, e se 42...gx5 43.Tc6+ Rg5 44.Tg7#] 42...Rg5 43.Tf4! e as negras abandonan o nó poder evitar a perda da dama ou o mate 1-0.

SUDOKU

Encher os cadriños cos números do 1 ao 9, sen repetir ningún cadro, nen liña, nen ringleira.

AUTODEFINIDO

SOLUCIÓNS

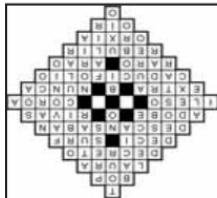
autodefinido

doado

crucigrama

Xan Carballa

Díxose que a información planetaria e instantánea xa estaba aquí. Temos más noticias a diario que sete vidas tardarímos en asimilar. Podemos levantar no peto un artefacto no que

INFORMAR SEN ENTENDER

almacenar 3.000 libros, que non daremos nunca lido. Pero a dúbida sobre o futuro inmediato agobia aos cidadáns. Cre-

mos ter moitos datos pero a falta dun relato entendible producen incomodidade, incerteza e tamén medo.

Teimouse nunha sociedade despolitizada, aldea ás decisións públicas, atenta só ao consumo e confiada en que o crece-

mento non tería fin. Pero en decembro de 1989 caeu o Muro de Berlín, chegou despois o 11 de setembro de 2001 e en xaneiro de 2002 o euro irrompeu nas nosas vidas. Reanudouse a historia e xa non vivimos no mellor dos mundos posíbeis.●

1.410

anosaterra

Vén de crear a empresa para facer recados e xestións chamada *Fágochou eu*. É unha solución laboral para unha persoa que levaba máis de un ano no paro e implica un servizo dirixido a particulares, empresas e persoas dependentes.

Tino Freire, empresario

'Se necesitas que che fagan un recado, fágochou eu!'

H. Vixande

Fágochou eu, que é iso?

Como o propio nome indica, é unha empresa que pretende realizar xestións e recados que ti non podes facer por falta de tempo ou porque non es capaz.

Onde actúa?

En principio, no concello de Ames, en Santiago e arredores. **E se o mando a roubar un banco por mí, faríao?**

Home, como todo, depende do prezo, do que me pague. **Edoar sangue?**

Isoxa o fago por mí.

Pero supón que a maioría serán recados e xestións dentro da legalidade.

Fundamentalmente son cosas legais. É unha opción máis empobrecedora e menos gratificante, pero algo máis segura. **Entón non ten problema en buscar colexo para os meus fillos?**

Iso elle más complicado. Primeiro ten que dicirme que posibilidades valora e como quiere que sexa a educación dos rapaces. En función diso, buscarei. **Cálle a súa clientela habitual?**

Divídooa en tres grupos. Primeiro, as empresas que necesitan xestións non especializadas e que neste momento están a empregar o seu persoal especializado para realizarlas. Despois, os particulares sen tempo e que reclaman o servizo como forma de conciliar a vida familiar e laboral. Ter-

JÉSSICA BARCALA / AGN.

ceiro, as persoas dependentes con dificultades para facer os seus propios recados.

E unha empresa, por que vai querer contratalo a vostede se ten empregados a soldo?

Porque ao mellor os empregados serían máis rendíbeis de se dedicar a traballos máis especializados e non a facer recados. Depende da xestión.

Os dependentes teñen familia ou unha axuda para un asistente. Perdón por facer de avogado do diaño!

Ás veces si, pero non sempre. Ás veces as familias están formadas por traballadores sen tempo. Os dependentes requieren xestións moi puntuais. Todos os meses deben ir por re-

ceitas e medicinas e é habitual que teñan dificultades.

Como se lle ocorreu o negocio?

A necesidade de fai o xenio. Hai ano e pico pecho a unha empresa na que traballaba e neses casos hai que darlle á cabeza. Falandoo con amigos e reflexionando, víñ que podía facer isto. Teño 46 anos, son un deses aos que se cataloga como persoas con risco de exclusión laboral. Ademais, teño dúas filhas.

Pois con esta entrevista, non sei se alguén lle roubará a idea!

Todo é posibel. As ideas están para levar a cabo e conto con que se a rouban, que sexa para aplicar noutro sitio. Se é aquí, podemos chegar a un acordo. **Que tarifas ten?**

Son moi variábeis. Dependendo se son xestións soltas ou se compras un bono de dez recados. Non é o mesmo ir a unha farmacia que comprar unha entrada de Bruce Springsteen.

E tarifa plana non ten?

O bono de dez.

Se quere, pode dar o teléfono da empresa.

O teléfono e o correo electrónico: 664 019 959 e fágochoueu@fágochoueu.es

A propósito, xalle mandaron algún currículo?

De momento tecnicamente non somos unha empresa. A miña idea é xerar máis postos de traballo pero, de momento, doume cun canto nos dentes se me dá para vivir a min.●

déRelativia

Edicións A NOSA TERRA

Hai que ir morrendo

Xavier López Rodríguez

[Unha narración que xoga cun instante que vai chegar]

ROXA

Belén Regueira

Toleraremos o despedimento libre, a baixada dos salarios, a desaparición da xornada de oito horas, do descanso semanal e do dereito a vacacións. Asumiremos o copagamento sanitario, a xubilación aos 70 con pensión precaria, a xibarización do gasto social e das prebendas do extinto papá Estado de Benestar. Admitiremos as medidas drásticas, os cortes dorosos, o "sangue, suor e lágrimas" que esixe unha guerra na que vencerán outros. Recordaremos que sempre gañan os malos. Cumpliremos a penitencia polos nosos excesos, por vivir por encima das nosas posibilidades, por aceptar o convite á festa que agora remata, por permitirnos todo aquilo que se nos aprendeu a desexar. Aceptaremos que nosa é a culpa e apretaremos o cinto sen temor a esganarnos. Recoñeceremos que os sacrificios son imprescindíbeis para calmar a besta dos volátiles mercados. Cambiaremos os dereitos por favores, a xustiza pola beneficia. Obedecemos cando o catolicismo mandaba consumir e endebedarse, e agora tamén obedecemos.

Nós, os netos dos caseiros, ilustrados e desclásados, que quixemos saltar da servidume á clase media sen pasar polo proletariado, do analfabetismo ao máster, da cultura do pobre pero honrado ao cinismo *low cost*, recordaremos por fin calera o lugar que nos correspondía.

Pero que a España dos primados con 550.000 euros sexa a "roxa", por si que non pasamos. Cativos e desarmados, esperaremos a que suba o prezo do pan.●

Que a España dos primados con 550.000 euros sexa a "roxa", por si que non pasamos"

